

Näin Turku tekee hyvää, kestäväää ja parempaa kaupunkia

YK:n kestäväen kehityksen tavoitteiden
toteutuminen Turussa 2020

KESTÄVÄN
KEHITYKSEN
TAVOITTEET

KJ:n tervehdys

Kaupungit ovat suurten haasteiden edessä - ilmastonmuutos, digitalisaatio sekä väestön ikääntyminen ja monimuotoistuminen vaikuttavat suuresti kaupunkien toimintakenttään ja vaativat sopeutumista jatkuvaan muutokseen. Sopeutumista ja muutosta totuttuihin toimintatapoihin tarvitaan myös globaalin kestävyuden saavuttamisessa. Kaupunkien ja kaupunkiverkostojen rooli kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisina edistäjinä ja maailmanlaajuisina vaikuttajina on kiistaton. Kestävän kehityksen edistäminen johdonmukaisesti paikallisella tasolla vaatii onnistuakseen sekä päättäjien että koko kaupunkiorganisaation vahvaa sitoutumista.

Turulla on pitkät perinteet kestävän kehityksen edistämisessä ja pyrimme siihen, että kaupunki on hyvä paikka asua ja elää myös tulevaisuudessa. Turku haluaa ottaa vastuuta ja toimia esimerkkinä maailmanlaajuisen kestävyuden haasteiden ratkaisemisessa. Sen vuoksi pidän erittäin tärkeänä, että Turku osallistuu ensimmäisten joukossa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kaupunkitasoiseen arviointiin. Edessäsi on Turun kaupungin ensimmäinen kestävä kehityksen arviointiraportti ja olen hyvin ylpeä voidessani raportin avulla esitellä sitä systemaattista työtä, jota Turussa teemme kestävän kehityksen eteen. Toivon, että kaupunkien aiempaa suurempi rooli YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistäjinä tulee näkyväksi kaupunkilaisille, elinkeinoelämälle, järjestöille, muille kaupungeille, valtiolle ja kaikille kaupungin sidosryhmille.

Yhdessä meillä on mahdollisuus muuttaa kehityksen kulkua kestävämpään suuntaan.

Minna Arve

Kaupunginjohtaja

Näin Turku tekee hyvää, kestävä ja parempaa kaupunkia,
YK:n kestävän kehityksen kansainvälisten tavoitteiden toteutuminen Turussa 2020

Tekijät: Turun kaupungin konsernihallinnon hankekehittämissyksikkö; Björn Grönholm, Anna Bertoft, Jutta Mäkinen, Anna Lilja, Kristiina Paju

Taitto: Turun kaupunki, Laura Sarlin

Kansikuva: Copyright Mika Kurkilahti, A1 Media

Julkaistu: Kesäkuussa 2020

ISBN 978-952-5991-46-8 (painettu)

ISBN 978-952-5991-47-5 (verkkójulkaisu)

Sisällys

KJ:n tervehdys	2
Tiivistelmä	4
Johdanto	5
Turun kaupungin toimintaympäristö	6
Kunnan avaintehdävät	7
Turun kaupungin organisaatiomalli ja päätösvalta	7
Strategia johtamisen välineenä	7
Kaupungin kärkihankkeet.....	7
Agenda 2030 toimeenpano Turussa	8
Arviointimenettelyn työskentelyprosessi	9
Turku toimii kunnianhimoisesti syrjäytymisen ehkäisemiseksi	10
Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Turussa	11
1 Ei köyhyyttä.....	12
2 Ei nälkää	16
3 Terveyttä ja hyvinvointia	20
4 Hyvä koulutus.....	24
5 Sukupuolten tasa-arvo	28
6 Puhdas vesi ja sanitaatio	32
7 Edullista ja puhdasta energiaa	36
8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	40
9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	44
10 Eriarvoisuuden vähentäminen	48
11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt	52
12 Vastuullista kuluttamista.....	56
13 Ilmastotokeja	60
14 Vedenalainen elämä	64
15 Maanpäällinen elämä.....	68
16 Rauha, oikeuden-mukaisuus ja hyvä hallinto	72
17 Yhteistyö ja kumppanuus.....	76
Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet	80
Lähtötaso ja tunnistetut kehittämiskohteet	80
Kestävän kehityksen strategia ja johtaminen	80
Mittaaminen ja vertailukelpoisuus haasteina.....	80
Osaamisen kehittäminen ja kaupunkilaisten osallisuus	81
Termit ja Lyhenteet	82
Raportin liitteet	84
Liite 1. Tavoitteiden yhteys Turku 2029 kaupunkistrategiaan.....	85
Liite 2. Turku 2029 kaupunkistrategian vastaavuus YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa	86
Liite 3. Turun seudun päästökehitys.....	88

Tiivistelmä

Turun kaupunki arvioi toimintaansa YK:n kestävän kehityksen viitekehityksessä

Turun kaupungin tavoitteena on rakentaa kaupunkilaisten hyvinvointi sekä elinkeinoelämän kilpailukyky ja kasvu ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävälle perustalle. Nykyinen Turku 2029 -kaupunkistrategia tukee monilta osin Agenda 2030 toimintaohjelman edistymistä kaupungissa. Turku pyrkii olemaan hiilineutraali vuonna 2029 sekä sosiaalisesti kestävä kaupunkikehittämisen ja aluekehittämisen edelläkävijä.

Vapaaehtoiseen paikallistason arviointimenettelyyn (VLR) osallistuminen on Turun kaupungille uusi askel kohti kestävä kehityksen tavoitteiden systemaattista toteuttamista ja keino koota yhteen ja tarkastella kaupungin toimintaa tässä viitekehityksessä. Ensimmäisellä arviointikerralla tarkoituksena oli selvittää kaupungin lähtötaso ja paikantaa ne alueet ja tavoitteet, joissa Turulla on parannettavaa Agenda 2030 toimeenpanoa ajatellen. Arviointimenettelyn avulla voidaan jatkossa seurata kaupungin toiminnan vaikuttavuutta ja viestiä kestävästä kehityksestä kaupunkilaisille ja muille sidosryhmille. Raportti toimii myös esimerkkinä kansalliselle ja kansainväliselle yleisölle Turussa tehtävästä työstä kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseksi.

Arvioinnissa Turun kaupungin toimintaa tarkasteltiin jokaisen 17 kestävä kehityksen tavoitteen sekä soveltuvien alatavoitteiden osalta. Ensimmäisellä raportointikerralla keskityttiin kaupunkistrategian ja sitä toteuttavien kärkihankkeiden sekä kaupungin toimialojen ja valittujen konserniyhteisöjen keskeisten toimenpiteiden tarkasteluun. VLR-raportti 2020 on koottu yhteistyössä kärkihankkeiden, kaikkien toimialojen ja valittujen yhteisöjen johdon ja asiantuntijoiden kanssa.

Suomen valtion kansallinen VNR-arviointiraportti esitellään YK:lle kesällä 2020. Samassa yhteydessä Turun ja Espoon kaupunkien VLR-raportit julkaistaan kansainväliselle yleisölle.

Kuva: Turun kaupunki / Seilo Ristimäki

Johdanto

Syyskuussa 2015 YK:n jäsenmaat sopivat New Yorkissa järjestetyssä YK:n kestävän kehityksen huippukokouksessa yhteisistä tavoitteista, jotka ohjaavat kestävän kehityksen edistämistä vuoteen 2030 asti. Globaali kestävän kehityksen toimintaohjelma – Agenda 2030 – on kattavuudeltaan ennennäkemätön: sen tavoitteet ovat laaja-alaisia, kunnianhimoisia ja koskevat kaikkia maita. Valtiot raportoivat VNR (Voluntary National Review) -menettelyn mukaisesti tavoitteiden etenemisestä omalla alueellaan. Kaupunkien rooli kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisina edistäjinä ja maailmanlaajuisina vaikuttajina on merkittävä. Vuonna 2018 New Yorkin kaupunki teki aloitteen raportoimalla vapaaehtoisesti tavoitteiden etenemisestä paikallisella tasolla ja haastoi muut kaupungit osallistumaan niin sanottuun VLR (Voluntary Local Review) -menettelyyn.

Turun kaupunginjohtaja Minna Arveen heinäkuussa 2019 tekemän päätöksen mukaisesti Turun kaupunki toteutti ensimmäisten joukossa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kaupunkitasoisen arvioinnin, jonka lopputuloksena syntyi tämä VLR-raportti 2020.

Turku on jo 1990-luvulta lähtien ollut aktiivinen kestävän kehityksen puolestapuhuja ja toteuttaja. Turun kaupunki pyrkii uudistumaan ja kasvamaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästi luoden näin kokonaisvaltaista ja kestävää hyvinvointia asukkailleen. Turussa päättäjät ovat sitoutuneet kestävän kehityksen edistämiseen yli puoluerajojen ja kaupungin nykyinen Turku 2029 kaupunkistrategia ottaa huomioon YK:n kestävän kehityksen tavoitteet laajasti. Konkreettinen esimerkki Turun vahvasta sitoutumisesta on kaupungin tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä. Turku on myös toteuttanut lukuisia konkreettisia toimenpiteitä jo nyt tavoitteen saavuttamiseksi ja työ jatkuu.

Tämän arviointiprosessin avulla Turku on pystynyt tarkastelemaan toimintaansa kestävän kehityksen kontekstissa ja tunnistamaan omaan toimintaansa liittyviä kehitysalueita sekä myös toisaalta toimenpiteitä, joiden voidaan todennetusti nähdä edistävän

kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista paikallisella tasolla. Tässä ensimmäisessä VLR-raportissaan Turku tarkastelee tärkeimpiä toimintojaan kaikkien 17 kestävän kehityksen tavoitteen osalta. Raporttiin on nostettu konkreettisia toimenpiteitä työstä, jota Turussa tehdään näiden tavoitteiden edistämiseksi ja joiden uskotaan toimivan kiinnostavina esimerkkeinä myös maailmanlaajuisesti. Turun kaupunginvaltuusto on voinut raportin erityisiksi painopistealueiksi neljä tavoitetta; tavoite 6 – Puhdas vesi ja sanitaatio, tavoite 10 – Eriarvoisuuden vähentäminen, tavoite 13 – Ilmastotekoja ja tavoite 17 – Yhteistyö ja kumppanuus. Turku panostaa näiden tavoitteiden toteutumiseen eri keinoin ja haluaa jakaa hyvät käytäntönsä esimerkkeinä muille kaupungeille ja kunnille maailmanlaajuisesti.

VLR-raportilla Turku haluaa lisätä kaupunkilaisten ja sidosryhmien tietoisuutta Agenda 2030 toimenpideohjelmasta ja kaupungissa tehtävästä työstä ohjelman tavoitteiden toteutumiseksi. Turku tahtoo myös toimia kestävän kehityksen edistäjänä kaupunkitasolla ja innostaa muita kaupunkeja raportoimaan ja jakamaan Agenda 2030 toimeenpanon hyviä malleja ja käytäntöjä. Tietoa jakamalla ja työskentelemällä yhdessä luomme parempaa, kestävämpää tulevaisuutta.

Turun kaupungin toimintaympäristö

Turku on tieteen, kulttuurin sekä elinvoimaisen ja kestäväen kehityksen kaupunki

Turku (ruots. Åbo) on Varsinais-Suomen maakunnan keskus, joka sijaitsee Aurajoen suulla Saaristomeren rannikolla. Suomen vanhin kaupunki Turku on perustettu vuonna 1229 ja nykyään Turku on Suomen kuudenneksi suurin kunta ja kolmanneksi suurin kaupunkialue.

Turku ympäristökuntineen on vireä Itämeren alueen kasvukeskus. Monipuolinen elinkeinorakenne, dynaamiset yritykset, korkealuokkainen koulutus-, kulttuuri- ja palvelutarjonta sekä kaunis saaristo muodostavat Turussa vetovoimaisen yhdistelmän. Kaupungin ympärillä levittäytyy 40 000 saarta ja luotoa sekä Saaristomeren kansallispuisto.

Turun ikäjakauma

IKÄJAKAUMA	%-OSUUS TURUN VÄKILUVUSTA
0–7	6,1 %
7–12	5,1 %
13–15	2,4 %
16–18	2,5 %
19–49	46,7 %
50–64	16,6 %
65–74	11,5 %
Yli 74–	9,3 %
Ulkomaiden kansalaisia	6,6 %
Ruotsinkielisiä	5,5 %
Muita kuin suomen- tai ruotsinkielisiä	11,8 %

Turun väkiluku: 193 015 (3/2020)

Turku numeroina:

Suomen vanhin kaupunki,
perustettu vuonna

1229

20 000 yritystä

130 000 työpaikkaa

yli 100 kansallisuutta

40 000
korkeakouluopiskelijaa

yli 4000 kansainvälistä tai
vaihto-opiskelijaa vuosittain

Kunnan avaintehtävät

Suomessa valtio ohjaa kuntien toimintaa ja kuntien lakisääteisiin tehtäviin kuuluvat sosiaalista kasvua ja hyvinvointia lisäävät palvelut kuten varhaiskasvatus ja peruskoulutus, sosiaali- ja terveystalvet sekä kulttuuri-, nuoriso- ja kirjastopalvelut. Lisäksi kunnan tulee järjestää alueellaan asianmukainen kaupunkisuunnittelu, maankäyttö, veden- ja energiantuotanto, jätehuolto, ympäristöpalvelut, sekä palo- ja pelastustoimi. Kunnat voivat hoitaa lisäksi myös talouteen, työllisyyteen ja asumiseen liittyviä tehtäviä.

Turun kaupungin organisaatiomalli ja päätösvalta

Turun kaupungin organisaatiomallissa ylintä päätätävältä käyttäa kaupunginvaltuusto, jossa on 67 valtuutettua. Kunnan asukkaat valitsevat valtuutetut joka 4. vuosi kunnallisvaaleissa. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupungin toimielimiä ovat kaupunginvaltuuston ja -hallituksen lisäksi lautakunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat.

Kaupungin virkamiesjohto eli Turun kaupungin hallinto muodostuu kaupunginjohtajan johtamasta konsernihallinnosta sekä neljästä toimialasta; Hyvinvointitoimiala, Sivistystoimiala, Kaupunkiympäristötoimiala ja Vapaa-aikatoimiala. Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii lisäksi Varsinais-Suomen pelastuslaitos ja kuusi palvelukeskusta. Kaupunkikonserniin kuuluu myös strategisia tytäryhtiöitä, joissa kunnalla yksin tai yhdessä muiden seudun kuntien tai kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta sekä lukuisia muita tytä- tai osakkuusyhtiöitä ja yhteisöjä.

Strategia johtamisen välineenä

Turun kaupungin strategiakokonaisuus muodostuu kaupunkistrategiasta eli visiosta ja sitä tukevista strategisista ohjelmista ja näistä johdetuista toimialojen strategisista ja operatiivisista sopimuksista. Kaupungin strategian tärkeimmät panostukset ja ratkaisevimmat ja laajavaikutteisimmat tehtäväkokonaisuudet toteutetaan kärkihankkeina, joita ovat Keskustan kehittäminen, Turun tiedepuisto sekä Smart and Wise Turku.

Kaupungin kärkihankkeet

Keskustan kehittäminen kärkihankkeessa keskustaa elävöitetään ja muokataan viihtyisämmäksi monin toimenpitein. Samalla kun kaupungin ydin laajenee, sen viihtyisyyttä ja elävyyttä vahvistetaan. Vanhakaupunki nostetaan arvoiseensa asemaan paitsi vetovoimaisena matkailukohteena myös eurooppalaisena olohuoneena monipuolistamalla alueen palvelutarjontaa ja rajoittamalla alueen läpi suuntautuvaa liikennettä.

Turun tiedepuisto -hankkeen tavoitteena on vahvistaa alueen kansainvälistä vetovoimaa sekä yhdistää toiminnallisuus, maankäyttö, rakentaminen ja liikuminen kokonaisvaltaiseksi kaupunkikehitykseksi. Kokonaisuudella vahvistetaan samanaikaisesti vetovoimaista kaupungin kasvua ja kaupunkiympäristöä sekä älykästä kaupungin palvelukanavien kehittämistä.

Smart & Wise Turku kärkihankkeessa panostetaan ilmastoasioihin ja smart-city konseptiin. Kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaupungin kilpailukykyä sekä oman toiminnan tuottavuutta pyritään parantamaan digitalisaation ja sen synnyttämän datan avulla. Digitalisaatio mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattomien palvelujen tuottamisen ja kaupungin oman toiminnan tuottavuuden parantamisen (Smart City). Luomalla kaupunkilaisille ja yrityksille edellytykset hyödyntää dataa kaupunki mahdollistaa hyvinvointia tukevan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävä kasvun (Wise City).

Agenda 2030 toimeenpano Turussa

Turun kaupunki on edelläkävijöiden joukossa toteuttamassa Agenda 2030 -toimintaohjelmaa sekä luomassa kestävää Suomea ja Eurooppaa. Nykyinen Turku 2029 -kaupunkistrategia tukee monilta osin kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista esimerkiksi kunnianhimoisilla tavoitteillaan olla hiilineutraali kaupunki vuonna 2029 sekä sosiaalisesti kestävän kaupunkikehittämisen ja aluekehittämisen edelläkävijä. Kaupungin investoinnit esimerkiksi kestävästä kehityksestä edistäviin ja kaupunkistrategiaa toteuttaviin kärkihankkeisiin sekä muut taloudelliset kokonaisuudet kuten yli 300 miljoonan euron Turku Urban Infrastructure – investointikokonaisuus vauhdittavat osaltaan Agenda 2030 toimintaohjelman edistymistä Turussa.

Agenda 2030 -toimintaohjelman edistämistä paikallistasolla tehostetaan osallistumalla kestävän kehityksen tilaa selvittävään arviointimenettelyyn (VLR). Arvioinnin tulokset julkaistaan VLR-raporttina. Tarkoituksena ensimmäisellä arviointikerralla oli luoda kokonaiskuva siitä, millä tasolla Turun kaupunki on Agenda 2030 toimeenpanoa ajatellen. Lisäksi tavoitteiden saavuttamista ja kehityksen suuntaa voidaan seurata tulevissa VLR-raporteissa. Päämääränä oli myös paikantaa alueet ja tavoitteet, joissa Turulla on parannettavaa, sekä tunnistaa osa-alueita, joissa kaupunki on onnistunut toimillaan edistämään kestävän kehityksen tavoitteita.

VLR-raportin avulla on myös tarkoitus kasvattaa tietoisuutta kestävän kehityksen tavoitteista ja niiden

edistämisen eteen tehtävästä työstä Turussa niin kaupunkiorganisaation ja sen yhteisöjen, kaupunkilaisten kuin kaupungin eri etu- ja sidosryhmien keskuudessa. Turku haluaa myös toimia esimerkkinä kansainvälisesti kestävän kehityksen tavoitteiden kaupunkitason toteuttajana.

Turun kaupunginvaltuusto valitsi ensimmäisen VLR-raportin erityisiksi painopistealueiksi seuraavat neljä tavoitetta kaikkien 17 YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden joukosta. Alla mainituissa painopistealueissa kaupungilla on merkittävää osaamista, kokemusta tai toimenpiteitä, jotka kaupunki haluaa nostaa esille ja jakaa hyvinä esimerkkeinä sekä kansainväliselle että kotimaiselle yleisölle. Näiden ja kaupungin muiden toimenpiteiden toteutus on kuvattu raportissa.

Turun seudulla vesiosaaminen on kansainvälistä huipputasoa.

Turku on yksi maailman johtavista ilmastokaupungeista ja haluaa olla hiilineutraali vuonna 2029.

Turku ehkäisee ja vähentää aktiivisesti asukkaidensa eriarvoisuutta.

Turku on toiminut pitkään aktiivisena aloitteentekijänä erilaisissa yhteistyöverkostoissa. Paikallisesti kaupungin, korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyö on laaja-alaista ja vaikuttavaa.

Arviointimenettelyn työskentelyprosessi

Raportin laajuus ja arvioinnin kohteet

Turun kaupungin ensimmäisen raportointikerran arvioinnin kohteena olivat Turku 2029 kaupunkistrategia, kaupungin toimialojen perustoiminnot sekä kaupunkistrategiaa toteuttavat ja kestävästä kehitystä edistävät kärkihankkeet, keskustan kehittäminen, Turun Tiedepuisto sekä Smart and Wise Turku – kokonaisuudet. Turun kaupungin omistamista yhteisöistä ensimmäisen arviointikertaan otettiin mukaan kaupungin vedentuotannosta ja -puhdistuksesta vastaavat Turun Seudun Vesi Oy ja Turun Seudun Puhdistamo Oy.

Turun kaupunki päätti tarkastella näitä kokonaisuuksia ja niiden toimintoja kaikkien 17 kestävästä kehityksen tavoitteen ja soveltuvien alatavoitteiden näkökulmasta.

Avainindikaattorit

Arviointiprosessin aikana tunnistettiin lukuisia Turun kaupungin seurantamittareita, joiden katsottiin liittyvän läheisesti kestävästä kehityksen tavoitteisiin ja joiden avulla kaupungin kilpailukyky ja hyvinvoinnin kehittymistä kuvataan. Myös indikaattoreita ja tilastotietoja kansallisista tietolähteistä kuten tilastokeskukselta ja Terveystieteiden tutkimuskeskukselta kerättiin kestävästä kehityksen systemaattisen seurannan mahdollistamiseksi Turussa.

Tätä ensimmäistä VLR-raporttia varten kokonaiskuvan luomisessa käytettiin tarkasteltavien kohteiden seurantamittaristoista niitä mittareita, joiden tunnistettiin vastaavan YK:n asettamia kestävästä kehityksen avainindikaattoreita tai mittareita, joiden tunnistettiin seuraavan YK:n kestävästä kehityksen tavoitteiden toteutumista.

Osallistava ja läpileikkaava prosessi

Raportointi- ja arviointiprosessi edellytti monialaista yhteistyötä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kesken ja prosessi suunniteltiin alusta pitäen kaupunkia laaja-alaisesti osallistavaksi.

Alustava selvitys Turun kaupungin toiminnan linkittymisestä kestävästä kehityksen tavoitteisiin tehtiin jo kesän

2019 aikana, jolloin kaupungin Turku 2029 kaupunkistrategiaa tarkasteltiin suhteessa YK:n kestävästä kehityksen tavoitteisiin. Tarkastelun tuloksena todettiin Turku 2029 kaupunkistrategian ottavan kestävästä kehityksen tavoitteet yleisesti hyvin huomioon ja kaupunkitasolla kestävästä kehityksen tavoitteiden toteutuminen on pitkälti linjassa kansallisella tasolla tapahtuvan kehityksen kanssa. Turun arviointiraportin liitteessä on esitetty yksityiskohtaisesti Turku 2029 kaupunkistrategian vastaavuudet YK:n kestävästä kehityksen tavoitteiden kanssa, sekä arvio alatavoitteiden soveltuvuudesta kaupunkitasoiseen tarkasteluun.

Arviointiprosessi aloitettiin kaupungin toimintaa ohjaavien asiakirjojen ja kehitystä mittaavien seurantamittaristojen koonnilla ja tunnistamalla näiden yhtymäkohtia YK:n kestävästä kehityksen arviointimittareiden kanssa. Tämän jälkeen tarkasteltiin Turku 2029 kaupunkistrategiaa ja sitä toteuttavia kärkihankkeita kestävästä kehityksen viitekehityksessä. Arviointitapoina käytettiin kyselyitä, asiantuntijahaastatteluja ja työpajatyöskentelyä. Kaupungin eri toimialojen ja kärkihankkeiden edustajista koottu asiantuntijaraati valitsi raporttiin tavoitteittain nostettavat toimenpide-esimerkit.

Turun kaupungin konsernihallinnon hankekehittämissikö vastasi raportin kokoamisesta ja raportin työstämiseen osallistui asiantuntijoita useasta eri yksiköstä kaupunkiorganisaation toimialoilta, kärkihankkeiden painopistealueilta sekä tarkastelluista yhteisöistä. Prosessin omistajana toimi kaupunginjohtaja ja ohjausryhmänä kaupunginjohtajan johtoryhmä, johon kaikki kaupungin toimialajohtajat ja konsernihallinnon ryhmien ja vastualueiden johtajat kuuluvat. Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi Turun VLR-arviointimenettelyn ensimmäisen raportointikerran pääviestit ja tavoitepainotukset maaliskuussa 2020. Valmista raporttia käsitellään kaupunginvaltuuston kokouksessaan kesäkuussa 2020.

Prosessin aikana tehtiin yhteistyötä VNR-raporttia valmistelevan valtioneuvoston kanslian kanssa sekä myös ensimmäistä VLR-raporttiaan työstäneen Espoon kaupungin kanssa yhteisten työpajojen ja suunnittelukokousten muodossa.

Turku toimii kunnianhimoisesti syrjäytymisen ehkäisemiseksi

YK:n yhteisenä päämääränä on varmistaa, että kukaan ei jää Agenda 2030 toimintaohjelman ulkopuolelle ja mahdollistaa kaikkien väestöryhmien osallistuminen toimintaohjelman toteutukseen. Tämän yhteisen päämäärän toteuttamiseksi Turku pyrkii edistämään kaupunkilaistensa kokonaisvaltaista hyvinvointia ja ehkäisemään resurssien ja oikeuksien epätasaista jakautumista. Myös yksi Turku 2029 kaupunkistrategian tärkeimmistä painopistealueista on syrjäytymisen ja alueellisen eriytymisen ehkäiseminen. Tämä YK:n yhteisen päämäärää tukemaan tehtävä työ eriarvoisuuden vähentämiseksi on myös nostettu yhdeksi painopistealueeksi Turun ensimmäisessä VLR-raportissa.

Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi alkuvuonna 2019 mittavan toimintaohjelman syrjäytymisen ja alueellisen eriytymisen ehkäisemiseksi. Tämä kunnianhimoinen ja laaja-alainen ohjelma on iso asia Turussa ja myös Suomen mittakaavassa ohjelma on yksi laajimmista sisältäen niin sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksen edistämisen, lähiöiden kehittämisen kuin asunnottomuuden vähentämisen tavoitteet. Turussa tehdään työtä erityisesti lasten ja nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi, jotta yksinäisyyden ja syrjäytymisen kierre saadaan ajoissa katkeamaan ja näin panostetaan asukkaiden tulevaisuuden hyvinvointiin.

Kuva: iStockphoto

Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Turussa

TAVOITE 1

Ei köyhyttä

Suomessa sosiaaliturva takaa kaikille kansalaisille elämän perusedellytykset, kuten asunnon, riittävän ravinnon ja perustoimeentulon. Toimeentulotuki turvaa välttämättömimmät jokapäiväiset menot, joihin tulot ja varat eivät ilman tukea riittäisi. Sosiaaliturvajärjestelmät ovat välttämättömiä yhteiskunnallisen hyvinvoinnin ja tasa-arvon ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Turussa yleinen pientuloisuusaste on korkeampi kuin muissa Suomen suurissa kaupungeissa. Myös lasten pientuloisuusaste on Turussa muita Suomen suuria kaupunkeja korkeampi.

Ongelmien juurisyihin pyritään löytämään ratkaisuja

Turku panostaa ennaltaehkäiseviin palveluihin, joilla vahvistetaan asukkaiden mahdollisuuksia ottaa vastuuta itsestään ja läheisistään. Köyhyden juurisyihin, kuten työttömyyteen ja päihdeongelmiin, pyritään puuttumaan varhaisessa vaiheessa. Turussa sosiaalinen luototus on kaupunkilaisten apuna velkaantumiskierteen katkaisemisessa. Kyseessä on sosiaalihuoltoon kuuluva luotonanto joka ei vaikuta muihin etuuksiin tai tukiin. Turku toimii myös aktiivisesti alueellisen segregaation estämiseksi. Kaupunkilaisten asiointia ja tiedonsaantia helpotetaan tuomalla kaupungin omat ja sosiaaliturvaan kuuluvat palvelut samaan käynti-osoitteeseen. Digitaalisten palveluiden jatkuva kehittäminen helpottaa asiointia ja parantaa palveluiden saavutettavuutta.

Asunnottomuuteen puututaan ennaltaehkäisevästi

Turun kaupunki otti alkuvuonna 2019 käyttöön uuden suunnitelman asunnottomuuden vähentämiseksi. Tavoitteena on panostaa asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn palveluohjauksella, asumisneuvonnalla, talouskasvatuksella, tilapäisasuntojen paremmalla saatavuudella ja edistämällä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjontaa. Turun kaupungin omistama kiinteistöyhtiö vuokraa yli 11 000 asuntoa kaikkialta Turusta. Edullisten vuokra-asuntojen kysyntä on kuitenkin tarjontaa suurempi.

Turku selvittää asunnottomuuden taustoja luomalla asunnottomien profiilit, mikä mahdollistaa asunnottomuuden syiden paremman tunnistamisen ja tarvittavien tukitoimien oikean kohdentamisen. Vuoden 2019 lopussa Turussa oli yhteensä 433 asunnottomaa. Määrä on kahden vuoden nousun jälkeen jälleen laskusuuntainen. Asunnottomuus on Turussa kuitenkin suurempi ongelma kuin muissa suomalaisissa kaupungeissa pääkaupunkia Helsinkiä lukuun ottamatta.

Turku järjestää tarpeen mukaan myös hätämajoitusta esimerkiksi paperittomille ja tekee yhteistyötä heitä tukevien järjestöjen ja organisaatioiden kanssa. Turussa huolehditaan myös ihmisarvoisen elämän turvaavista palveluista, kuten hätäavuksi annettavasta ruoka-avusta.

Julkiset palvelut luovat elämänlaatua

Turku tarjoaa useita elämänlaatua parantavia etuja ja palveluja. Maksuttomia virikkeitä arkeen tuovat esimerkiksi kirjastot, ulkoliikuntapaikat ja puistot. Turku tarjoaa heikoimmassa asemassa oleville asukkaalleen maksuttoman perusterveydenhuollon ja kaikille turkulaisille maksuttomat äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon.

Turku panostaa laadukkaaseen, monipuoliseen ja edulliseen joukkoliikenteeseen. Näin taataan liikkuvuus myös heikoimmassa asemassa oleville kaupunkilaisille. Vuonna 2020 Turku otti käyttöön osallistavan budjetoinnin eli asukasbudjetin, joka antaa kaikille 13 vuotta täyttäneille kaupunkilaisille mahdollisuuden vaikuttaa oman asuinalueensa kehittämiseen ja edistää yhdenvertaisuutta sekä sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksestä.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Perhekeskuskehittäminen ja systeeminen työote

Turussa vuonna 2018 käynnistynyt perhekeskusmalli kokoaa lasten ja lapsiperheiden palvelut saman katon alle. Perhelähtöinen työote asettaa lapsen, nuoren ja perheen kokemat tarpeet keskiöön ja tuo palvelut koottuna yhteen lähelle asiakasta. Näin myös tiedonkulkua ammattilaisten välillä tehostuu ja huoliin päästään kiinni varhaisessa vaiheessa. Systeeminen työote on perhe- ja sosiaalipalveluiden kulmakivi ja perusta

perhekeskusmallissa. Systeeminen toimintamalli on tapa organisoida lastensuojelu tiimityöksi, jossa lapsen asioista vastaava työntekijä saa tuekseen moniammatillisen tiimin. Palveluohjaus on toimintamallin toteutumisen kannalta tärkeässä asemassa, jotta asiakkaat löytävät tarvitsemansa palvelut. Perhekeskuksen asiakkaista on muodostettu asiakasfoorumi, joka seuraa toimintaa ja antaa palautetta.

Asunnottomuussuunnitelma

Asunnottomuuden poistaminen on yksi Turun kaupungin strategisista tavoitteista. Turku on kumppanina hallitusohjelmaan perustuvassa asunnottomuuden puolittamisen yhteistyöohjelmassa. Sen osana kaupunki kehittää asunnottomuuden kentällä toimivien järjestöjen ja muiden tahojen verkostojen toimintaa

aikaisempaa systemaattisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi. Palveluiden tehostamiseksi toteutetaan selvitys ja suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi. Selvityksen päämääränä on asunnottomuuden moninaisuuden ymmärtäminen ja palveluiden tehostaminen oikealla kohdentamisella.

Turkuun rakentuu monipalvelukeskus

Vuonna 2023 valmistuva päihdehuollon monipalvelukeskus tarjoaa tilapäismajoitusta ja itsenäistä elämää tukevia palveluja, kuten tuettua asumista ja asumiskojeiluja matalan kynnyksen palveluohjauksen walk in -periaatteella. Palvelut on tarkoitettu asunnottomaksi jääneiden tai asunnottomuuden uhan alla oleville turkulaisille. Täysin uutena toimintona toteutetaan myös asumispäivystys, jossa tarjotaan määräaikaista

kriisimajoitusta ja selvitetään asiakkaan tarvitsemat tukipalvelut. Tuettu asuminen on tarkoitettu pääosin kuntoutuville asiakkaille. Tukiasunnossa harjoitellaan ja ylläpidetään arjessa tarvittavia taitoja kuten ruuanlaittoa ja pyykinpesua. Perusideana on eheä palveluketju ja matala kynnyks siirtyä päihtyneiden palveluista päivätoiminnan kautta asumiskokeiluun ja lopulta tuettuun asumiseen.

Asiointia Turun pääkirjastossa.
Kuva: Turun kaupunki / Kari Vainio

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Kestävän kehityksen tavoite yksi asettaa kaikkien maiden yhteiseksi päämääräksi köyhyiden poistamisen sen kaikissa muodoissa. Köyhyys ei tarkoita ainoastaan tietyn elintason puuttumista, vaan myös häiriöt ravitsemuksessa, koulutuksen, terveydenhuollon ja peruspalveluiden puutteellisuus sekä poliittinen osallistumattomuus ovat merkkejä köyhyydestä. Kaupunkitasolla monet köyhyiden torjumiseen liittyvät toimet on sisäänrakennettu kaupungin perustoimintaan. Tämä näkyy myös siinä, että Turun kaupunkistrategiasta tunnistettiin selkeästi tätä tavoitetta ilmentäviä mittareita, jotka korreloivat YK:n asettamien indikaattorien kanssa.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	2018: 18,4 %	↓	↓
Toimeentulotuen piirissä olevat henkilöt	2017: 9,9 %	↑	↓
Työkyvyttömyyseläkettä saavat	2017: 6,4 %	↓	↓
Palvelujen saatavuus	Ei yhtenä lukuna ilmoitettavaa dataa		

Yleinen pienituloisuusaste on Turussa muita suuria kaupunkeja korkeampi.

Lähde: Sotkanet, THL

Asunnottomia on Turussa kolmanneksi eniten koko maassa.

Lähde: Ara: Asunnottomat 2018

Poimintoja Turun tunnusluvuaista

Keskimääräiset vuositulot 2019:

28 950 €

Turussa vuonna 2018 sai
pitkäaikaistoimeentulotukea

3,3 %

kuntalaisista

Pitkäaikaistyöttömien määrä 2019

2 741 kpl

Vuonna 2019
työttömyysaste
Turussa oli

11,5 %

Vuonna 2019
Turussa oli
433
asunnotonta

Lapsiköyhyys
2018

17,80 %

Turkulaisille lapsiperheille
tarjotaan vuosittain yli

22 000

tuntia kotipalvelua
palvelusetelillä.

TAVOITE 2 Ei nälkää

Suomessa aliravitsemusta merkittävämpi ongelma on väestön ylipaino, joka on yleistynyt viime vuosina etenkin työikäisessä väestössä. Turkulaisista 56 % on ylipainoisia ja tilanne heijastelee vahvasti kansallista kehitystä. Ravitsemuksellista niukkuutta esiintyy vain tietyillä haavoittuvilla ryhmillä, kuten yksin kotona asuvilla vanhuksilla, ja se on usein linkittynyt myös muihin kuin taloudellisiin tekijöihin tai ravinnon saatavuuteen.

Ravitseva kouluruoka jokaiselle lapselle

Turku tarjoaa jokaiselle varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja toisen koulutusasteen piirissä olevalle lapselle ja nuorelle monipuolisen ja ravitsevan lounaan. Yläkouluissa ja lukioissa on päivittäin kaikille oppilaille tarjolla myös kasvisvaihtoehto. Turku pyrkii aktiivisesti lisäämään kasvisaterioiden osuutta kaupungin tarjoamissa ruokapalveluissa. Samalla kiinnitetään huomiota ruokahävikin vähentämiseen. Ravitsemuksen laadun parantamista tukee Turun kouluissa toteutettava Terveempää elämää -hanke, jossa tavoitteena on vähentää lasten ylipainoa ja lihavuutta ravitsemusneuvonnan keinoin. Koululounaan jättää päivittäin kuitenkin syömättä 39 % peruskoulun 8.- ja 9.-luokkalaisista ja määrä on pienempi mutta kasvava myös toisen asteen oppilailla.

Ravinnon tuotanto alueella ja tuotantovarmuus

Kaupunkialueena Turussa on hyvin vähän maatalouden alkutuotantoa ja viljelymaata. Alkutuotannossa työskentelee alle prosentti työikäisistä turkulaisista. Kaupunki on kuitenkin itse melko suuri maatalousmaanomistaja ja pyrkii sitä kautta aktiivisesti vaikuttamaan kestävien maatalouskäytäntöjen kehittymiseen alueellaan. Yleisesti Suomen omavaraisuusaste

elintarviketuotannon suhteen on kohtuullisen hyvä, mutta sen ylläpito vaatii taloudellisia tukia.

Viime vuosina paikallinen lähiruoka on ollut nouseva trendi. Kaupungin käyttämien ruokapalvelutuottajien tekemät linjaukset lähiruuan käytöstä tukevat Turun lähialueiden alkutuotantoa. Turun ruokapalveluja tuottava Arkea Oy on mukana Portaat luomuun -ohjelmassa ja toteuttaa elintarvikehankinnoissaan linjausta luomu- ja lähiruuan käytön lisäämiseksi. Turku ottaa hankinnoissaan huomioon myös reilun kaupan ehdot ja on ollut reilun kaupan kaupunki vuodesta 2017.

Juomaveden tuotantovarmuus on Turussa erinomaisella tasolla. Hanavesi on aina laadukasta ja turvallista käytettäväksi juoma- ja talousvetenä.

Ruuan alkuperä tutuksi

Turku tarjoaa asukkailleen mahdollisuuden perustaa pienviljelyksiä kaupungin omistamille maille tarjoamalla asukkailleen viljelylaatikoita. Laatikot on sijoitettu eripuolille kaupunkia asukkaiden toiveiden mukaisesti. Laatikkoviljely voi olla monelle lapselle ensimmäinen tilaisuus päästä seuraamaan oman sadon kasvua. Vuonna 2019 Turussa viljeltiin jo yli 250:ssä paikassa. Turusta löytyy myös useita viljelypalstoja, joita kaupunkilaiset voivat käyttää harrastemuotoiseen kaupunkiviljelyyn.

Turku lisää lasten ja nuorten ymmärrystä ruuan alkuperästä kouluissa ja päiväkodeissa järjestettävällä ruokakasvatuksella, jossa lapset perehtyvät alkutuotantoon ja oppivat mistä ruoka on peräisin.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Maksutonta, puhdasta ruokaa varhaiskasvatuksessa ja kouluissa

Maksuttoman kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Kouluruokailusuosituksen mukaan kouluateria kattaa noin kolmanneksen oppilaan päivittäisestä energiansaannista ja näin

tukee lasten ja nuorten kasvua ja kehittymistä.

Täysipainoinen kouluateria noudattaa kansallisia ravitsemussuosituksia ja ruokailun järjestämisessä huomioidaan kaikki erityisruokavaliot.

Syödään yhdessä -hanke ja ylijäätymäruoan lahjoitus

Syödään yhdessä -toimintaan kuuluvat viikoittain järjestettävät hävikkiruokaa hyödyntävät yhteisöruokailut, erilaiset pop up -kokeilut ja tapahtumat sekä yhteistyö ruoka-apuverkoston kanssa. Verkostotyöskentelyn ja yhteisöruokailujen tavoitteena on monipuolistaa jo olemassa olevaa palvelutarjontaa ja sen myötä pyrkiä lisäämään ihmisten osallisuutta ja vähentämään

yksinäisyyttä. Toiminta on maksutonta ja päihtetöntä. Toiminnan organisoii yksityinen säätiö. Turun kaupungin omistama ruokapalveluyhtiö toimittaa ylijäätymälounaat järjestöjen kautta tarvitsijoiden saataville. Kauppojen ja ravintoloiden ylijäätymäruoan jakelusta vastaavat myös kolmannen sektorin toimijat.

Turun kaupungin ravitsemukseen liittyvät palvelut

Turun kaupunki ylläpitää useita terveellistä ruokavaliota ja ravitsemustasapainoita tukevia palveluita. Kaupungilla työskentelevät ravitsemusterapeutit tarjoavat apua ravitsemukseen liittyvissä pulmatilanteissa, kuten erityisruokavaliota vaativien sairauksien ja syömiseen liittyvien ongelmien hoidossa sekä neuvoja erikoisruokavaliosta aiheutuviin ravitsemuksellisiin kysymyksiin.

Turun kaupungissa työskentelee myös kotitalousneuvoja, joka tarjoaa tukea kaikissa käytännön kotitalouden asioissa. Kotitalousneuvonta järjestää esimerkiksi monipuolisia ja käytännöllisiä ruoanvalmistuskursseja kaupunkilaisille. Kodinhoidon, ruoanlaiton ja ravitsemuksen perustaidot opetetaan jokaiselle lapselle yläkoulun kotitalouden oppiaineessa.

Marjoja myynnissä Turun keskustassa.
Kuva: Turun kaupunki / Mikaela Jalanne

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteen kaksi tarkoituksena on poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävästä maataloudesta. Ruokaa tulee pystyä kasvattamaan, jakamaan ja kuluttamaan ympäristöä rasittamatta ja oikeudenmukaisesti. Vaikka Turussa nousi esiin tavoitetta kaksi toteuttavia toimenpiteitä, Turun kaupunkistrategiasta ei kuitenkaan tunnistettu suoraan tavoitetta kuvaavia indikaattoreita.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Ei tunnistettuja mittareita			

Yli kolmannes ei syö koululounasta

Koululounas jää syömättä
39 % yläkoululaisista,
34 % lukiolaisista ja
43% ammattikoululaisista.

Lähde: Sotkanet, THL

Poimintoja Turun tunnusluvusta

Turkulaiset kotitaloudet käyttivät
vuonna 2016 tuloistaan

10,02 %
elintarvikkeisiin

Vuonna 2018

87 %
Turkulaisista lapsista
söi päivittäin kasviksia

Vuonna 2019

56 %
Turkulaisista on ylipainoisia

Kaupungin
omistama peltoala:
1 690 ha

Peltojen eroosioriski:
0,42 t/ha/v

Turun kaupungin

60 000

opintiellä kulkijalle

tarjotaan monipuolinen
koululounas.

TAVOITE 3

Terveyttä ja hyvinvointia

Turun päämääränä on kaupunkilaisten kestävä hyvinvointi. Kaupunki ei ole ainoastaan palveluiden tarjoaja vaan myös mahdollistaja. Turku näkee Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen taloudellisesti kannattavana investointina tulevaisuuteen ja painottaa toimissaan ennaltaehkäisevän työn merkitystä. Ajoissa annetut ja hyvin kohdennetut terveystalvelut luovat perustan hyvälle ehkäisevälle työlle. Turku edistää aktiivisuutta lisäämällä kannustavia keinoja kaikkeen hyvinvointia edistävään ja syrjäytymistä ehkäisevään toimintaan. Mielensterveys- ja päihdetyön kehittäminen ovat osa kaupungin hyvinvointitoimialan perustoimintaa. Tätä työtä Turku tehostaa toteuttamalla kaupunkitasoisen ehkäisevän mielensterveystyön toimintamallin.

Turku reagoi tunnistettuihin terveysuhkiin

Turku on tunnistanut kuntalaisia koskevat terveysuhat ja pyrkii puuttumaan niihin aktiivisesti. Kaikissa ikäryhmissä on entistä enemmän mielialaan liittyviä huolia ja merkittävästi psyykkisesti kuormittuneita on Turussa enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Turkulaiset kokevat olevansa yksinäisempiä kuin suomalaiset yleensä. Myös alkoholin käyttö päivittäinen tupakointi on muuta maata yleisempää. Itsemurhat ovat naisilla suurin yksittäinen syy ennenaikaiseen elinvuosien menettämiseen. Turun aktiiviset toimet ovat kuitenkin tuottaneet tulosta, sillä kuntalaisten terveydentilaa mittaavan indeksin mukaan turkulaisten terveys on parantunut viime vuosiin verrattuna. Indeksissä tarkastellut sairausrühmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielensterveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia.

Tavoitteena hyvä elämä vauvasta vaariin

Turku antaa parhaan mahdollisen alun elämän alkutaipaleelle tarjoamalla maksuttomat neuvolapalvelut odottaville äideille sekä alle kouluikäisille lapsille ja perheille. Neuvolan palveluihin kuuluu muun muassa kansallisen rokotoshjelman mukaisten rokotteiden jakaminen. Turun seudulla rokotuskattavuus on hyvä. Rokotuskattavuuden tavoiteluku on kunnianhimoisesti 100% ikäluokasta. Esimerkiksi alle 3-vuotiaiden

rokottamattomien lasten tavoiteltua nollassa ei kuitenkaan ole täysin saavutettu, vaan rokottamattomien lasten osuus ikäluokassa on 2,18 % (2018).

Turun ehkäisyneuvola tarjoaa alle 25-vuotiaille maksutonta perhesuunnittelua ja ehkäisyneuvontaa. Lakisääteisten palvelujen lisäksi Turku panostaa seksuaaliterveyteen esimerkiksi tarjoamalla ilmaisen ehkäisyneuvon jokaiselle turkulaiselle nuorelle. Ehkäisyneuvola tarjoaa maksuttomat palveluja myös vastasyntyneille naisille.

Väestön ikääntyessä Ikäihmisten hyvinvointiin tarvitaan uusia palveluja. Turku edistää ikääntyvien turkulaisten mahdollisuutta asua ja pärjätä itsenäisesti mahdollisimman pitkään kotona hoivakodin sijaan. Tätä tavoitetta Turku tukee ohjaamalla resursseja kotihoitoon ja asumispalveluihin. 75-vuotta täyttäneistä turkulaisista enemmistö arvioi saavansa apua riittävästi ja he myös huolehtivat itsestään ilman suuria vaikeuksia. Kotona asuu 91 % 75 vuotta täyttäneistä turkulaisista.

Väestön ikääntymisestä johtuvaa asiakaspalvelujen kasvupainetta on helpotettu kehittämällä ikääntyneiden palveluohjausta esimerkiksi ottamalla käyttöön uusia digitaalisia työmenetelmiä, keventämällä palvelurakennetta ja panostamalla asiakastyön optimaaliseen suunnitteluun. Turku edistää myös muiden erityisryhmien terveyttä ja aktiivisuutta esimerkiksi pienituloisille tarkoitettulla KIMMOKE-rannekkeella, joka mahdollistaa matalan kynnyksen kulttuuri- ja liikuntaharrastamisen.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Ikäihmisten terveyttä tukevat palvelut

Turku panostaa ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Ikäihmisten päihteiden käyttöön vaikutetaan esimerkiksi ammatillisesti ohjatulla, vertaistukeen ja ennaltaehkäisyyn perustuvalla Pilke-ryhmätoiminnalla yhdessä yksityisen säätiön kanssa. Viikoittain kokoontuvien Pilkeporukoiden tavoitteena on tuoda arkeen säännöllisyyttä, ehkäistä syrjäytymistä ja tukea arjessa selviytymisessä, jotta kotona asuminen voisi jatkua pidempään.

Turku toimii pilottikaupunkina 75-vuotisneuvola toiminnassa. Kaikille 75 vuotta täyttävälle turkulaisille lähetetään kutsu neuvolaan ja sovitaan henkilökohtaisesti käyntiaika. Neuvolakäynnillä jokaiselle tehdään yksilöllinen arvio terveydestä ja ohjataan tarvittaviin palveluihin. Hoitajakäynnin lisäksi käytävissä ovat myös lääkärin, farmaseutin ja fysioterapeutin palvelut.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma

Ohjelman tarkoituksena on perustaa Suomeen laajalaisia sosiaali- ja terveyskeskuksia. Ohjelmassa on viisi päätavoitetta: Saatavuus – parannetaan palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja oikea-aikaisuutta, Ennaltaehkäisy – siirretään painotusta ennakoivaan ja ehkäisevään työhön, Laatu – kehitetään palvelujen laatua ja vaikuttavuutta, Yhteen toimivuus – varmistetaan sosiaali- ja terveystalouden yhteensovitus ja liittymäpinnat muihin palveluihin ja Kustannukset – hillitään

kustannusten kasvua. Turun kaupunki työstää oman sosiaali- ja terveyskeskusmallinsa. Palveluohjausta tehostetaan laajentamalla Turussa aiemmin ikäihmisille kehitettyä digitaalisen neuvonta- ja palveluohjauksen mallia myös muihin kohderyhmiin. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä tehostetaan tiedolla johtamisen toimintatavan ulottamisella koko palveluketjuun.

Turussa panostetaan mielenterveystyöhön

Mielenterveys on hyvinvoinnin ja aktiivisuuden perusta. Turussa ennalta ehkäisevällä mielenterveys- ja päihde-työllä pyritään ehkäisemään alkoholista ja muista päihdeistä aiheutuvia terveyteen kohdistuvia haittoja sekä itsemurhatapauksia. Toimintaa tehostaa vuoden 2020 aikana aloitettava uusi mielenterveys- ja päihdeyksikkö. Mielenterveystyötä tukeva syrjäytymisen ehkäisy on painopistealueena myös Turun kaupungin Smart and

Wise -kärkihankkeessa, jossa toteutetaan mielenterveyspalveluita kehittäviä toimenpiteitä. Näitä ovat esimerkiksi mielenterveyden ensiaputyön koulutukset kaupungin työntekijöille sekä psykiatristen sairaanhoitajien sijoittaminen yläkouluihin, toisen asteen oppilaitoksiin ja neuvoloihin lasten ja nuorten mielenterveystyön tehostamiseksi.

Hörylaiva Ukkopekka ja laituritanssit Loistokarilla.
Kuva: Visit Turku / Tommi Selander

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoite kolme pyrkii takaamaan terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille. Työ terveyden ja hyvinvoinnin eteen on jatkuvaa. Turussa elämänlaatuun, onnellisuuteen ja päihteiden käyttöön liittyvät ongelmat nousevat asioiksi, joihin tulee panostaa tulevaisuudessa. Kaupunkilaisten hyvinvointi on kirjattu vahvasti Turun kaupunkistrategiaan ja strategiasta tunnistettiin useita tavoitetta ilmentäviä indikaattoreita. Suoraan YK:n indikaattorien kanssa yhteneviä mittareita tunnistettiin yksi liikenneturvallisuutta kuvaava mittari.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Masentuneisuus	2014: 11,5%	↓	↓
Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus (% koko ikäryhmästä)	2018: 90,9%	↑	↑
Väestön koettu elämälaatu	2018: 54,5%	↓	↑
Liikenneturvallisuus*	2018: 0,77	↓	↓

*Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneet / 1000 asukasta.

Turussa käytetään alkoholia liikaa ja päivittäinen tupakointi on yleisempää kuin koko maassa.

Ennenaikaisesti menetettyjen elinvuosien määrä on vähentynyt Turussa.

Lähde: Sotkanet, THL

Kaikissa ikäryhmissä on entistä enemmän mielialaan liittyviä huolia.

Poimintoja Turun tunnusluvuihin

Turussa tieliikenne-
onnettomuuksissa menehtyi

3 henkilöä

vuonna 2018

Sosiaali- ja terveystoiminnan
käyttökustannukset olivat vuonna 2018

3 373,0 €/asukas

Turkulaisten antoivat vuonna 2019
kunnallisille palveluille arvosanan

3,64

Vuonna 2018 liikuntaa
harrasti aktiivisesti

24 %

turkulaisista.

Sairastavuusindeksi
(2017):

97,8

Rokotuskattavuus
(2017):

97,3 %

Turun terveysasemilla
asioidaan vuodessa yli

210 000

kertaa.

TAVOITE 4

Hyvä koulutus

Varhaiskasvatuksen ja peruskoulutuksen järjestäminen kuuluvat kaupungin perustehtäviin. Turku panostaa erityisesti laadukkaaseen, vaikutuksiltaan merkittävään varhaiskasvatukseen ja näkee koulutuksen parhaana eriarvoisuutta ehkäisevänä ja kaventavana työnä. Turku tukee haastavien alueiden kouluja, jotta koulutus olisi tasa-arvoista jokaiselle turkulaiselle lapselle. Turun näkemyksen mukaan maahanmuuttajien koulutukselliset tarpeet tulee ottaa vahvasti huomioon kotoutumisen tukemisessa. Turussa koulutuksen ja osaamisen toimintaympäristöön liittyviä haasteita ovat esimerkiksi yksilöiden erilaiset tarpeet, työelämän muutokset ja nopea teknologinen kehitys. Näihin muutoksiin vastaaminen edellyttää uuden teknologian tuomien mahdollisuuksien hyödyntämistä sekä kykyä jatkuvaan uudistumiseen.

Laadukas maksuton peruskoulutus

Turku tarjoaa jokaiselle lapselle kuudentena ikävuonna maksutonta esiopetusta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Peruskoulussa tarjotaan yleissivistävää koulutusta kaikille 7–16-vuotiaille nuorille. Turussa jokaisella nuorella on yhtäläiset valmiudet ja taidot toteuttaa unelmiaan ja suunnitelmiaan. Opetuksen sisällöt ja tavoitteet määritellään kansallisessa opetussuunnitelmassa, mikä takaa laadukkaan ja yhtenäisen opetuksen. Turku panostaa kansainvälisyyteen kouluissa monipuolistamalla ja lisäämällä kielitaitoa sekä kehittämällä oppimista tukevia oppimisympäristöjä. Turun tavoitteena on, että kaikki nuoret saavat vähintään toisen asteen tutkinnon. Tavoite on toteutunut hyvin, sillä turkulaisista nuorista 93 prosenttia opiskelee tai on suorittanut vähintään toisen asteen tutkinnon.

Turku on Suomen paras opiskelijakaupunki

Hyvä koulutus on kilpailukyvyyn edellytys. Turku tarjoaa useita laadukkaita opiskeluvaihtoehtoja. Lukiot ja ammattikoulut toimivat astinlautana aikuisuuteen ja luovat vankan ammattitaidon perustan. Lisäksi aikuiskoulutus ja -opistot antavat mahdollisuuden elämän mittaiseen oppimiseen. Turun erityisenä vahvuutena ovat kaupungin kuusi hyvätasoista tasokasta korkeakoulua, jotka tukevat kaupungin jatkuvaa uudistumista luomalla pohjaa laaja-alaiselle osaamiselle ja luovuudelle.

Turun 40 000 opiskelijaa ovat merkittävä potentiaali kaupungille ja sen yrityksille. Turun kaupunki panostaa rooliinsa opiskelijakaupunkina Opiskelijakaupunki Turku -yhteistyön kautta, jossa ovat kaupungin lisäksi mukana kaikki kuusi korkeakoulua, opiskelijakunnat ja -järjestöt sekä Turku Science Park Oy. Tavoitteena on rakentaa Turusta Suomen paras opiskelijakaupunki, ja tavoite on kirjattu myös Turku 2029 -kaupunkistrategiaan.

Lisäksi Turun yliopistoon perustetaan teknillinen tiedekunta vuonna 2021, mikä on Turun ja Lounais-Suomen alueen kehityksen ja kilpailukyvyyn kannalta merkittävä edistysaskel. Tätä kehitystä tukeakseen, Turun kaupunki lahjoitti Turun yliopistolle kaksi 5 vuotista professoria kone- ja materiaalitekniikkaan.

Työ- tai opiskelupaikka jokaiselle nuorelle

Turku on ollut edelläkävijä nuorisotakuun kehittämisessä sekä Suomessa, että koko Euroopassa. Vuoden 2013 alussa Suomessa voimaan tulleella nuorisotakuulla taataan jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle työ-, työkokeiluopiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Nuorisotakuu edistää sijoittumista koulutukseen ja työmarkkinoille sekä estää työttömyyden pitkittymistä ja syrjäytymistä.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Koulutus- ja nuorisotakuun toimenpiteet

Turussa koulutustakuu toteutuu erittäin hyvin: nuorista 98% jatkaa opintojaan peruskoulun jälkeen joko toisella asteella tai valmentavassa koulutuksessa.

Nuorisotakuun mukaisesti kaikille alle 29-vuotiaille tarjotaan mahdollisuutta koulutus-, työ- tai harjoittelupaikkaan. Alueellisen tasa-arvon varmistamiseksi ja tukea

tarvitsevien lasten oppimisen edistämiseksi Turku käyttää perusopetuksessa vuosittain lähes miljoona euroa oppimiseröjen ja oppimismahdollisuuksien tasaamisen.

Ammatillisen koulutuksen suorittaneista työllistyy 80 % ja 10 % jatkaa korkeakouluopintoissa. Lukiokoulutuksen jälkeen 72 % sijoittuu jatko-opintoihin tai työelämään.

Koulut hyvinvointikeskuksina

Turussa päiväkoteja ja kouluja kehitetään hyvinvoinnin ja osallisuuden näkökulmasta. Oppilaskunnat tuovat aktiivisesti esiin nuorten äänen kouluissa ja kaupunkitasolla vaikuttamiseen osallistuu Lasten parlamentti sekä Nuorisovaltuuskunta.

Kaikkia lapsia ja nuoria tuetaan aktiivisesti liikkumaan ja pitämään itsestään huolta, ja näiden toimien suunnittelussa lapset ja nuoret ovat itse mukana. Liikkuva

koulu sekä Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmat ovat tuoneet liikunnan osaksi kaikkia oppitunteja ja toimintaa, jossa opettajat yhdistävät joustavasti liikunnan teoria-aineisiin. Turku sai vuonna 2018 Liikkuva koulu -palkinnon. Välitunnit ja liikkuminen luonnossa ovat osa suomalaista opetussuunnitelmaa. Koulukiusaamiseen puututaan aktiivisesti KiVa koulu -toimintamallin mukaisesti. Kouluterveydenhuoltoa on vahvistettu kouluihin jalkautuvalla psykiatrisella osaamisella.

Digiloikka kouluissa

Turussa hankittiin vuonna 2017 päätelaitteet kaikille peruskoulun 4. ja 7. luokkalaisille. Lisäksi opettajia koulutettiin kaikilla luokkatasoilla uusien e-oppimateriaalien ja laitteiden käyttöön. Toiminnan tukemiseksi Turun kouluissa työskentelee kaksi digi-tutoropettajaa, jotka auttavat opettajia ja oppilaita uuden teknologian hyödyntämisessä. Vuoteen 2020 mennessä kaikilla

Turun 4. – 9. -luokkalaisilla on käytössään henkilökohtainen päätelaite. Lisäksi oppilaita, opiskelijoita sekä henkilökuntaa perehdytetään aktiivisesti esimerkiksi kyberturvallisuuteen. Turun Kerttulin lukiossa toteutettiin yhdessä yliopiston ja alueen yritysten kanssa kyberturvallisuuden Hack with Turku -erikoiskurssi.

Opiskelijoita Tuomiokirkonrillalla.
Kuva: Turun kaupunki / Minna Kankare

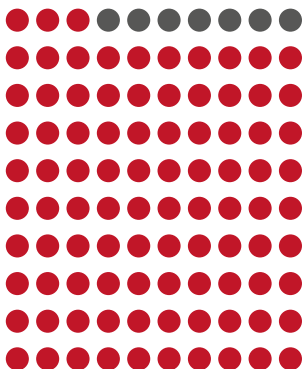
Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa neljä pyritään takaamaan kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet. Maksuttoman koulutuksen järjestäminen kuuluu kuntien lakisääteisiin tehtäviin ja esimerkiksi luku-, kirjoitus-, ja laskutaito kuuluvat väestön perustaitoihin. Väestön hyvä koulutustaso ja laadukas koulutus takaavat paremman elämän myös tuleville sukupolville sekä edistävät kaupungin vetovoimaisuutta ja kilpailukykyä. Turussa laadukas perus- ja ammatillinen koulutus kuuluvat tasapuolisesti kaikille. Turun kaupunkistrategiasta tunnistettiin tavoitetta ilmentäviä indikaattoreita, mutta YK:n määrittämät indikaattori eivät yksityiskohtaisuutensa vuoksi sellaisenaan sovellu strategiatasoiseen seurantaan.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24 vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä	2018: 6,8 %	↓	↓
Väestön koulutustasoindeksi	2018: 405	↑	↑

93 %

93 % nuorista opiskelee tai on suorittanut vähintään toisen asteen tutkinnon.

Ahdistuneisuutta tuntee 13 % yläkoululaisista ja ammattikoululaisista ja 15 % lukiolaisista.

Koulukiusattuna on 7 % peruskoululaisista, 4 % ammattikoululaisista ja alle 1 % lukiolaisista.

Lähde: Sotkanet, THL

Poimintoja Turun tunnusluvuihin

Korkeakoulujen hakijamäärä
aloituspaikkaa kohden vuonna 2019:

Turun AMK 3,2
Turun yliopisto 3,3

Opetus- ja kulttuuritoimintaan käytetyt
nettotulot (2018):

1 903,4 €/asukas

Vuonna 2018 turkulaisista lapsista

80,65 %

osallistui kunnan kustantaman
varhaiskasvatukseen

Turkulaisista akateemisesti
kouluttautuneiden osuus
vuonna 2018 oli

13,6 %

Toisen asteen koulutuksen
saaneet (2018):

79,61 %

Vuonna 2017 peruskoulun jälkeisen
tutkinnon suoritti

45,5 %

15 vuotta täyttäneistä
muunkielistä turkulaisista.

Kaikilla Turun

4.-9.

luokkalaisilla on
käytössään
pätelaite.

TAVOITE 5

Sukupuolten tasa-arvo

Naisten ja miesten tasa-arvo on yksi merkittävimmistä arvoista ja menestystekijöistä suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa. Turun kaupungin hyvinvointi- ja aktiivisuusohjelman alatavoitteena on sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti kaikessa toiminnassa. Turku allekirjoitti Eurooppalaisen tasa-arvon peruskirjan vuonna 2007. Eurooppalaisen naisten ja miesten tasa-arvon peruskirjan avulla Turku on vahvistanut sitoutumisensa tasa-arvon edistämiseen poliittisessa päätöksenteossa, palvelujen tarjonnassa ja työnantajaroolissa sekä keskeisessä kehityksessä. Turussa tasa-arvoisen kohtelun toteutumista ohjaa tasa-arvosuunnitelma ja sen toteutumista seuraa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta.

Tasa-arvoinen työ- ja perhe-elämä

Turun kaupunki on sitoutunut kohtelevaan henkilöstöään yhdenvertaisesti riippumatta henkilön sukupuolesta, iästä, etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Sukupuolten tasa-arvon toteutumista seurataan muun muassa kunta-alalle suunnatun kansallisen työhyvinvointikyselyn avulla. 2019 toteutetun tutkimuksen mukaan Turussa naisten ja miesten kokemukset ovat yhdensuuntaiset muun muassa työstressin ja väkivallan kokemusten osalta, mutta miehet kokevat enemmän syrjintää sukupuolen takia. Turun kaupunki pyrkii torjumaan sukupuoleen kohdistuvaa syrjintää ottamalla käyttöön anonyymin rekrytointin, jossa palkkauksen ensimmäisessä vaiheessa valinta perustuu esitettyyn osaamiseen ilman identifioivaa tietoa hakijasta. Turussa kaikkien työntekijöiden palkka on määritelty tehtäväkohtaisesti eikä siihen vaikuta henkilöön liittyvät piirteet. Kaupunki myös kannustaa isiä käyttämään enemmän perhevapaita sukupuolten tasa-arvon parantamiseksi.

Sukupuolten tunnustaminen ja tasa-arvo

Turun kaupungin työympäristössä pyritään edistämään sukupuolineutraaleja käsitteitä ja nimikkeitä mahdollisuuksien mukaan. Kaupungin palveluissa tunnustetaan sukupuoliksi nainen, mies ja muun sukupuolinen. Kaupungin toiminnassa on nollatoleranssi kaikelle epäasialliselle käyttäytymiselle eikä koetusta sukupuolesta ja seksuaalisuuden moninaisuudesta saa aiheutua minkäänlaista syrjintää, häirintää tai väkivaltaa.

Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen ja ehkäisy

Lähisuhdeväkivaltaa voivat kokea sekä miehet että naiset. Turussa toimii lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä, jonka tehtävänä on luoda toimintamalleja lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan tunnistamiseen, varhaiseen puuttumiseen ja eri osapuolten auttamiseen. Väkivaltaisessa ilmapiirissä eläminen heikentää elämänlaatua ja laskee ihmisen hyvinvointia ja terveyttä. Myös suorat ja välilliset kustannukset ovat kaupungille huomattavat. Väkivalta onkin siksi kaikkien asia, eikä kukaan voi työtehtävissään olla siihen puuttumatta. Turussa on käytössä Turun malli lähisuhdeväkivaltaan puuttumisessa sekä laaja ja varsin kattava väkivallan ehkäisy- ja korjaavaa työtä tekevien toimijoiden verkosto.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Kulttuurisensitiivisen lähisuhdeväkivallan toimintamalli ja maahanmuuttajien kotouttaminen

Turku on kumppanina yhteiseurooppalaisessa Equal city- hankkeessa, jossa tunnistetaan toimia sukupuolitetun ja seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseksi ja tuetaan niiden käyttöönottoa maahanmuuttajayhteisöissä. Työtä tukee kulttuurisensitiivisen lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintamallin jalkauttaminen maahanmuuttajayhteisöissä. Perhekeskeinen toimintatapa kotouttamistyössä edesauttaa koko perheen

kotoutumista. Työelämän ulkopuolella ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien kotoutujien, kuten kotiäitien, suomen kielen ja suomalaisen yhteiskunnan opintoja tuetaan järjestämällä lastenhoito opintojen ajaksi. Koulumentorointimallissa koulutetaan jo pidempään Suomessa asuneet maahanmuuttajat antamaan vertaistukea koulunkäynnissä toisten maahanmuuttajaperheiden lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Someturva

Turun kaupunki hankki peruskouluissa ja lukiossa opiskeleville ja työskenteleville sekä alueellisille nuorisotyöntekijöille ja kouluterveydenhoitajille Someturva-palvelun. Sen kautta on mahdollista raportoida epäasiallisesta verkkokäyttäytymisestä. Someturva auttaa tilanteissa, joissa kuvia tai julkaisuja haukutaan,

henkilön salaista tai yksityistä tietoa levitetään, henkilöstä levitetään valheita, henkilökohtaista kuvamateriaalia jaetaan tai käytetään luvatta tai henkilöstä on otettu salaa kuvia tai videoita. Palvelu on toistaiseksi ainoa laatuaan Suomessa.

Turun malli lähisuhdeväkivaltaan puuttumisessa

Turun mallin tavoitteena on ohjata ja helpottaa kaupungissa toimivien kunnallisen- ja kolmannen sektorin työntekijöiden työtä lähisuhteissa tapahtuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Malli on hyvin käytännönläheinen ja sovellettavissa helposti omaan työhön väkivallattoman Turun hyväksi ja siinä käydään lyhyesti läpi mitä lähisuhdeväkivalta on ja

kuinka yleistä se on Turussa. Malli antaa selkeän kuvan siitä, mitä esimerkiksi asiakkaan tai potilaan kanssa tulee tehdä silloin kun työssä tulee esille asiakkaaseen tai potilaan kohdistuvaa väkivaltaa. Malli toimii myös työkaluna arjen työssä, ja siitä on nopeasti ja helposti löydettävissä ne tahot, joiden kanssa voi yhteistyössä auttaa asiakasta tai minne hänet ohjata.

Opiskelua Turun pääkirjastossa.
Kuva: Turun kaupunki / Jussi Vierimaa

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

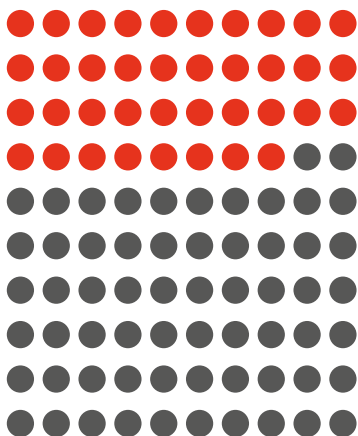
Tavoitteessa viisi edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä vahvistetaan naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia. Sukupuolesta riippumaton ja tasapuolinen koulutus, väkivallan ja syrjinnän lopettaminen sekä kaikkien tasapuolinen osallistuminen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon edistää yhteiskuntien ja koko maailman kestäväää kehitystä.

Suomessa on voimassa yhdenvertaisuuslaki, jonka mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen myös asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Sukupuolten tasa-arvo onkin vahvasti osana Turun kaupungin arvomaailmaa. Turun kaupunkistrategiasta ei kuitenkaan tunnistettu tavoitetta suoraan mittaavia indikaattoreita.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Ei tunnistettuja mittareita			

38 %

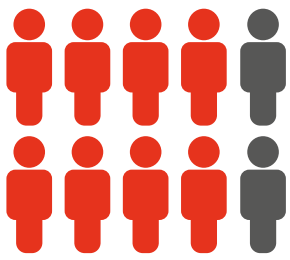
Ammattikoulun tytöistä 38 % on kokenut seksuaalista häirintää.

Lähde: Sotkanet, THL

Itsemurhat ovat naisilla suurin yksittäinen syy ennenaikaisiin elinvuosien menettämiseen.

Poimintoja Turun tunnusluvuiosta

Naisten ja miesten osuus Turun kaupungin henkilöstöstä (2019):

79,2 %
henkilöstöstä on naisia.

20,8 %
henkilöstöstä on miehiä.

Keskipalkka:

naiset 2665,60 €
miehet 3483,76 €

Naisten osuus kaupunginvaltuustossa:

49%

Isien osuus vanhempainrahan saajista (2019):

4,43%

Kaupungin johtoryhmässä naisia:

50%

Lapsiperheistä yksinhuoltaja-perheitä:

27,9 %

Päivähoidon piirissä on Turun seudulla yli

8000

lasta.

Varhaiskasvatuspalvelut mahdollistavat vanhempien työssäkäynnin.

TAVOITE 6

Puhdas vesi ja sanitaatio

Suomessa valtaosa kotitalouksista on liitetty vesijohtoverkkoon. Turku kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti. Toiminnan lähtökohtana on turvata vesihuolto kaikille ja taata kohtuullisin kustannuksin riittävän ja terveellisen talousveden saanti sekä järjestää viemärointi terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukaisesti.

Ainutlaatuisen kestävä juomavedentuotanto

Turun alueen luonnolliset pohjavesivarannot eivät riitä kattamaan koko alueen vedentarvetta, joten Turku on turvannut juomavedensaannin toimintavarmalla vedentuotantojärjestelmällä. Turun Seudun Vesi Oy tuottaa luonnollisella kestäväällä menetelmällä teko-pohjavettä alueen 300 000 asukkaalle. Tekopohjavesi syntyy kuten pohjavesikin, mutta prosessi on kontrolloitu ja nopeutettu. Moitteettoman juomaveden laatu varmistetaan useassa puhdistusprosessin vaiheessa. Järjestelmän toimintavarmuus on taattu monipuolisella varautumisella mahdollisiin häiriötilanteisiin. Tekopohjavesijärjestelmän tuotantokapasiteetti on huomattavasti nykyistä käyttötarvetta suurempi, joten se riittää väestökehityksen ja vedenkäyttönusteen mukaisesti vuosia ilman tuotantokapasiteettiin liittyvää lisärakentamista.

Juomaveden jakeluverkoston varmuus on yleisesti hyvä. Jakeluverkon riskit kohdistuvat pääosin Turun suuriin saariin. Turku on tunnistanut tarpeen parantaa saarten huoltovarmuutta asukasmäärän kasvaessa.

Jätevedenkäsittely kansainvälisellä huipputasolla

Turun seudun asukkaiden jätevesien puhdistuksesta vastaa Turun seudun puhdistamo Oy. Kaikki Turun seudun yhdyskuntajätevedet johdetaan keskitetysti käsittelyyn Kakolanmäen jätevedenpuhdistamoon.

Myös seudun teollisuuslaitokset käyttävät kunnallista viemärointiä ja hyödyntävät jätevedenpuhdistuspalvelua. Turun keskusta-alueella sijaitsevan, peruskallioon louhitun jätevedenpuhdistamon puhdistusprosessi on maailman huippuluokkaa. Tehokkaan, monivaiheisen puhdistusprosessin ansiosta orgaanisen aineen, fosforin ja typen poistoteho on laitoksen toiminnalle asetettuja lupaehtoja parempi. Orgaanisen aineksen osalta laitoksen puhdistustehon vuosikeskiarvo oli 99 %, kokonaisfosforin 99 %, kiintoaineen 99 % sekä kokonaistypen 84 % vuonna 2019. Puhdistamon toiminta on vähentänyt merkittävästi yhdyskuntajätevesistä Turun merialueelle kohdistuvaa kuormitusta ja sillä on vahva positiivinen vaikutus alueen vedenlaatuun.

Häiriötilanteisiin, kuten rankkasateiden lisääntymiseen varaudutaan parantamalla prosessin häiriönsietokykyä ja kehittämällä riskienhallintaa jatkuvana prosessina. Myös henkilökunnan osaamista ylläpidetään ja kehitetään. Lisäksi puhdistamosta huolehditaan ennakoivalla kunnossapidolla.

Ympäristönäkökohdat veden käytössä

Turun kolmen pohjavesialueen tila on parantunut tekopohjaveden käyttöönoton jälkeen, kun pohjavesiä ei enää käytetä talousvetenä tai teollisuuden raakavetenä. Turku on kiinnittänyt huomiota pienvesistöjen tilaan esimerkiksi Pomponrahkan Natura-alueen ennallistamistoimenpiteillä, joiden tarkoituksena on palauttaa alueen suon vesitase ja lisätä luonnon monimuotoisuutta. Vesistöjen saastumista ehkäistään esimerkiksi seuraamalla Topinojan jäteaseman valumia. Alueen suotovedet kootaan valuma-altaaseen, josta ne johdetaan jätevedenkäsittelyyn.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Kestävä alueellinen raakavedentuotanto

Turun Seudun Vesi Oy on varmistanut kestävän raakaveden tuotannon ja Turun seudun asukkaiden vedensaannin huipputehokkaalla, kestävällä ja toimintavarmalla vedentuotantojärjestelmällä, jossa moitteettoman juomaveden laatu varmistetaan useassa

puhdistusprosessin vaiheessa käyttämällä multi barrier approach -menetelmää. Raakaveden tuotannon huoltovarmuuden varautuminen perustuu laajaan Water Safety Plan -riskikartoitukseen ja sen pohjalta toteutettuun ohjeistukseen.

Tiedolla ja tutkimuksella johdettu jäteveden puhdistus

Jatkuva tehostaminen ja kehittäminen edellyttää kunnianhimoista tavoitteenasettelua ja korkeatasoista osaamista. Turun seudun puhdistamo Oy:n tekninen toimikunta koostuu osakaskuntien vesihuollosta vastaavista viranhaltijoista ja asiantuntijoista. Teknisen toimikunnan sidosryhmätyön kautta pystytään

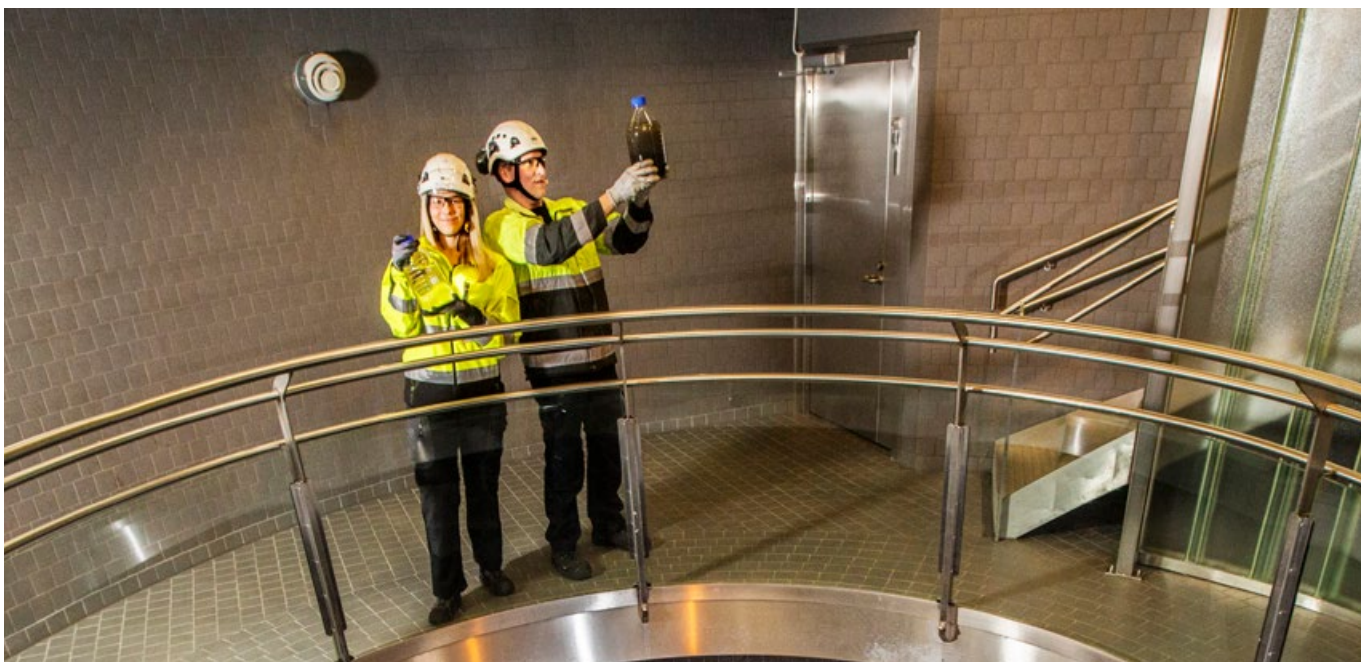
edistämään seudullisesti vesihuollon jatkuvaa kehittämistä. Kestävän ja laadukkaan jätevedenpuhdistuksen varmistamiseksi puhdistamolla on myös aktiivista yhteistyötä laitetoimittajien, tutkimuslaitosten, yliopistojen ja muiden vesihuoltolaitosten kanssa.

Jätevedenpuhdistuksen kapasiteetin tehostaminen

Turun seudun puhdistamo Oy:n nykyiset poistoputket on liitetty Turun kaupungin hulevesiviemäriin. Nykyisen purkujärjestelmän kapasiteetti on riittämätön ja ylittyy rankkasateiden aikana. Turun seudun puhdistamo Oy rakentaa puhdistetuille jätevesille uuden poistoputken

ja UV-hygienisointilaitoksen vuosien 2019–2023 aikana. Hankkeen valmistuttua laitoksen varautumiskyky vesimäärän muutokseen paranee ja Turun merialueelle kohdistuva jätevesien aiheuttama hygieeninen kuormitus vähenee merkittävästi.

Pulloissa esittelyssä puhdistettua jätevetä sekä raakasekalietettä.
Kuva: Robert Seger

6 PUHDAS VESI
JA SANITAATIO

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa kuusi tarkoitus on varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille. Puhdas vesi on lähtökohtana hyvinvoinnille monella tasolla. Turussa vesihuolto on ulkoistettu kaupungin osittain omistamille seudullisille yhtiöille, jotka huolehtivat keskitetysti kuntien rajat ylittävänä yhteistyönä juoma- ja jätevesihuollosta. Turun kaupunkistrategiasta ei löydetty tavoitteen toteutumista ilmentäviä indikaattoreita. Turun alueella on kuitenkin merkittävää toimintaa tavoitteen kuusi edistämiseksi, minkä vuoksi tavoitteessa kuusi on nostettu tarkasteluun vesihuoltopalvelua tuottavien yhtiöiden mittareita.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Orgaanisen aineen puhdistusteho	2019: 99 %	↑	↑
Fosforin pitoisuus ja puhdistusteho	2019: 99 %	↑	↑
Typhen puhdistusteho	2019: 84 %	↑	↑

Turvallista ja puhdasta juomavettä
sekä tehokas ja laadukas
jätevedenpuhdistus seudun
3 000 000 asukkaalle.

Poimintoja Turun tunnusluvuista

Käsitellyn jäteveden määrä (2019):

34 046 737 m³

Juomavedentuotantomäärä:

22 930 000 m³/vuosi

Juomavedentuotantojärjestelmän rakenneosat on suunniteltu kestämään vähintään

100 vuotta

jätevesi-indeksi:

33/33

Turkulaisten käyttövesi on **luonnonmukaisin menetelmin** tuotettua tekopohjavettä.

TAVOITE 7

Edullista ja puhdasta energiaa

Turku uudistaa energiajärjestelmiensä nopeasti ja määrätietoisesti tavoitellessaan hiilineutraaliutta vuoteen 2029 mennessä Ilmastosuunnitelma 2029:n mukaisesti. Turku lisää uusiutuvien energiantuotantomuotojen käyttöä ja kaupungin strategiset yhtiöt ja yhteisöt ovat tiiviisti mukana ilmastotavoitteiden toteuttamisessa. Turun kaupungin konserniyhtiö Turku Energia vastaa alueen sähkön ja lämmön myynnistä ja siirrosta. Turku Energian toimintaan kuuluu myös energiaverkostojen ja energiantuotantolaitosten kehittäminen, rakentaminen ja ylläpitäminen. Turun Seudun Energiantuotanto Oy:n tehtävänä on huolehtia Turun alueen perusenergian tuotannosta taloudellisesti ja tehokkaasti monipuolisella tuotantokapasiteetilla.

Uusiutuvan energian käyttö Turussa

Turku on panostanut energiantuotannon kestävyysinvestoimalla kumppaneineen yli 300 miljoonaa euroa kestäväan energiaan vuosina 2014–2019. Vuosituhannen alussa uusiutumattomien energialähteiden, kuten kivihiilen ja öljyn käytön osuus energiantuotannossa oli yli 90 %. Vuonna 2020 kivihiilen osuus kaikesta tuotetusta energiasta on enää noin 10 % ja uusiutuvan energian osuus Turku Energian myymästä sähköstä ja lämmöstä on noin 70 prosenttia. Vaikka Turun talouskasvu on ollut positiivista, on energiantuotannon päästöjä pystytty samalla vähentämään huomattavasti.

Turun kaupungin Ilmastosuunnitelman tavoitteena on hiilineutraali energiajärjestelmä vuonna 2029, johon mennessä Turun alueella käytettävä lämpö, kylmä, höyry ja sähkö tuotetaan hiilineutraalisti mahdolliset kompensatiot huomioiden. Turun yleisin lämmitysmuoto on kaukolämpö, jota tuotetaan pääosin Turku Energian osakkuusyhtiöiden omistamissa laitoksissa. Merkittävä osa Turun kaukolämmöstä tuotetaan yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotannon (CHP) laitoksissa. Naantaliin vuonna 2017 valmistunut monipolttoainelaitos mahdollistaa kivihiilen korvaamisen biomassalla ja muilla vaihtoehtoisilla polttoaineilla. Viime vuosina toteutettuja konkreettisia esimerkkejä Turun alueen kestävästä lämmöntuotantomenetelmistä ovat esimerkiksi Orikedon biolämpökeskus, Kakolan lämpöpumput, Luolavuoren pellettilaitos ja Artukaisten

puukaasutinlaitos. Turku luopuu kivihiilen käytöstä kokonaan vuoteen 2025 mennessä. Jäljellä olevaa fossiilista tuotantoa korvaamaan toteutetaan geotermiinielaitos. Pitkäjänteinen panostus energiatehokkaisuun, uusiin ja uusiutuviin energialähteisiin mahdollistaa energiajärjestelmän uudistamisen säilyttämällä samalla käyttäjille kohtuullisen sähkön hintakehityksen.

Turun alueen oman yhdistetyn tuotannon rinnalla Turku panostaa sähköntuotannon kestävyysinvestoimalla kasvattamalla tuuli- ja vesivoimaosuuksia osakkuusyhtiöissä sekä kehittämällä aurinkosähköpalveluita. Turku haastaa kansalaisia, yrityksiä ja yhteisöjä mukaan energiauudistukseen esimerkiksi vauhdittamalla konserniyhtiöiden energiapilotteja sekä yksityisten energiainvestointeja Kuntalaisten energiakäänne-hankkeessa.

Kattava ja toimintavarma sähköverkko

Turussa sähköverkko on kattava ja sen toimintavarmuuden puutteet johtuvat lähes aina sään aiheuttamista sähköverkon vioista, kuten lumi- tai myrskytuhoista. Ilmastomuutoksen myötä sään ääri-ilmiöt lisääntyvät, ja muutokseen sopeutuminen vaatii investointeja sähköverkon toimintavarmuuden kehittämiseen. Turussa sähköverkon tilannetta kyetään seuraamaan vuorokauden ympäri ja käytönvalvontajärjestelmät saavat verkkovioista heti tiedon. Turku edistää sähkön jakelun toimitusvarmuutta verkkoinvestoinneilla, ennakoivalla kunnossapidolla ja korjaustoiminnalla sekä varautumissuunnitelmilla.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Energiaa jätevedestä

Kakolanmäen jätevedenpuhdistamon yhteydessä jäteveden hukkalämpöä hyödyntävä lämpöpumpulaitos tuottaa noin 10 % Turun alueen kaukolämmöstä sekä samalla kaukojäähdytystä turkulaisille kiinteistöille. Puhdistamoliete käsitellään biokaasulaitoksella, jossa tuotetaan liikennepolttoainetta sekä

henkilöautoliikenteen että raskaan liikenteen käyttöön sekä myös sähköä ja kaukolämpöä. Puhdistamon ilmastusprosessissa syntyvä hukkalämpö otetaan lämpöpumpulla talteen ja hyödynnetään puhdistamon muissa prosesseissa.

Avoimet kaksisuuntaiset energiaverkot

Kiinteistöissä ja teollisuudessa syntyvää ylijäämälämpöä on mahdollista myydä kaukolämpöverkkoon. Skanssin kaupunginosan uudenlaisen matalalämpötilaisen kaukolämpöverkon avulla kehitetään kaksisuuntaista ja avointa lämpökaupankäyntiä myös pientuotajille. Sähköenergiaa voi tuottaa itse hyödyntämällä

esimerkiksi aurinko-, tuuli- tai biovoimaa. Jos tuottaa sähköä enemmän kuin kuluttaa, voidaan ylijäämäsiirto sähköverkkoon muiden käytettäväksi. Turku Energialta saa halutessaan sekä aurinkopaneelit että rahoituksen, ja oman aurinkopaneelin voi myös vuokrata Turku Energian aurinkovoimalasta.

Energian säästö

Turun kaupunki on energiatehokkuuden edelläkävijä. Kaupungin energiatehokkuuden edistämisen tavoitteita omassa kiinteistökannassa ja infrassa valmistellaan ja ohjataan tarkemmin energiatehokkuussopimuksen avulla. Energiatehokkuustyötä ohjaa energiajohdantamisjärjestelmä. Turun kaupunki on ollut mukana energiatehokkuussopimusten ensimmäisellä kaudella 2008–2016 ja on myös mukana sen toisella kaudella

2017–2025. Vuosina 2008–2016 saavutettiin noin 7,5 %:n säästö (18 100 MWh). Esimerkiksi jäähallien hukkaenergia hyödynnetään ja niiden kulutus on alle kolmanneksen Suomen hallien keskiarvosta. Myös kaupungin konserniyhtiöt ovat tehneet merkittäviä toimia. TVT Asunnot esimerkiksi saavutti yli kahden miljoonan euron vuosittaiset säästöt lämpimän veden säästöllä yhdessä asukkaiden kanssa.

Turun satama-alue.
Kuva: Turun kaupunki

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa seitsemän pyritään varmistamaan edullinen, luotettava ja uudenaikainen energia kaikille. Energian käytöllä ja tuotannolla on suuri vaikutus ilmastonmuutokseen, sillä yli puolet Turun kasvihuonekaasupäästöistä aiheutuu energiankäytöstä. Tehokkaita, uusia ja uusiutuvia energianlähteitä tarvitaan, jotta voidaan rakentaa kestävää taloutta, työpaikkoja ja ruoantuotantoa. Energian tuotanto on suoraan yhteydessä Turun vahvaan tahtotilaan olla hiilineutraali kaupunki vuonna 2029. Turun kaupunkistrategiasta löytyi kolme kestävää energiantuotantoa ilmentävää indikaattoria.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Uusiutuvan ja hiilineutraalin energiantuotannon osuus sähkön tuotannosta	2018: 54 %	↑	↑
Uusiutuvan energian osuus kaukolämmöntuotannossa	2019: 61 %	↑	↑
Jätteen hyötykäytön osuus energiana	2018: 79,5%		

2014–2019
Investointeja
kestävään energiaan yli
300 milj. €

Tavoite:
**Vuonna
2029**

Turussa on hiilineutraali
energiajärjestelmä.

Poimintoja Turun tunnusluvuista

Turun alueen kaukolämmön tarpeesta
10 %
tuotetaan jäteveden hukkalämmöllä.

Kivihiilen osuus kaikesta tuotetusta energiasta on Turussa noin
10 %

Turku Energian myymästä sähköstä ja lämmöstä uusiutuvan energian osuus on noin
70 %

Kakolanmäen jätevedenpuhdistamo kokonaisuutena tuottaa energiaa **yli kymmenen kertaa enemmän** energiaa kuin mitä se käyttää.

Turun käyttöveden tuotantoprosessissa tuotettiin vuonna 2019
1 658 000 kWh
päästötöntä sähköä hyödyntämällä veden virtausta.

Turun biolämpökeskukset tuottavat
11–15 %
kaukolämmöstä.

TAVOITE 8

Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Turun kaupungin kilpailukyvyyn perustana on alueen vetovoimaisuus. Turku panostaa asemaansa kaupunkina jossa yritykset haluavat toimia ja ihmiset asua. Paras tapa hoitaa työllisyyttä on kehittää ja tukea yritysten syntyä, kilpailukykyä ja kasvua, jolloin työvoimalle syntyy aitoa ja pysyvää kysyntää. Turun tavoitteena on alueen monipuolinen elinkeinorakenne ja työpaikkojen kasvava määrä. Kaupunki tarjoaa elinkeinoelämälle ja yrityksille kilpailukykyisen ja yritysystävällisen toimintaympäristön, jonka jatkuvaa kehittymistä ja uudistumista Turku edistää yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Viihtyisyys, turvallisuus sekä avoin ja salliva ilmapiiri lisäävät Turun kiinnostavuutta myös kansainvälisten opiskelijoiden, osaajien ja yritysten silmissä. Turku hakee uusia kestäviä innovaatioita muun muassa kiertotaloudesta: Jakamis- ja kiertotalouden palvelujen kehittäminen, ravinne-, energia- ja materiaalivirtojen hyödyntäminen sekä jäte- ja sivuvirtojen hyödyntäminen luovat uusia mahdollisuuksia talouskasvulle.

Laadukkaat työllistämispalvelut

Turussa edistetään työllistymistä tehokkailla palveluilla ja kumppanuuksilla, joiden tavoitteena on tarjota ennakkoivasti työllistymistä edistävää tukea. Viranomaisten palvelut on yhdistetty yhdeksi matalan kynnyksen asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi, minkä ansiosta työttömäksi jäänyt saa tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Turku on vähentänyt työmarkkinatuen kuntaosuutta useilla miljoonilla euroilla muutamien viime vuosien aikana työllisyysasteen parantuessa ja työttömien määrän laskiessa. Turku tukee työllistymistä otammalla käyttöön työllistämismahdollisuuksien sisältäviä työllistämisehtoja julkisissa hankinnoissa. Hankinnoilla työllistämisen tavoitteena on kaupungin työllisyysasteen nousu ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistyminen.

Turku toimii työnantajana kestävästi

Turussa monikulttuurisuutta hyödynnetään osana kaupungin kilpailukyvyyn kasvua lisäämällä maahanmuuttajien ja elinkeinoelämän yhteyksiä. Turku tukee tasa-arvoisia työllistymismahdollisuuksia panostamalla tulokselliseen suomen kielen oppimiseen, tukemalla työllistymisen edellytyksiä ja helpottamalla koulutukseen pääsyä.

Turku tukee nuorten työllistymistä aktiivisella nuorisotakuun toimeenpanolla. Nuorten pääsyä työelämään tuetaan esimerkiksi kesätyöseteleillä, jotka kannustavat

palkkaamaan nuoren kesätöihin. Turku osoittaa osan kaupungin kesätyöpaikoista erityisesti nuorien työllistämiseen. Vuonna 2020 kaupunki tarjosi kesätyöpaikan 310 nuorelle. Nuorten työntekijöiden työaika, palkka ja lakisääteiset oikeudet sekä työnteon ikärajat otetaan palkkauksessa huomioon.

Kestävä matkailu

Turku on tunnettu matkailu- ja kongressikaupunki. Turun historia, kulttuuripalvelut, tapahtumatoiminta, saaristo, merellisyys ja joki ovat merkittäviä veto-voima- ja elinvoimatekijöitä. Turku kehittää matkailun infrastruktuuria kokonaisvaltaisesti erityisesti jokivarressa ja merenrannoilla edistäen samalla saariston saavutettavuutta.

Turun kaupunki on panostanut matkailun kestävyteen. Kaupunki tukee kestävä matkailua esimerkiksi mahdollistamalla edullisen joukkoliikenteen myös matkailijoille. Lentokentän ja sataman välillä liikennöi sähköbussilinja ja vesibussi toimii joukkoliikenneyhteytenä Turun saaristoon. Luontokohteiden saavutettavuutta on parannettu lisäämällä vakituinen joukkoliikennelinja Turun ja Kuhankuonon retkeilyreitistöjen sekä Kurjenrahkan kansallispuiston välille.

Yhteistyö Turun seudun alueellisen kestävä matkailun ohjelman kehittämisessä nostaa alueen tunnettavuutta kestävä matkailukohteena. Näin Turun seudulla on potentiaalia saavuttaa myös kilpailuetua vastuullisuuden panostamalla.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Työllisyystoimet

Turku toteuttaa hallitusohjelman mukaisen työllisyyskokeilun, jossa työllisyyden edistäminen muotoutuu kaupungin kaikkien toimialojen yhteiseksi toiminnaksi. Tavoitteena on, että kaupungin palvelut tukevat työllistävyyttä ja työllistymistä. Osaaminen ja työkyvyn varmistaminen ovat luonteva osa työnhakijan palvelupolkua ja kynnys tuen pyytämiseen on alhainen.

Nuorten työllisyyttä parannetaan yhtenäisesti nuorisotakuumallin mukaisesti, jossa tarvittavat palvelut kootaan yhteistyöverkostosta tukemaan nuoren omaa polkua ja nuoren elämä huomioidaan kokonaisuutena.

Koulut ja työelämä yhdessä

Kaikilla peruskoululaisilla ja lukiolaisilla on mahdollisuus tutustua työelämään osana opintojaan. Ammattiin oppiminen tapahtuu pääosin työelämässä. Yritykset ovat mukana uusien oppimisympäristöjen suunnittelussa ja koulut ja päiväkodit toimivat yritysten

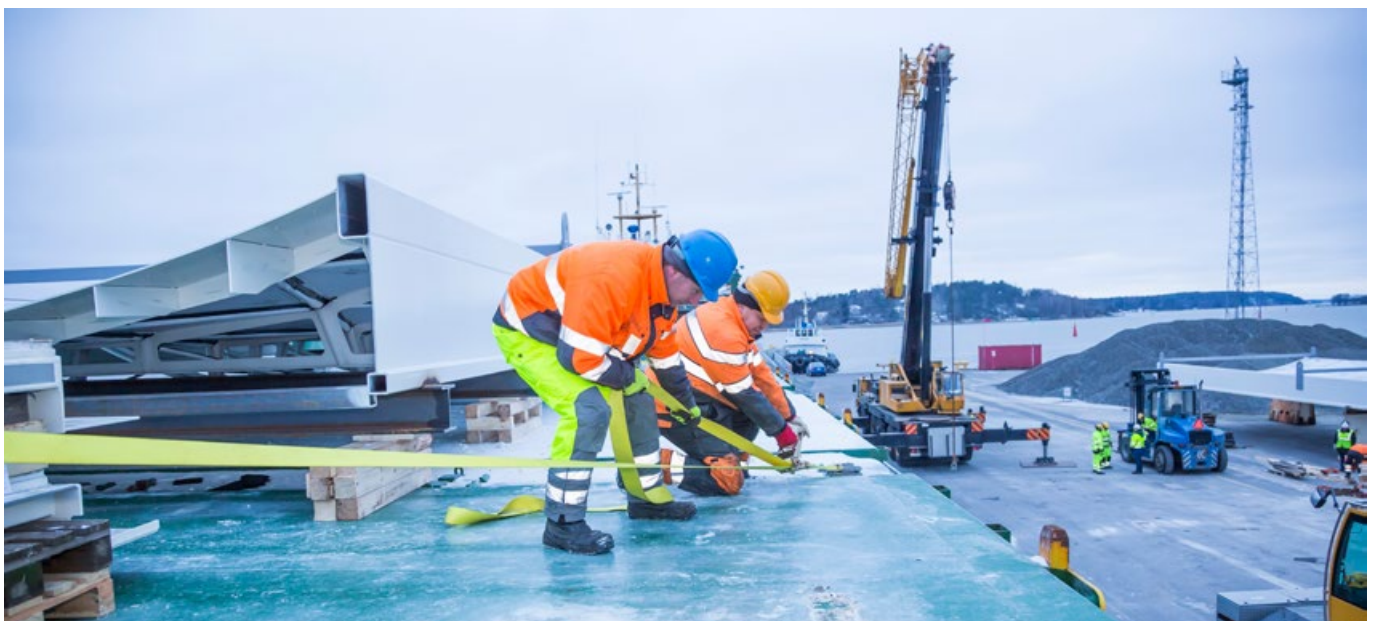
liiketoiminnan kehittämisalustoina. Kärkihanke STEAM Turun avulla innostetaan lapsia ja nuoria teknologian ja tieteiden maailmaan ja varmistetaan tulevaisuuden työelämätaitojen oppiminen. Vuonna 2019 yli 9000 lasta ja nuorta oli mukana STEAMin eri toimenpiteissä.

Kestävä talouskasvu ja kilpailukyky

Turun seutu tukee kestävän yritystoiminnan kehitystä yhteistyössä elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja kaupungin välillä. Seudulla perustetaan yli 2000 uutta yritystä vuodessa, ja toimintaa tuetaan kattavin yritysneuvontapalveluin. Kiihdyttämöt ja invest-in -toiminnot

lisäävät innovaatioita, kilpailukykyä ja työpaikkoja koko kaupunkiseudulla. Yrityksiä tuetaan kansainvälisten osaajien houkuttelemisessa alueelle sekä tarjoamalla palvelut kansainvälisen työvoiman juurruttamiseksi seudulle.

Rahdin pakkausta Turun satamassa.
Kuva: Turun kaupunki / Esko Keski-Oja

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa kahdeksan tavoitellaan kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja. Kestävän talouskasvun edellytyksenä on, että yhteiskunnat pystyvät tarjoamaan laadukkaita työpaikkoja asukkailleen ympäristöä vahingoittamatta. Kaupungilla on merkittävä rooli työllistäjänä ja työelämään avustavien palvelujen tuottajana. Turun kaupunkistrategiaa mittaavista indikaattoreista useat mittaavat välillisesti tavoitteen toteutumista taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

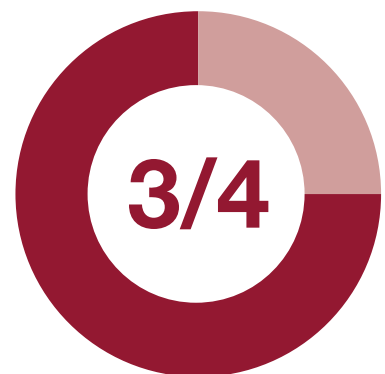
Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo*	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Työttömyysaste	2018: 12,2 %	↓	↓
Aluetalous	2017: 102,9	↑	↑
Työpaikkaomavaraisuus	2017: 122,7	↑	↑
Matkailun kasvu (hotelli yöpymisten lkm)	2018: 866 431		

Työttömyys on vähentynyt Turussa, myös pitkäaikais-työttömillä ja nuorilla.

Lähde: Sotkanet, THL

Kolme neljästä turkulaisesta uskoo jaksavansa työskennellä eläkeikään.

Lähde: Hyvinvointikompassi, THL

Poimintoja Turun tunnusluvusta

Työllisyysaste Turussa
vuonna 2017 oli

66,1 %

Työpaikkojen lukumäärä (2017):

100 128

Taloudellinen huoltosuhde
vuonna 2017 oli

132,4

Alle 25-vuotiaiden
työttömien osuus vuonna 2018 oli

12,5 %

Yrityskannan kehitys
alueella (2018):

+722

Työvoima (2017):

94 494

Työkyvyttömyys-
eläkettä sai vuonna 2017

6,4 %

turkulaisista
työkäisistä

Yritysten mielikuva
elinkeinopolitiikasta
Turussa asteikolla
4–10 oli vuonna 2018

6,47

TAVOITE 9

Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Turku haluaa olla kansainvälisesti kiinnostava ja kilpailukykyinen pohjoisen Itämeren kaupunki. Tukholmasta Turun ja Helsingin kautta Pietariin ulottuva pohjoinen kasvuvyöhyke ja logistinen sijainti EU:n TEN-T (Trans-European Transport Network) -runkoverkossa tarjoavat kaupungille mahdollisuudet kehittyä merkittävänä logistisena solmukohtana. Tämä edellyttää ihmisten ja tavaroiden nopeaa liikkumista sekä toimivia maa-, meri- ja lentoyhteyksiä.

Tulevaisuutta rakennetaan Turussa

Yhdessä korkeakoulujen ja muiden kumppanien kanssa Turku rakentaa vetovoimaista innovaatioympäristöä ja tiedepuistoaluetta, joka mahdollistaa osaamisen kartuttamisen, hyödyntämisen ja kaupallistamisen. Alue tarjoaa opiskelijoille ja elinkeinoelämälle vetovoimaisen, innostavan ja verkostoitumiselle otollisen ympäristön sekä näyteikkunan uudella kaupunkikehitykselle.

Turun keskeisenä menestystekijänä on riittävän teknologiaosaamisen saatavuuden turvaaminen. Innovaatiot ovat välttämättömiä ympäristöystävällisemmän yhteiskunnan luomiseksi ja elämänlaadun parantamiseksi, mutta niitä tarvitaan myös kilpailukykyä säilyttämiseksi ja kasvattamiseksi globaaleilla markkinoilla. Yhteiset innovaatiopalvelut tukevat yritysten kasvua, uusien yritysten syntymistä ja opiskelijalähtöistä yritystoimintaa. Yhteistyö kaupungin, korkeakoulujen, oppilaitosten ja yritysmaailman välillä mahdollistaa uusia toimintamalleja ja luo edellytykset elinkeinoelämän jatkuvalla uudistumiselle ja innovaatioille. Uusien yritysten kasvua tukevat innovatiiviset yritysalueet, kuten Turku Science Park ja Blue Industry Park, edistävät alueen kestävä kasvua. Teollisuuden kehitystyötä ja kasvua tukevat alueella vahvat osaamisalueet kuten cleantech, biotalous sekä lääke- ja meriteollisuus.

Kestävä infrastruktuuri osana kaupunkikehitystä

Turku toteuttaa kestävä kaupunkirakentamista suunnitelmallisesti ja nykyistä yhdyskuntarakennetta

tiivistäen ja täydentäen. Samaan aikaan Turku kohen-
taa olemassa olevien julkisten tilojen laatua ja kehittää
kaupungin omistamia kiinteistöjä. Rakentamisessa
kaupungin tavoitteena on viihtyisän ja toimivan elinym-
päristön luominen asukkaille. Täydennysrakentaminen
luo uusia julkisia paikkoja tai tiloja sinne, missä niille
on tarvetta. Suunnittelussa huomioidaan alueen
viihtyisyys ja vetovoima esimerkiksi viherkertoimen
käytöllä sekä säilyttämällä ja kehittämällä viheralueita.
Liikenneväylien ja liikkumisympäristön kehittäminen on
myös keskeinen osa toimivaa infrastruktuuria. Turun
keskustaan rakentuva Matkakeskus ja panostukset
joukkoliikennejärjestelmiin sekä jalankulkijoiden ja pyö-
räilijöiden huomioiminen ovat keskeisiä tekijöitä viihtyi-
sän ja toimivan kaupunkiympäristön rakentamisessa.

Infran uusi aikakausi

Turku on yksi 5G-edelläkävijäkaupungeista Pohjoismaissa. Turku on pilotoinut 5G-tekniikan tuomia mahdollisuuksia muun muassa liikenteessä, liikkumisessa ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Esimerkiksi virtuaalikävelyjen pilotit ovat erinomainen esimerkki uudenaisten, ihmisten hyvinvointia tukevien 5G-palveluiden kehittämisestä.

Uusi 5G tietoliikenneverkko tarjoaa mahdollisuuden tuottaa kokonaan uudenaista ajasta ja paikasta riippumattomia digitaalisia palveluja kaupunkiseudun asukkaille ja samalla myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia alueen yrityksille.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Kaupunkisuunnittelun innovaatiot

Turku kehittää kaupunkisuunnittelun kokonaisarkkitehtuuria, johon sisältyy alueiden, palveluverkoston, tilapalveluverkoston sekä älykkäiden rakennusten suunnittelu. Kokonaisarkkitehtuurissa huomioidaan uuden teknologian mahdollisuudet tiedolla johtamiseen, kuten kaupungin, kaupunki-infran ja rakennusten tietomallit. 3D-virtuaalimallien hyödyntämistä lisätään

suunnittelussa ja rakentamisessa sekä asukkaiden osallistamisessa. Smart Building osiossa kehitetään uusien IOT- ja 5G-teknologioiden mahdollistamaa anturointia ja tiedonsiirtoa energian, veden ja sähkön kulutuksen seurantaan. Mittaus- ja seurantatiedolla saadaan pienennettyä rakennusten hiilijalanjälkeä. Pilotointikohteina ovat kaupungintalo sekä kolme muuta kaupungin palvelurakennusta.

Aurajoki kaupunkilogistiikan väylänä

Aurajoki on syy siihen, miksi kaupunki on nykyisellä sijainnillaan. Tämän päivän Turussa Aurajoki tuodaan jälleen aineellisen ja aineettoman logistiikan solmukohtaksi esimerkiksi kehittämällä autonomista kaupunkivesiliikennettä aurajokivarren Älyföri -konseptilla. Palveluintegroidun teknologian odotetaan luovan uusia kestäviä liikkumismuotoja koko saariston alueelle.

Jokivarresta tulee ensimmäisiä aluekokonaisuuksia, jossa on käytössä kattava 5G verkko älykkäin, integroiduin tukiasematkaisuin. Kaikella kehittämisellä tavoitellaan myönteistä vaikutusta jokivarren ja uudistuvan Turun Linnan ympäristön elinkeinoelämälle ja palveluille.

Kaupungin ja elinkeinoelämän ekosysteemi

Turun seudulla yritykset, korkeakoulut ja kaupunki tekevät päivittäistä ja tiivistä yhteistyötä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja alueen kehityksen vahvistamiseksi. Kaupungin keskusta, Tiedepuisto, Turun satama ja Blue Industry Park toimivat alustoina, joiden ympärillä ekosysteemi vahvistuu. Teollisuuden

toimialarajat ylittävä osaamisen yhdistyminen ja Teknologiakampus Turku teknisen koulutuksen ja tutkimuksen alustana edistävät monipuolisen ekosysteemin kehittymistä ja tukevat yrityksiä löytämään uusia teknologisia ratkaisuja.

Uudistetun Turku Futurescapes -tilan avajaiset.
Kuva: Tara Jaakkola

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa yhdeksän pyrkimyksenä on rakentaa kestävä infrastruktuuria sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatiota. Kaupunki huolehtii perusinfrastruktuurin kunnossapidosta. Kaikkien yhteiskuntien kestävä kehitystä ja elintasoa voidaan tukea kehittämällä uusia ja kaikkien saatavilla olevia innovaatioita sekä investointeja esimerkiksi liikenteeseen, energiantuotantoon ja kommunikointiin. Turun alueella on vahva tahtotila edistää yritysten valmiuksia luoda uusia innovaatioita sekä edistää korkeakoulu yhteistyötä ja uusimman tiedon hyödyntämistä. Turun kaupunkistrategiasta poimittiin neljä tavoitetta edustavaa indikaattoria, joista kahdella nähtiin olevan suora vastaavuus YK:n indikaattoreihin.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo*	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Tutkimus- ja kehitystoiminnan menot	2018: 6,6 %	↑	↑
Logistiset yhteydet	Numeerisia arvoja ei saatavilla	↑	↑
Aluetalous	2017: 102,9	↑	↑
Meriteollisuuden liikevaihdon ja henkilöstön kehitys	Numeerisia arvoja ei saatavilla	↑	↑

Vahvat klusterit innovaatiotoiminnan moottoreina

Poimintoja Turun tunnusluvuista

Turun pääpyöräteistä

noin 8 %

yltää suunnitteluohjeiden
suositusleveyteen

Kaupungin rakennusten
kuntoa seurataan
reaaliaikaisesti
anturoinnilla

Turku toimii osana
avoimen tiedon verkostoa:

Turussa avattu 33
tietoaineistoa

5G

mobiiliverkko
käytössä Turussa
vuodesta 2018

Turussa
maailman
ensimmäinen

5G
kahvila

Kaupunkikuvan
digitaalinen malli

Digikaksonen
kaupunkisuunnittelun
välineenä

Liikevaihdon vuosikasvu
kolmannella neljänneksellä
meriteollisuudessa (2019):

43,6 %

TAVOITE 10

Eriarvoisuuden vähentäminen

Turku ehkäisee ja vähentää aktiivisesti asukkaidensa eriarvoisuutta. Tasapuolinen kaupunkikehitys, toimivat asuntomarkkinat, varhaiskasvatus ja koulutus ovat tässä työssä keskeisessä asemassa. Turku haluaa olla sosiaalisesti tasa-arvoisen kaupunkikehittämisen ja lähiöpolitiikan edelläkävijä. Alueiden eriarvoistumiseen puututaan esimerkiksi laatimalla lähiöille omat tulevaisuuden visiot. Lähiövisio luo mahdollisuuden tunnistaa asuinalueiden vahvuuksia ja heikkouksia sekä kohdentaa kehittämistoimenpiteitä näiden perusteella.

Tasa-arvoinen toimintakulttuuri

Turun kaupunki julistautui syrjinnästä vapaaksi alueeksi 2018 ja Turussa on nollatoleranssi rasismille. Eriarvoistumisen ehkäisemiseksi pahoinvoinnin ja syrjäytymisen juurisyihin kuten yksinäisyyteen ja liikkumattomuuteen puututaan varhaisessa vaiheessa. Turun kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman avulla pyritään estämään syrjintää ja parantamaan palveluiden yhdenvertaista saavutettavuutta.

Kaikkien yhteinen Turku on monimuotoinen mutta yhtenäinen

Turku on monikulttuurinen kaupunki, joka edistää aktiivisesti erilaisuuden hyväksymistä, yhteisöllisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koko kaupungissa. Turun tavoitteena on olla Suomen paras maahanmuuttajien kotouttaja. Alueiden eriarvoistumista pyritään estämään esimerkiksi lähiöiden täydennysrakentamisella, jonka tavoitteena on elävöittää alueita, turvata palvelurakenteen kestävyttä ja kaventaa alueiden välisiä eroja. Turku edistää erilaisten kulttuuristen ja uskonnollisten yhteisöjen välistä vuorovaikutusta Kulttuurien ja uskontojen välinen vuoropuhelu -toiminnalla, jonka avulla myös kaupunki on suorassa vuorovaikutuksessa Turun maahanmuuttajayhteisöjen kanssa. Toiminnan avulla tehdään kotouttavaa yhteistyötä yhdessä uskonnollisten yhteisöjen kanssa.

Esteetön ja viihtyisä kaupunki palvelee kaikkia

Esteettömäksi rakennettu kaupunkiympäristö on viihtyisä ja toimiva kaikille käyttäjille. Turun kaupunkiympäristön esteettömyyden arvioinnissa työkaluina käytetään esteettömyyskartoituksia, -tarkastuksia ja lausuntoja. Turussa toimii esteettömyyskoordinaattori, joka kehittää kaupungin toimialojen kanssa yhteistyössä esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioivia toimintatapoja. Tästä kehitystyöstä esimerkkinä on rakennetun ympäristön suunnittelussa käyttöönotetut esteettömyys- ja saavutettavuusohjeet. Turku kehittää kaupunkikohtaista opastusta koko kaupungin alueella saavutettavuuden parantamiseksi ja Turun digitaaliseen palvelukarttaan liitetään aktiivisesti esteettömyys- ja saavutettavuustietoa. Tiivis yhteistyö eri sidosryhmien, kuten vammaisneuvoston kanssa, edistää kaupungin esteettömyyden kehittymistä. Konkreettisena esimerkkinä tästä on esteettömyysraadien ja kunnossapitoraadin yhteistyö talvikunnossapidon edistämiseksi kaupungin keskustassa.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Alueellisen eriytymisen toimenpiteet

Turku luo lähiövision kuvaamaan yhteistä tahtotilaa lähiöiden kehittämiseksi ja lähiökehittämisen toimintamalleja yhdessä toimimisen perustaksi. Vaikuttavimpia kehityskohteita pyritään tunnistamaan selvittämällä asuinalueiden profiilit ja riskitekijät data-analytiikan ja tutkimustulosten avulla. Tiedon avulla luodaan edellytyksiä ja uusia toimintamalleja, jotta kaupungin ammattilaiset voivat työskennellä asuinalueiden hyväksi

entistä fiksummin yhteistyössä asukkaiden ja yhteisöjen kanssa. Tavoitteena on, että Turussa jokaisella asuinalueella on hyvä asua ja että jokainen asuinalue on elinvoimainen ja houkutteleva. Kaupunkilaisille kehittämisen lopputuloksena on viihtyisä, toimiva, saavutettava ja turvallinen arkiympäristö, jossa jokainen asukas voi osallistua ja kokea kuuluvansa yhteisöön.

Saavutettavuuden palvelumuotoiluprosessi

Nuorille on tarjolla laaja kenttä asiantuntijapalveluita. Palvelukentän pirstaleisuus on ollut haasteena ja esteenä useille nuorille saada vaikuttavin mahdollinen tuki tai ylipäänsä päästä palvelun piiriin. Uudessa palvelumuotoiluprosessissa keskiössä ovat palvelujen saavutettavuus ja tuottamistapa. Prosessia ohjaa nuorten kuuleminen ja osallistaminen. Kehittämisessä keskeisiä kysymyksiä ovat esimerkiksi tarjotaanko palveluja

tietyissä toimistossa vai tulevatko ne asiakkaan luo tai jopa etsivät asiakkaansa, ovatko palvelut saatavilla toimistotyöajan puitteissa vai tarpeen ilmaantuessa, miten asiakas kohdataan kokonaisvaltaisesti yksilönä ja muodostavatko eri palveluntuottajien palvelut nuoren näkökulmasta saumattoman kokonaisuuden. Sama periaate soveltuu muidenkin käyttäjäryhmien palvelujen saavutettavuuden tarkasteluun.

Maahanmuuttajien osaamispiste

Maahanmuuttajien osaamispiste tarjoaa tukea ensi askeliin työelämässä sekä apua työpaikalla tai työn ohella tapahtuvaan kotoutumiseen. Maahanmuuttajien osaamispiste tarjoaa maahanmuuttajien työllisyyttä edistäviä palveluja, kuten opinto-ohjausta sekä opintoja ja opiskeluvaihtoehtoja tukevaa toimintaa. Lisäksi osaamispisteestä löytyy kootusti tietoa eri toimijoiden työllistymis-, kouluttautumisen- ja kotoutumispalveluista, sekä suomalaisen työelämän säännöistä.

Osaamispisteessä toimii myös kielikuntosali, jossa voi kehittää suomen kielen taitojaan joko valmentajan johdolla tai itsenäisesti vaikka robotin kanssa harjoitellen. Toiminnan tavoitteena on vauhdittaa pääsyä koulutukseen ja työhön sekä helpottaa yritysten osaavan työvoiman saatavuusongelmia. Yritysyhteistyö on myös madaltanut kynnystä palkata työhön maahanmuuttaja-taustainen henkilö.

Koko perheen musapiknik Seikkailupuistossa.
Kuva: Turun kaupunki / Antti Korpinen

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa kymmenen kansainvälisen tason tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä. Erityisesti tarkastellaan tuloerojen aikaansaamaa eriarvoisuutta. Eriarvoisuuden vähentäminen edellyttää, että kaikkia kuullaan talouden kehitystä suunniteltaessa, ja että myös heikossa asemassa olevat ihmisryhmät otetaan huomioon. Tuloerot ovat Suomessa lähtökohtaisesti pieniä progressiivisen verotuksen ansiosta ja kaikille taataan laissa samat lähtökohdat muun muassa koulutukseen ja perusterveydenhuoltoon. YK:n määrittelemät, tavoitetta mittaavat indikaattorit keskittyvät pääosin tuloerojen aiheuttamaan eriarvoisuuteen. Suomessa ja Turussa eriarvoisuutta on mielekkäämpää tarkastella esimerkiksi erityisryhmien tasa-arvoisena kohteluna. Turussa panostetaan syrjäytymisen ehkäisyyn ja kaupunkilaisten osallisuuden vahvistamiseen, minkä vuoksi myös tavoitetta kymmenen käsitellään tästä näkökulmasta. Kaupunkistrategiasta on valittu tähän tarkastelutapaan sopivia mittareita.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo*	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Väestön koettu elämänlaatu	2018: 54,5 %		
Hyvinvointierojen kaventuminen eri väestöryhmien välillä	Ei yhtenä lukuna ilmoitettavaa dataa		
Muunkielisten koulutusaste peruskoulun jälkeen	2017: 45,5 %		
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat	2018: 6,8 %		

Kehityssuunta on myönteinen. FinSoten alueellisessa vertailussa ilmenee, että koetun hyvinvoinnin alue-erot ovat kaventuneet Turussa. Esimerkiksi Pansio-Jyrkkälän ja Varissuo-Lausteen tilanne on parantunut.

Lähde: FinSote 2018, THL

Poimintoja Turun tunnusluvuihin

Asukasbudjetti käyttöön
vuonna 2020:

1 000 000 €
asukkaiden toiveiden
toteuttamiseen

Kerro kantasi -palvelu
käyttöön 2019

Turussa oli vuonna 2018

2739
syrjään jäänyttä
15–29-vuotiasta nuorta

Muunkielisten osuus
(2020 ennakkotieto):

12 %

Kunnan yleinen
pienituloisuusaste
(2018):

18,4 %

Turun kaupungin
kouluissa puhutaan

**yli 70
kieltä.**

Monikulttuuriset
kohtaamiset ovat
oppilaille osa arkea.

TAVOITE 11

Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Kestävä kaupunki ottaa huomioon asumisen, maankäytön ja liikkumisen lisäksi asukkaiden vaikutusmahdollisuudet kaupungin kehittämisessä. Suomen vanhimpana kaupunkina Turku on historiallisesti ainutlaatuinen kulttuuriympäristö. Turun periaatteiden mukaisesti kaupungin elinvoiman ja kasvun tulee rakentua ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävälle perustalle. Kaupunki kehittyä aktiivisesti ja innovatiivinen rakennusten uudiskäyttö edistää Turun nousemista kansainvälisesti kiinnostavaksi esimerkiksi kaupunkirakentamisen saralla.

Turun kestävä asuminen, maankäyttö ja liikenne

Turku haluaa olla sosiaalisesti kestävä kaupunki- ja aluekehittämisen edelläkävijä. Kaupungin asuinaluekohtaisissa visioissa huomioidaan segregaaation ehkäisy ja resursseja kohdennetaan sen mukaisesti. Reaaliaikaiseen dataan perustuvan digitalisoidun palveluverkoston kehittäminen mahdollistaa asukkaiden tarpeisiin perustuvan aluekohtaisen suunnittelun sekä alueellisen eriytymisen ehkäisemisen kaupunkisuunnittelussa. Kaupunki myös vaikuttaa toiminnallaan siihen, että alueella on riittävä ja monipuolinen kohtuuhintaisen omistus- ja vuokra-asuntojen tarjonta.

Turku on sitoutunut noudattamaan kestävä suunnittelun ja rakentamisen periaatteita kaupunkirakentamisessa. Kaupunkirakennetta kehitetään täydennysrakentamisella, jossa panostetaan kaupunkitilan eheyttämiseen ja alueiden viihtyisyyteen. Rakentaminen sovitetaan olemassa olevan ympäristön erityisiin arvoihin. Vanhan rakennuskannan uusio- käyttö ja korjausosaaminen edustavat resurssi- ja materiaalitehokkuutta.

Turun eheytyvä kaupunkirakenne sekä kaupunginosien tarjoamat palvelut vähentävät liikkumisen tarvetta ja tehokkaat joukkoliikennetarkaisut tekevät liikkumisesta sujuvaa. Turussa tuetaan eri liikennemuotojen yhteensopivuutta Liikkuminen palveluna -konseptilla ja kehitetään joukkoliikennettä seudullisesta näkökulmasta. Seudullisen joukkoliikenteen yhdenmukainen hinnoittelu mahdollistaa Turun ja sen naapurikuntien

välisen liikkumisen helposti yhdellä lipulla ja hinnalla. Kävelyn ja pyöräilyn kasvua liikkumismuotona tuetaan kehittämällä kävely- ja pyöräilyreitistöä.

Kaupunkilaiset osana kaupunkikehitystä

Kaupunkikehityksessä otetaan aktiivisesti huomioon turkulaisten omat kokemukset kotikaupungistaan. Kaupunkikeskustan asemaa vahvistetaan elinvoimaisena ja kaupunkilaisten yhteisenä, avoimena ja viihtyisenä ympäristönä. Kauppatori on kaupunkilaisten kohtaamispaikka, puisto ja elävä tapahtumakeskus.

Turun tavoitteena on, että kaikki asukkaat voivat tuntea itsensä turkulaisiksi ja kykenevät halutessaan vaikuttamaan tärkeäksi kokemiinsa asioihin, kuten palveluiden suunnitteluun ja kaupungin kehittämiseen erityisesti omassa lähiympäristössään. Kaupunki panostaa osallisuuteen vahvasti ja digitaalisten palveluiden käyttöönotto mahdollistaa kaupunkilaisten entistä monimuotoisemman ja laajemman osallistamisen paikasta ja ajasta riippumatta.

Vakaat arvot kulttuurin ja luonnonperinnön säilyttämisessä

Turulla on historiallinen asema Suomen vanhimpana kaupunkina, Itämeren satamakaupunkina sekä hallinnon, kirkon, tieteen, kaupan ja teollisuuden keskuksena. Turun seutu on maan vanhinta kulttuuriympäristöä, jonka kansallismaisemassa näkyvät monimuotoisen luonnonympäristön lisäksi urbaani ja teollinen perintö. Turun kaupunki käyttää vastuullisesti asemaansa maankäyttöä ja rakentamista ohjaavana viranomaisena ja pitää huolta niin luonnon- kuin kulttuuriympäristönkin säilymisestä.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Lähiövisiolla kohti sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksestä

Turun kaupunki kehittää lähiövisio-työkalua, jonka avulla voidaan tunnistaa asuinalueiden vahvuuksia ja heikkouksia sekä kohdentaa resursseja ja kehittämis-toimenpiteitä hallintorajat ylittävänä yhteiskehittä-misenä. Tavoitteena on luoda elinvoimaisia ja houkuttelevia asuinalueita, jotka tarjoavat viihtyisiä, toimivia ja turvallisia arkiympäristöjä, jossa jokainen asukas voi osallistua ja kokea kuuluvansa yhteisöön. Kaikilla Turun

suuralueilla järjestettävillä aluefoorumeilla asukkaat pääsevät yhdessä pohtimaan oman alueensa tarpeita ja ehdottamaan parannusideoita. Tarpeet voivat koskea esimerkiksi parannuksia omaan elinpiiriin, yhteistä toimintaa, innovatiivisia tapahtumia ja uudenlaisia palveluita. Yhtenä vaikuttamisen muotona on myös asukasbudjetti, jonka Turku otti käyttöön vuoden 2020 alkupuolella.

Kulttuuri ja luonnonperinnön säilyttäminen

Turku on yksi kahdeksasta suomalaisesta kaupungista, johon on perustettu Ympäristöministeriön kriteerit täyttävä Kansallinen kaupunkipuisto. Kansallinen kaupunkipuisto on kaupunkikulttuurin ja -luonnon kannalta oleelliset kohteet yhdistävä viherkäytävä, jonka tarkoituksena on kaupunkiluonnon ja urbaanin kulttuuriympäristön erityisten arvojen säilyttäminen ja hoitaminen. Turussa puiston ydin on kaupunkikeskustaa halkova

Aurajokimiljö ja Turun keskustan edustalla sijaitseva Ruissalon saari. Kaupunkipuiston alueella kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttäminen perustuu Turun kaupungin päätöksiin, jotka kaupunkipuistopäätöksellä on sidottu laajaksi arvojen verkostoksi. Turulla on tahtotila laajentaa kansallista kaupunkipuistoa esimerkiksi kaa-voituksen toimenpiteillä.

Kohti kestävämpiä kulkutapoja

Turussa liikkumista kehitetään monipuolisesti ja tavoitteena on nostaa kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuus 66 %:iin vuoteen 2030 mennessä. Viime vuosina on panostettu erityisesti talvipyöräilyyn pilotomalla uusia talvikunnossapitomenetelmiä ja ottamalla käyttöön ympärivuotinen kaupunkipyöräjärjestelmä. Kaupunki panostaa myös sähköbussilinjojen lisäämiseen. Lisäksi kaupungin työntekijät ovat voineet ostaa edullisen joukkoliikenteen työmatkakortin syksystä

2019 alkaen. Kaupungin liikennedatan avaaminen mahdollistaa yritysyhteistyön kehittämisen liikkumisen saralla. Seudullisen joukkoliikenteen laaja-alainen lippuyhteistyö edistää myös sujuvien matkaketjujen muodostumista. Tästä esimerkkinä mahdollisuus ostaa joukkoliikennelippu kaukojunalipun yhteydessä. Turussa kaupunginteatterin lipputuotteet toimivat samalla myös joukkoliikennelippuna.

Panoraama Aurajoesta.
Kuva: Turun kaupunki / Seilo Ristimäki

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa yksitoista halutaan taata turvallinen asuinympäristö kaikille kaupungeissa asuville sekä varmistaa kaupunkien taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä kasvu. Kaupunkien rakenteella on merkittävä rooli kestävyuden saavuttamisessa. Ilmastonmuutos, kiihtyvä kaupungistuminen ja digitalisaatio ovat esimerkkejä ilmiöistä, jotka vaikuttavat ihmisten jokapäiväiseen elämään ja toimintaympäristöön kaikkialla maailmassa. Turussa on panostettu pitkäkestoisesti kestävä kaupunkirakenteen kehittämiseen ja kaupungin toiminnoista tunnistettiin useita tavoitteen toteutumista edistäviä esimerkkejä. Kaupunkistrategian indikaattoreista tunnistettiin viisi kestävä kehityksen viitekehyksessä tavoitetta kuvaavaa mittaria.

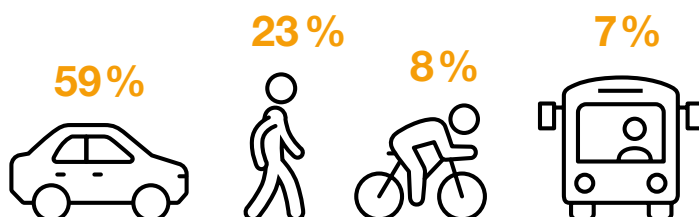
Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo*	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Joukkoliikenteen matkustajamäärä/asukas	2018: 115	Vakaa	↑
Aluetalous	2017: 102,9	↑	↑
Kasvihuonepäästöjen vähentäminen	2018: 866,9 kt co2 kv/vuosi	↓	↓
Kaupunkilaisten osallisuus kehittämissuunnitelmissa	Ei tietoa saatavilla toistaiseksi		
Palveluiden saavutettavuus	Ei yksiselitteistä numeerista tietoa		

Kuljetapajakauma Turun kaupunkiseudulla:

- Auto59 %
- Kävely23 %
- Polkupyörä8 %
- Linja-auto7 %
- Muu3 %

Lähde: Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus 2016, WSP Finland Oy

Poimintoja Turun tunnusluvuihin

Asunnoille myönnettiin
vuonna 2019

1 722 kpl

rakennuslupaa

Kaatopaikalle sijoitetun
jätteen osuus
yhdyskuntajätteestä (2018):

1,5 %

Kävelyn, pyöräilyn ja
joukkoliikenteen osuus
kaikista liikkumismuodoista:

38%

Asukastiheys
(2018):

779 as./km²

Väestönkasvu:

+1%/vuosi

3850 ha

kunnossapidettäviä
alueita (2019)

Turun kaupunkiseudun
joukkoliikenteessä tehtiin

26 600 000

matkaa vuonna 2018.

TAVOITE 12

Vastuullista kuluttamista

Turun kaupungin strategisena tavoitteena on resurssiviisauden periaatteiden toteuttaminen. Turku tekee aktiivista yhteistyötä niin alueellisten, kansallisten kuin kansainvälistenkin toimijoiden kanssa kiertotalouden vauhdittamiseksi. Turku näkee resurssiviisauden kestävässä luonnonvarojen käyttönä sekä toiminnan jätteettömyytenä ja päästöttömyytenä. Resurssiviisauden avulla vähennetään myös materiaalien ja tuotteiden elinkaaren aikana syntyviä epäsuoria päästöjä.

Turussa on aktiivista kiertotaloustoimintaa ja lukuisia alan edelläkävijöitä. Seudulliset ratkaisut jätevedenpuhdistamosta jätehuoltoon ja energiaratkaisuihin ovat kiertotaloustoiminnan keskiössä. Turku edistää kiertotaloutta paikalliselta kansainväliselle tasolle vaikuttamalla useissa kiertotalouden yhteistyöverkostoissa ja -prosesseissa. Turku kuuluu muun muassa resurssiviisautta edistäviin edelläkävijäkuntiin Suomessa (Finnish Sustainable Communities – FISU-verkosto) ja tekee aktiivista kiertotalousyhteistyötä myös kansainvälisesti esimerkiksi ICLEI:n Green Circular Cities -koalitiassa.

Seudullinen yhteistyö: resurssiviisauden tiekartta

Turku toteutti ensimmäisen resurssiviisauden tiekarttaprosessinsa vuonna 2015 sitoutuessaan resurssiviisauden tavoitteisiin. Varsinais-Suomi oli Suomen ensimmäinen maakunta, jolle laadittiin kiertotalouden tiekartta vuosina 2016–2017. Alueen resurssiviisautyön pohjalta alueelliset sidosryhmät tunnistivat tarpeen laatia edellisten pohjalta toiminnallisemman, selkeää tavoitteenasettelua ja seurantaa sisältävän tiekartan.

Turun seudulle valmistellaan parhaillaan uudenlaista Circular Turku resurssiviisauden tiekarttaa vauhdittamaan kiertotaloussiirtymää. Turun kaupunki valmisteleekin tiekarttaa yhteistyössä alueellisten kumppaneiden, Sitran ja ICLEI – Local Governments for Sustainability -verkoston kanssa. Tiekartalle on valittu viisi painopistealaa, joiden ympärille suunnitellaan toimenpiteitä: Ruokaketju ja ravinnerierrat, rakennukset ja rakentaminen, energiajärjestelmä, kuljetus ja logistiikka ja vesikierron. Painopistealojen tueksi tiekarttaan valitaan läpileikkaavia teemoja, kuten julkiset hankinnat ja elinkeinoelämän yhteistyö, varmistamaan tavoitteiden toteutumista läpi sektoreiden.

Aktiivisia kiertotaloustoimijoita ja yritysverkostoja

Turun seudulla tunnistettiin Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen vuonna 2019 toteuttamassa tutkimuksessa noin 700 eri kiertotalouteen liittyvää toimijaa. Näistä yli puolet ovat kiertotaloutta näkyvästi toteuttavia yrityksiä, julkisen toimijan yhteistyökumppaneita tai toimivat tutkimuksessa ja koulutuksessa. Turun seudun kiertotalouden toimijaverkosto on monipuolinen, ja esimerkiksi kaikilla teollisuuden päätoimialoilla – bio- ja ICT-aloilla, meri- ja metalliteollisuudessa, rakentamisessa, logistiikassa ja luovilla aloilla – on potentiaalia edistää kiertotaloutta merkittävästi.

Turussa toimii aktiivisia kiertotaloutta edistäviä yritysverkostoja: Bastu- on yrityskehittäjä joka edistää ja vauhdittaa kiertotalouden liiketoimintaa Turun seudulla. Topinpuisto puolestaan on lukuisten yritysten ja tutkimuslaitosten verkosto ja kasvava kiertotalouskeskus, jossa toimii jäte- ja ympäristöalan yrityksiä. Turku Science Park Oy:n CleanTurku-klusterissa taas on yli 100 innovatiivista yritystä jotka keskittyvät bio- ja kiertotalouteen sekä cleantechiin. Turku näkee laajan yhteistyön julkisten toimijoiden, yritysten, tutkimusyhteisön ja kansalaisyhteiskunnan välillä kiertotalouden toteutumisen edellytyksenä.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Resurssiviisaustekoja: Ruokapalveluiden hiilijalanjälki ja Tavarat Kierto -järjestelmä

Turku tekee aktiivista työtä ruokapalvelujensa elinkaaripäästöjen vähentämiseksi. Ruokahävikkiä vähentämällä ja lisäämällä kasvisruoka-annosten määrää tavoitellaan 25 % päästövähennystä vuoteen 2029 mennessä. Keittiöverkon ja kaupungin ostamien ruokapalvelujen hiilijalanjälkeen vaikuttavia tekijöitä on selvitetty. Käytössä on myös hiilijalanjälkilaskuri, jonka ansiosta ruoka-annosten hiilijalanjälkeä voidaan seurata. Turku panostaa materiaalien elinkaaren pidentämiseen mahdollistamalla kaupungin oman

irtaimiston tehokkaan kierron Turun sisällä. Avoimella lähdekoodilla toteutettu digitaalinen alusta, Tavarat kierto -järjestelmä, avaa kaupungin käytettävissä olevat kalusteet koko kaupunkikonsernin nähtäville ja saataville. Turussa on linjattu, että kaikki käytöstä poistuva irtaimisto kiertää järjestelmää hallinnoivan Valmennuspisteen kautta. Näin jätteeksi ei päädy esimerkiksi käyttökelpoisia huonekaluja. Järjestelmän toimintaan liittyvät tehtävät tarjoavat lisäksi mielekkäitä työtehtäviä pitkäaikaistyöttömille ja kuntouttavaan työtoimintaan.

Jäte- ja sivuvirrat hyötykäyttöön: maarakentaminen ja tekstiilit

Turun seudulla panostetaan resurssitehokkaaseen maarakentamiseen ja ylijäämämassojen hyödyntämiseen muun muassa käsittelemällä ja varastoimalla maa-aineksia ja kiviaineksia, jalostamalla purkujätteistä rakennusmateriaaleja ja koordinoimalla maarakentamisen ylijäämämassojen hyödyntämistä. Lisäksi alueella tutkitaan esimerkiksi ruoppausmassojen hyödyntämistä maarakentamisessa.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy kehittää Turkuun tekstiilien kiertotaloutta vauhdittavaa jalostuslaitosta yhteistyössä muiden Suomen jätelaitosten ja tekstiilin kierrätystä edistävän Telaketju-verkoston kanssa. Tavoitteena on täyden mittaluokan jalostuslaitos, joka voi käsitellä koko Suomen poistotekstiilit ja ottaa sitä vastaan myös lähimaista. Poistotekstiilien jalostuslaitoksen pilotti avataan Turun seudulle vuonna 2020.

Teolliset symbioosit vauhdittavat kiertotaloutta: esimerkkinä Smart Chemistry Park

Kemian osaamisen vahvistaminen on keskeinen tekijä kiertotalouden ratkaisujen kehittämisessä esim. muovi-, rakennus- tai elektroniikkateollisuudessa. Smart Chemistry Park (SCP) on innovaatioalusta ja verkosto startupeille ja pk-yrityksille, jotka tuottavat ratkaisuja bio- ja kiertotalouteen. SCP perustettiin vuonna 2015 Raisioon Turku Science Parkin ja yritysten yhteistyössä. Kehittämistä tukivat Turun ja Raision kaupungit sekä Sitra.

Nykyisin SCP:n tiloissa toimii 14 kemian- ja prosessiteollisuuden yritystä, ja kokonaisuudessaan yhteistyöverkostossa toimii n. 60 yritystä. SCP tarjoaa yrityksille laboratorio-, pilotointi ja toimistotilat. Tiloissa toimivat yritykset tekevät yhteistyötä testaamalla ja hyödyntämällä toistensa sivuvirtoja. SCP:n liiketoimintamallin ydinajatuksena on teollisuuden sivuvirtojen hyödyntäminen ympäröivältä teollisuusalueelta.

Walo rooftop bar kattoabaari Turun keskustassa.
Kuva: Visit Turku / Jemina Sormunen

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa kaksitoista pyritään varmistamaan kulutus -ja tuotantotapojen kestävyys. Maailman väkiluku kasvaa kiihtyvällä vauhdilla eikä maapallomme kantokyky kestä alati nousevaa kulutustasoa. Tavoitteena on, että taloudellinen toiminta tuottaisi mahdollisimman paljon hyvinvointia, samalla, kun luonnonvarojen käyttöä ja saastumista vähennetään. Toteutuakseen tämä vaatii kulutustottumusten ja ajatustavan muuttamista. Keskimääräisen turkulaisen kulutustavoilla tarvittaisiin 3,6 maapalloa tuottamaan luonnonvarat, joita tämä kulutustaso vaatii.

Turun kaupunki pyrkii edistämään kestävien kulutuskäytäntöjen juurtumista kaupungin toimintaan esimerkiksi kouluttamalla ekotukihenkilöitä opastamaan työyhteisöä ja kaupungin konserniyhteisöjä kestäviin toimintatapoihin. Myös kaupungin hankinnoissa on valmisteilla kestävien hankintojen ohjeistus, jolla pyritään ohjaamana kaupungissa toteutettavia hankintoja kestävämpään suuntaan. Turun kaupunkistrategia ottaa kantaa kestäväan kuluttamiseen. Kaupunkistrategiaan on kirjattu, että resurssiviisas toimintatapa tulee ulottaa kaikkeen toimintaan kaupungissa. Turun kaupunkistrategian mittaristosta tunnistettiin kolme tavoitteen kehitystä kuvaavaa indikaattoria.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Jätteen hyötykäytön osuus energiana*	2018: 19 %	↓	↓
Jätteen hyötykäytön osuus materiaalina	2018: 79,5 %	↑	↑
Turun alueen ekologinen jalanjälki	6,3 gha/vuosi		

*Jätettä ei tällä hetkellä hyödynnetä energiana Turun alueella, vaan se kuljetetaan hyödynnettäväksi alueen ulkopuolella.

Poimintoja Turun tunnusluvuihin

Turun kaupungilla

473

koulutettua
ekotukihenkilöä

SCP

tuottanut
vuodesta 2015
ratkaisuja bio- ja
kiertotalouteen

2019 tehdyn
tutkimuksen mukaan
alueella on

700

kiertotalous-
toimijaa

Vuonna 2019
kaupungin
sisällä kiertänyt

1 894 kpl

omaa irtaimistoa

**Turun
kauppatorilla
myydään ja
kulutetaan
lähiruokaa ja
paikallisia tuotteita**

©Seilo Ristimäki

TAVOITE 13

Ilmastotekoja

Turku on yksi maailman johtavista ilmastokaupungeista (CDP Leadership A-lista 2019). Turku tekee ilmastotyötä laajassa yhteistyössä sekä alueellisesti ja kansallisesti että kansainvälisesti. Turun ilmastopolitiikan päätavoitteena on hiilineutraali kaupunkialue vuoteen 2029 mennessä ja ilmasto-positiivinen siitä eteenpäin. Samanaikaisesti ilmastonmuutoksen hillinnän kanssa Turku varautuu myös ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Turun kaupunkikonsernilla sekä alueen korkeakouluilla, yrityksillä ja kansalaisilla on vahva kyky ratkaista ilmastonmuutoksen haasteita. Kaupunki luo ilmastoratkaisuja laajassa yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan, korkeakoulujen ja yritysten kanssa niin, että Turun alueen vaikutus ilmastonmuutoksen ratkaisemiseen on merkittävästi omaa aluetta laajempi.

Turun ilmastotekoja

Turun kaupungin Ilmastosuunnitelma 2029 noudattaa Euroopan Unionin yhteistä mallia (SECAP, Sustainable Energy and Climate Action Plan). Kaupunginvaltuusto hyväksyi Ilmastosuunnitelman yksimielisesti kesällä 2018. Suunnitelma ohjaa systemaattisesti kaupunkikonsernin toimia sekä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi että sopeutumiseksi ja haastaa koko yhteiskunnan mukaan ilmastotekoihin.

Turun kaupungilla on ollut valtuuston hyväksymä ilmasto-ohjelma vuodesta 2009 alkaen ja kaupunkikonserni on 2000-luvulta alkaen tehnyt merkittävää ilmastotyötä ja onnistunut vähentämään alueensa kasvihuonepäästöjä yli kolmanneksella vuoden 1990 tasosta. Vuoteen 2021 mennessä alueen kasvihuonekaasupäästöt tul- laan vähintään puolittamaan vuoden 1990 tasosta.

Suurimmat päästövähennykset on saavutettu siirtymällä fossiilisesta energiasta uusiutuvaan. Energiauudistuksen rinnalla ilmastonmuutosta hillitään tekemällä alueen liikumisjärjestelmästä vähähiilinen ja yhdyskuntarakenteesta kestävä, vahvistamalla alueen hiilinieluja sekä toteuttamalla kaupunkikonsernin oman toiminnan ilmastovastuullisuutta sekä haastamalla alueen yritykset, yhteisöt ja kansalaiset ilmastotekoihin ja innovaatioihin.

Ilmastonmuutokseen varautuminen

Turku analysoi ilmastonmuutoksen tuottamat riskit, niihin liittyvät haavoittuvuudet ja vaikutukset yhteistyössä eri toimialojen, yhteisöjen, valtionhallinnon, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten sekä järjestöjen asiantuntijoiden kanssa osana Ilmastosuunnitelman 2029 valmistelua. Analyysi sisältyy ilmastosuunnitelma-asia- kirjaan samoin kuin analyysin perusteella linjatut varautumisen toimenpidelinjat tavoitteineen. Ilmastonmuutos aiheuttaa Turun alueella merkittäviä vesiin ja rakentamiseen liittyviä vaikutuksia sekä laajoja ekologisia vaikutuksia. Ekologiset vaikutukset ulottuvat luontoarvojen lisäksi esimerkiksi ruuantuotantoon. Vesiin ja rakentamiseen liittyvät riskit aiheuttavat merkittäviä taloudellisia seurauksia. Riskejä ja vaikutuksia aiheuttavat myös sääilmiöt kuten kuumuusjaksot. Analyysin yhteydessä tarkasteltiin alustavasti ja tunnistettiin myös ilmastonmuutoksen välillisiä vaikutuksia esimerkiksi maailmantalouden ja muuttoliikkeiden kautta.

Yhteistyössä ilmastonmuutosta vastaan

Turku luo ilmastoratkaisuja tekemällä vahvaa yhteistyötä. Yhteistyössä ICLEI:n ja muiden edelläkävijöiden kanssa Turku kehittää uusia kokonaisvaltaisia ilmastoratkaisuja. Kansainvälinen edelläkävijyys vahvistaa Turun asemaa kestävien ratkaisujen kehitys- ja kokeilu-alueena sekä investointien ja sijoittumisen kohteena. Turun ilmastoteot ovat myös vuosittain laajasti esillä YK:n ilmastokokouksien ohjelmassa.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Kuntalaisten Energiakäännö

Ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös kuntalaisten aktiivista osallistumista ilmastotoimiin. Suurimmat päästöt aiheutuvat energian kulutuksesta. Turun kaupunki ja Sitra toteuttivat vuosina 2018-2019 yhteisen turkulaisten energiakäännö -hankkeen. Hankkeessa parannettiin kuntalaisten mahdollisuuksia investoida kiinteistökohtaisiin aurinkoenergiaratkaisuihin, kannustettiin pankkeja vihreään luototukseen yksityisille, sekä koottiin yhteen konserniyhteisöjen

merkittävimmät energiansäästö- ja kestävä energia-hankkeet. Opiskelijoiden asumista varten otettiin käyttöön uusi energiapositiivinen asumiskortteli, joka tuottaa enemmän sähköä kuin kuluttaa ja jonka alla on maalämpökenttä. Kaupungin vuokra-asunnoissa toteutettiin yhdessä asukkaiden kanssa lämpimän veden ja lämmön säästökampanjat, jotka tuottivat miljoonien eurojen säästöt.

Ilmastoinvestoinnit yhteistyössä Euroopan Investointipankin kanssa

Turku ja Euroopan Investointipankki (EIP) toteuttavat yhdessä 334 miljoonan euron ”Turku Urban Infrastructure” -investointikokonaisuuden. Investoinnit kohdistuvat monipuolisesti rakennuksiin, rakennettuun ympäristöön, tekniseen infrastruktuuriin sekä joukko-liikenteeseen. Vuonna 2019 solmitun lainasopimuksen mukaisesti EIP lainoittaa investointipakettia 150 miljoonalla eurolla. Rahoitusyhteistyö EIP:n kanssa

mahdollistaa Turulle merkittävät ilmastoinvestoinnit ja on merkittävästi tukenut kaupungin valmiutta arvioida, suunnitella ja perustella investointejaan ilmastonäkökulmasta. Ilmastosuunnitelman mukaisesti kaupunki yhdistää ilmasto- ja talousjohtamista. Osana investointipaketin toteuttamista EIP ja Turku selvittävät myös ilmastomuutoksen varautumisinvestointien kustannustehokkuutta.

Ilmastoystävällinen metsäsuunnitelma

Turku näkee metsät ja viheralueet merkittävänä voimavarana ilmastomuutoksen hillinnässä ja vaikutuksiin sopeutumisessa. Niiden kestävä hoito ja käyttö tuottaa myös hyviä terveysvaikutuksia ja vahvistaa luonnon monimuotoisuutta. Turun kaupunki uudisti metsäsuunnitelmansa syksyllä 2019. Uusi suunnitelma tähtää hiilinielujen ja monimuotoisuuden vahvistamiseen. Hakkuutavoite vähennettiin 40 prosenttiin

vuosikasvusta – mikä lisää hiilinielua merkittävästi ja mahdollistaa tasaikäisten istutusmetsien monimuotoistamisen. Metsiemme hiilinielulla on tulevaisuudessa mahdollista kompensoida esimerkiksi Turun henkilöautoliikenteen päästöt. Metsät ja viheralueet suojaavat kaupunkia myös sään ääri-ilmiöiden vaikutuksilta. Kestävin periaattein hoidetut metsät turvaavat paremmin luonnon monimuotoisuutta ilmaston lämmetessä.

Turun legendaarinen kaupunkilautta Föri kulkee sähköllä.
Kuva: Turun kaupunki / Seilo Ristimäki

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa kolmetoista yhteinen tahtotila on toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan. Ilmaston lämpeneminen aiheuttamat riskit, kuten tulvat, eroosio, merenpinnan nousu ja arvaamattomia sääilmiöt ovat uhka myös Turulle. Ilmastonmuutos koskee kaikkia, ja sen torjumiseksi tarvitaan välittömiä toimia. Turulla on kunnianhimoinen tavoite olla hiilineutraali kaupunki vuonna 2029 ja Turku tekee merkittävää työtä ilmastonmuutoksen pysäyttämisessä ja muutoksiin sopeutumisessa. Kaupunkistrategiasta tavoitetta kolmetoista sopii suoraan kuvaamaan kaksi indikaattoria.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo*	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Kasvihuonepäästöjen vähentäminen	2018: 866,9 kt CO ₂ kv/vuos	↓	↓
Uusiutuvien energialähteiden osuus kaukolämmön tuotannosta	2018: 50 %	↓	↓
Kävelyn, pyöräilyn ja joukko-liikenteen osuus kaikista liikkumismuodoista	2016: 38%		↑
Logistiset yhteydet tent			

Mistä Turun päästöt tulevat (2019)

- Kaukolämpö36 %
- Tieliikenne.....21 %
- Kuluttajien sähkönkulutus12 %
- Teollisuus ja työkoneet9 %
- Erillislämmitys.....7 %
- Muut liikennemuodot.....6 %
- Sähkölämmitys ja maalämpö3 %
- Teollisuuden sähkönkulutus3 %
- Jätehuolto.....2 %
- Maatalous.....1 %

Raportin liitteessä 3 on tarkempi kuvaus Turun seudun päästökehityksestä.

Poimintoja Turun tunnusluvuista

Suurimmat kasvihuonekaasujen päästölähteet Turussa ovat

kaukolämpö ja tieliikenne

(ennakkotieto vuodesta 2020)

Turun hiilivarasto hehtaaria kohden vuonna 2019:

105 t/ha

Turun seudun jätevedenpuhdistusprosessin tuottama kaukolämpö ja kaukokylmä vähentävät alueen hiilidioksidipäästöjä noin

80 000 tonnia

vuodessa.

Hiilineutraali Turku -tavoitteet

Päästöjen vertailu vuoden 1990 tasoon:

- 2021 vähennetty 50 %
- 2021 vähennetty 65–75 %
- 2029 hiilineutraali kaupunkialue, eli Turun nettopäästöt ovat nollassa.
- 2029 eteenpäin ilmastoposiitivinen kaupunki, joka sitoo enemmän hiilipäästöjä kuin tuottaa.

Tiesitkö, että Turun puistoihin istutetaan vuosittain

1000 uutta puuta ja
kaikkiaan hoidettavana on
34 000 puuta?

TAVOITE 14

Vedenalainen elämä

Turun vesistöt ovat kaupungille tärkeä ja ainutlaatuinen vetovoimatekijä. Aurajoki virtaa historiallisen Turun läpi kohti Itämerta ja joen suulta alkavaa ainutlaatuista saaristoa. Turun tärkeimmät vesistöt ovat kaupungin läpi kulkevan Aurajoen lisäksi, Kaksikerranjärvi, Maarian allas, ja Illoistenjärvi sekä Turun edustan merialue. Turku on edelläkävijä meren suojelussa. Turun ja Helsingin kaupunkien yhteinen vesiensuojeluohjelma, Itämerihaaste, perustettiin vuonna 2007 luomaan suuntaa mertensuojelulle ja sitouttamaan kaupunkia Itämeren suojelutyöhön.

Turku jakaa yhteisen huolen Itämeren tilasta ja toimii aktiivisesti

Turkua koskettavat Itämeren alueen yhteiset haasteet. Rehevöityminen on vakava ongelma lähes koko Itämerellä. Lisäksi lukuisia haitallisia kemikaaleja sekä mikromuoveja löytyy vesiympäristöistä hälyttävän paljon. Näistä syistä monet Itämeren ekosysteemit ja elinympäristöt ovat uhattuina. Ilmastonmuutos ja Itämeren tila ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa, joten toimet ilmastonmuutosta vastaan tukevat myös Itämeren tilan paranemista. Lämpenevien talvien ja lisääntyvän sateisuuden vuoksi hajakuormituksen ravinnehuhtoutumat kasvavat. Yli puolet rannikkomme luontotyypeistä on arvioitu uhanalaisiksi ja neljännes silmälläpidettäviksi. Pinta-alasta uhanalaisten luontotyyppien osuus on viitisen prosenttia. Itämeren vedenalaisista luontotyypeistä puolet on joko erittäin uhanalaisia tai vaarantuneita.

Turku toimii aktiivisesti Itämeren ja Saaristomeren suojelussa ja pyrkii omien verkostojensa kautta myös vaikuttamaan muiden Itämeren alueen kaupunkien toimintaan Itämeren tilan kohentamiseksi. Turun vesiensuojeluohjelman, Itämerihaasteen, tavoite on sitouttaa kaupunkia, kuntia ja organisaatioita vapaaehtoisin Itämeren suojelutoimenpiteisiin. Kaupunki toteuttaa vapaaehtoisia suojelutoimenpiteitä yhteisten toimenpideohjelmien kautta. Ensimmäinen toimenpideohjelma toteutettiin vuosina 2008-2013, toinen vuosina 2014-2018 ja kolmas toteutetaan vuosien 2019-2023 aikana. Toimenpideohjelmat huomioivat EU:n Itämeren alueen strategian ja Itämeren suojelukomission suositukset

Itämeren suojelun edistämiseksi sekä alueelliset ympäristöstrategiat ja -ohjelmat.

Turussa on panostettu vesistöihin palautuvan jäteveden laatuun. Kakolanmäen jätevedenpuhdistamo kautta vesistöihin laskettu vesi on laadultaan erinomaista. Kuormitusta vesistöille aiheuttaa hajakuormitus suorina valumina sekä huleveden mukana kulkevat ravinteet ja epäpuhtaudet. Hulevesien kontrolloinnilla pyritään välttämään jätevedenpuhdistuslaitoksella jätevesien puhdistustulosta heikentävää ohjuoksumusta. Vesistöjen roskaantumisen ehkäisyä edistetään esimerkiksi Turussa vuosittain järjestettävien rantojen siivoustalkoiden avulla. Turku toimii aktiivisesti myös osana Itämeren alueen yhteisöä ja on mukana useissa vesistöjen tilan ja veden laadun parantamiseen tähtäävissä hankkeissa.

Turun vesistöjen tilassa toivomisen varaa

Vuoden 2018 tarkkailututkimusten perusteella Turun edustan merialueen ekologinen tila vaihteli riippuen tarkkailtavasta ominaisuudesta. Kokonaisuutena arvioiden ekologista tilaa kuvaava vedenlaatu lähisalmassa oli välttävää, avoimilla vesialueilla tyydyttävää.

Turun läpi virtaavan Aurajoen tila luokitellaan välttäväksi. Jokea kuormittavat pääasiassa maatalouden valuma- ja haja-asutuksen hulevedet. Aurajokeen ei johdeta enää yhdyskuntien jätevedenpuhdistamojen jätevesiä, vaan kaikki yhdyskuntajätevedet käsitellään keskitetysti Turussa sijaitsevassa Kakolanmäen jätevedenpuhdistamossa.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Ravinteiden kerääminen vesistöistä

Ravinnevalumaa vesistöihin pyritään ehkäisemään toteuttamalla suojakaistat kaupungin omistamille pelloille. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan suojavajöhykeitä, kosteikkoja sekä pohjapatoja jokien ja purojen varsille. Maa- ja metsätalouden kuormituskohteet

kaupungin omistamilla maa-alueilla paikallistetaan ja toteutetaan hanke saostusaltaiden rakentamiseksi sekä kosteikkojen perustamiseksi. Myös rakennettujen kohteiden ylläpito ja huolto huomioidaan.

Haitallisten aineiden ja öljyvahinkojen torjunta

Turun Satama luopuu ruoppausmassojen meriläji-tyksistä ja osallistuu Oil Spill –hankkeeseen, jonka tavoitteena on vahvistaa rannikkoalueiden öljyntorjuntavalmiutta Itämeren alueella. Hankkeessa öljyntorjunnasta vastaavat yhdessä ministeriöt, viranomaiset ja

kansalaisjärjestöt sekä yliopistojen ja petrokemikaaliteollisuuden edustajia. Varsinais-Suomen pelastuslaitos vastaa hankkeessa harjoitustoiminnan sekä koulutusyhteistyön johtamisesta.

Osallistaminen ja koulutus

Turkulaisilla oli mahdollisuus esittää Itämeren suojeluun liittyviä toimenpide-ehdotuksia Kerro kantasi -verkko-palvelussa joulukuussa 2019. Ehdotuksista valittiin toteutettaviksi vuoden 2020 aikana roskien siivöinti hulevesistä, kaupunkipurojen kunnostus ja tiedotus venekemikaalien haitallisuudesta.

Kaikille avoin WeSeaChallenge -ideakilpailu haki innovatiivisia ratkaisuja, joissa satelliittidataa hyödyntäen

kyettäisiin parantamaan tietoisuutta merialueen tilasta ja tukemaan toimia sen parantamiseksi.

Koulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä saadaan nuoret mukaan Itämeren suojeluun. Turun klassillinen lukio ja Turun kaupunki toteuttivat yhteistyössä Itämerivideoita lukuvuonna 2019-2020, Kaarinan lukion ja Turun suomalaisen yhteiskoulun lukion luonnontiedelinjan oppilaat puolestaan juonsivat Saaristomeri-seminaarin maaliskuussa 2019.

Turun saaristoa.

Kuva: Turun kaupunki / Esko Keski-Oja

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteen neljätoista päämäärä on suojella meriä ja merten tarjoamia luonnonvaroja sekä edistää niiden kestäväää käyttöä. Meret ovat yksi tärkeimmistä elämän maapallolla mahdollista- vista tekijöistä. Ne vaikuttavat esimerkiksi sade- ja juomaveden sekä hapen määrään, säähän, ilmastoon ja ruokaan. Turussa meri ja saaristo on kiistaton matkailuvaltti ja virkistymisen lähde sekä merkittävä kaupankäynnin ja liikenteen väylä. Turku on Itämerihaasteen toisena toimeen- panijana aktiivinen tekijä kestävien meri- ja rannikkoalueiden kehittäjänä. Kaupunkistrategian tasolla suoraan tavoitetta kuvaavia indikaattoreita ei tunnistettu.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

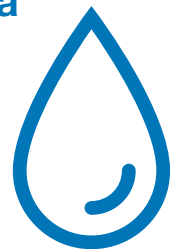
Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Ei tunnistettuja mittareita			

**Turun kaupunki
tukee Saaristomeren
Suojelurahaston
toimintaa**

**Rahasto on rahoittanut
yli 50 konkreettista
vesiensuojeluhanketta
viimeisen
vuosikymmenen ajan**

Poimintoja Turun tunnusluvuista

Turulla on Itämerihaasteen toimenpideohjelmassa suunniteltuna

97 Itämeren tilaa kohentavaa toimenpidettä vuosille 2019–2023

73 suunnitelluista toimenpiteistä on aloitettu tai käynnissä (2019)

Turussa käynnissä **17** aktiivista ulkoisen rahoituksen hanketta edistämässä Itämeren hyvinvointia (2019)

Turulla on vuosille 2019–2023 ulkoista rahoitusta Itämeren hyvinvointia edistäviin hankkeisiin:

2,9 M €

Turun satamasta johdettu jätevedenkäsittelyyn

228 000 kuutiota erilaisten alusten jätevesiä vuosina 2014–2018

Ruoppausmassojen **meriläjityksestä** luovuttu 2019

Turku on perustanut Itämerihaasteen Helsingin kanssa vuonna 2007. Vuonna 2019 kansainväliseen Itämerihaaste verkostoon oli liittynyt yli

300 organisaatioita.

TAVOITE 15

Maanpäällinen elämä

Ympäristönsuojelu ja luonnon monimuotoisuus on Turulle tärkeää. Turun sijainti maan ja meren välissä, Itämeren rannikolla, tarjoaa monimuotoisen ja kauniin luontomaiseman. Turku ottaa kaavoituksessa huomioon luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja mahdollisen uhanalaisen lajiston.

Monimuotoisuutta tuetaan kestävällä metsänhoidolla

Turun kaupungin metsäsuunnitelman mukaisesti metsänhoidon periaatteena on metsien uudistaminen jatkuvan kasvatuksen mukaisilla menetelmillä, jossa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ilmastonmuutoksen hillitseminen sekä metsien virkistyskäytön parantaminen. Jalopuumetsissä toteutetaan erityisesti tammaa suosivia hoitotoimenpiteitä. Hakkuutavoitteita alentamalla Turku turvaa metsien monimuotoisuutta ja lisää alueen hiilivarastoja. Aiemmin Turun hakkuutavoite metsien vuotuisesta kasvusta oli 60 %. Lautakunta päätti laskea tasoa merkittävästi. Uuden metsäsuunnitelman mukainen tavoite on 40 %. Päätös lisää metsien hiilensidontakykyä useita tuhansia tonneja lähivuosina.

Kaupunkiluonto on viihtyisä elinympäristö

Turun kansallinen kaupunkipuisto on kaupungin viher- ja virkistysverkoston arvokkainta ydinaluetta. Kaupunkipuisto kattaa noin 15 kilometrin pituisen alueen aina Airiston merialueelta Kuralan elävän historian kylään saakka. Puiston ytimenä on Aurajoki-miljö.

Turun kaupungin alueella sijaitsee 18 luonnonsuojelulla perustettua luonnonsuojelualuetta, joiden yhteenlaskettu kokonaispinta-ala on noin 800 hehtaaria. Kaupunkien viheralueilla on merkittäviä positiivisia vaikutuksia kaupunkilaisten viihtyvyyteen ja terveyteen. Yhtenäiset viheralueet toimivat myös viherkäytävinä tukien lajiston monimuotoisuutta.

Turvaamme monipuolisen lajistomme

Turun alueen luonto on poikkeuksellisen monimuotoista Suomessa. Kaupungin alueella on tavattu noin 12 % Suomen uhanalaislajistosta, joiden suurimmat esiintymisalueet ovat Ruissalon ja Katariinanlaakson vanhat tammilehdot. Uhanalaisuusarvioinnissa Turussa on havaittu 189 Suomessa uhanalaista eliölajia.

Lintulahdilla ja rantaniityillä toteutetaan vuosittain laidunnusta ja ruovikon raivauksia. Uhanalaisten luontotyyppien, kuten kosteikkojen ja suoalueiden ennallistaminen on Turulle tärkeää. Turun kaupunki linjaa metsästyslupien periaatteissa, että sen alueella ei metsästetä uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi luokiteltuja eläinlajeja ja uhanalaisten lajien esiintyvyys otetaan huomioon rakennusprojekteissa.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Soiden ennallistaminen

Pomponrahkan keidassuolla on toteutettu suon ennallistamista. Pomponrahkan vesitase on häiriintynyt usean alueella ja sen lähiympäristössä tehdyn toimenpiteen seurauksena ja sen myötä kyseisen Natura-alueen elinympäristön lajit ovat taantuneet. Suoalueen vesitasetta on pyritty ennallistamaan mm. patoamalla

alueen ohitustien vartta siten, etteivät suovedet virtaa ohitustien varren ojiin ja kuivatusrakenteisiin. Alueelta on myös poistettu runsaasti havupuita, erityisesti mäntyjä, jotta suon kasvillisuus palaisi entiselleen ja puiden kuivattava vaikutus vähenisi. Seuraavaksi on suunnitelmassa tukkia Pomponrahkan alueella olevia avo-ojia.

Pidetään huolta haavoittuvista luontotyypeistä

Vuoden 2018 elokuussa alkoi kuusivuotinen Rannikko-Life -hanke, jonka tarkoituksena on edistää Natura-alueiden hoitoa. Hankkeen kohteina ovat Ruissalon, Katariinanlaakson, Rauvolanlahden, Friskalanlahden ja Pähkinäisten Natura-alueet. Hankkeessa toteutettavat toimenpiteet kohdentuvat kyseisten Natura-alueiden

lehtoihin ja jalopuumetsiin, rantaniityille ja kedoille. Muita hankkeen toimenpiteitä ovat mm. kosteikon rakentaminen Ruissaloon, vieraslajien torjunta kaikilla Natura-alueilla sekä Ruissalon luontokoulun ja opastuksen edistäminen ja kehittäminen.

Vieraslajien torjunnalla turvataan kotoperäisten lajien säilyminen

Vieraslajien määrää ei ole kaupungin alueella selvitetty kuin Ruissalossa osana Rannikko-Life -projektia. Vaikka vieraslajien levinneisyyttä ei tunneta tarkkaan, niiden torjuntaa on toteutettu yli 10 vuoden ajan kaupungin omistamilla alueilla. Torjuntatoimet ovat keskittyneet jättiputkeen, jättipalsamiin, espanjansiruetanaan sekä vieraspientoihin, kuten minkkiin ja supikoiraan.

Torjuntatoimia toteutetaan erityisesti luonnonsuojelualueilla sekä näiden lähialueilla.

Vieraslajitorjuntaan on palkattu kesäkaudeksi 4-7 henkilöä maastossa tehtävään työhön. Vieraspientojen osalta torjuntatoimia on lähinnä tehty yhteistyössä paikallisten metsästysseurojen kanssa.

Kurjenrahkan kansallispuisto.
Kuva: Visit Turku / Petri Hautala

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteena on suojella ja palauttaa ennalleen maaekosysteemejä, edistää niiden kestäväää käyttöä sekä pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen. Maanpäällisen elämän suojeleminen on ensisijaisen tärkeää ekosysteemipalveluiden säilyttämiseksi. Strategisella tasolla tavoite viisitoista on aliedustettuna, eikä Turun kaupunkistrategiasta löydy tavoitetta mittaavia indikaattoreita.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
 Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Ei tunnistettuja mittareita			

Metsäsuunnitelma 2019–2029:n yleiset tavoitteet:

- luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- ilmastonmuutoksen hillitseminen
- metsien virkistysmahdollisuuksien parantaminen ja
- metsänhoidon taloudelliset tuotot

Poimintoja Turun tunnusluvuihin

Turun vanhin
luonnonsuojelualue on
vuonna 1933
perustettu Choraeksuksen
alue Ruissalossa

Metsäsuunnitelma
pitää sisällään
4 295
hehtaaria metsämaata

Turun metsiä hakataan
korkeintaan
40 %
puuston vuotuisesta
kasvusta

Turussa on
18
Luonnonsuojelu-
aluetta

Luonnonsuojelu-
alueiden pinta-ala:
603
hehtaaria

Turussa
lajisto
on monipuolinen

TAVOITE 16

Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

Turku painottaa kaikessa toiminnassaan rehellisyyttä, oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaista kohtelua sekä avoimuutta. Kaupungin henkilöstöä ohjaaviin toimintalupauksiin kuuluvat asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja suvaitsevaisuus sekä uudistuminen ja yhteistyö. Kaupunki pyrkii, yhdessä kuntalaisten kanssa, rakentamaan vakaan ja turvallisen ympäristön, kunnioittamaan kuntalaisten ja henkilöstönsä laillisia oikeuksia sekä tukemaan heidän hyvinvointiaan ja viihtyvyyttään.

Turun toimintalupaukset luovat pohjan hyvälle hallinnolle

Turun kaupunkistrategia ja toimintalupaukset sisältävät valintoja, arvoja ja periaatteita, joita kaupungin toiminnassa halutaan korostaa. Asukas- ja asiakaslähtöisyys tarkoittaa, että Turku arvostaa asukkaitaan ja asiakkaitaan ja ottaa kuntalaiset mukaan laadukkaiden ja helposti saatavien palveluiden kehittämiseen yhteistyössä kaupungin kumppanien kanssa.

Vastuullisuus ja suvaitsevaisuus näkyy siinä, että kaupunki pyrkii toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti kaikessa toiminnassaan ja kantamaan vastuun viihtyisästä ja turvallisesta elinympäristöstä nyt ja tulevaisuudessa. Turku edistää erilaisuuden hyväksymistä, yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisuutta koko kaupungissa. Kaupungin omistajapolitiikka perustuu samoille periaatteille ja ohjaa kaupungin omistamien yhtiöiden ja yhteisöjen toimintaa. Turun kaupunki on laatinut koko kaupungin toimintaa ohjaavat yhteiset eettiset periaatteet, kiinnittäen huomioita sekä kuntalaisten että kaupungin työntekijöiden oikeuksiin, toiminnan oikeudenmukaisuuteen ja päätöksentekijöiden riippumattomuuteen. Työntekijöiden ja päätöksentekijöiden henkilökohtainen etu ei saa vaikuttaa millään tasolla päätöksentekoon tai toimintaan.

Tiedolla johtaminen ja osallistava, läpinäkyvä päätöksenteko

Turun kaupungin pyrkimyksenä on, että päätöksenteko ja viestintä on avointa, ajankohtaista, ennakoivaa ja totuudenmukaista, ja sen tulee antaa kaupunkilaisille, joukkoviestimille, viranomaisille ja muille sidosryhmille riittävät ja asianmukaiset tiedot päätöksenteosta ja palveluista.

Turussa päätöksenteon tulee olla läpinäkyvää ja johdonmukaista. Jotta koko kaupunkiorganisaatio voi arvioida tuloksiaan ja onnistumisiaan, taustatietojen tulee olla avoimesti käytettävissä, päätösten perustua parhaaseen mahdolliseen tietoon ja tavoitteiden toteutumista tulee mitata ja seurata. Läpinäkyvyyden lisäämisessä avoin data tuo uusia mahdollisuuksia, joiden hyödyntämisessä Turku pyrkii kansainväliseen kärkeen. Kaupunki on mukana erilaisissa seudullisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä avoimen tiedon verkostoissa, kuten esimerkiksi Open and Agile Smart Cities.

Turku on turvallinen kaupunki

Turkulaiset ovat tyytyväisiä asuinalueidensa turvallisuuteen. Turussa henkilöön kohdistuvia rikoksia ja väkivallantekoja tapahtuu kansainvälisesti tarkasteltuna kohtalaisen vähän, 7,7 tuhatta asukasta kohti. Luku on kuitenkin Suomen mittakaavassa korkea. Samoin omaisuusrikoksia, rattijuopumustapauksia on enemmän kuin muissa Suomen suurissa kaupungeissa. Huumausainerikoksia lukuun ottamatta rikosmäärät ovat kuitenkin vähentyneet.

Turku on nostanut turvallisuuden kärkihankkeena edistettäväksi osa-alueeksi. Kaupungin käyttöön luodaan turvallisuuden tilannekuva, joka parantaa tilannetietoisuutta häiriötilanteissa sekä kykyä ennakoida turvallisuuden muutoksia kaupungissa. Alueellisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi Turku on panostanut asukkaiden osallisuuteen sekä kehittänyt ja kokeillut uudenlaisia toimintamalleja osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi. Asukkaiden turvallisuuden tunteeseen panostetaan esimerkiksi lisäämällä turvattomina pidettyjen alueiden valaistusta ja kameravalvontaa. Kuntalaisten turvallisuudesta huolehditaan myös esimerkiksi varmistamalla asiakastietojen ja niiden käsittelyyn liittyvät tietoturva ja yksityisyyden suoja.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Turvallisuussuunnitelma

Turvallisuussuunnitelman tavoitteena on lisätä turvallisuuden tunnetta ja parantaa kaikkien kuntalaisten turvallisuutta vähentämällä onnettomuuksien, tapaturmien, rikosten ja häiriöiden määrää. Turun kaupungin turvallisuussuunnitelma laadittiin turvallisuuskyselyn ja asiantuntija-analyyysien perusteella. Tärkeimmiksi

asioiksi tunnistettiin asumisturvallisuuden parantaminen, kiinteistöjen turvallisuuskäytäntöjen viranomaisten käyttöön ja turvallisuuden tunteen lisääminen. Suunnitelman toteutukseen osallistuvat tahot raportoivat vuosittain siitä, miten he ovat toteuttaneet turvallisuussuunnitelmaa.

Väkivaltaisen ekstremismin ehkäisy

Paikallinen yhteistyöverkosto muodostuu kaupungin toimialojen, poliisin, suojelupoliisin, KRP:n, puolustusvoimien sekä Rikosseuraamusalueen edustajista. Verkoston keskeiset toimenpiteet ovat säännölliset tilannekatsaukset ja tiedonvaihto, moniammatillisen yhteistyön tukeminen, yhteistyö eri organisaatioiden ja järjestöjen kanssa, koulutusten/työpajojen järjestäminen sekä osallistuminen kansallisiin ja kansainvälisiin tilaisuuksiin.

Tavoitteena on alueellisen, koordinoitun yhteistyön vahvistaminen, alueellisten ja paikallisten toimijoiden osaamisen kehittäminen sekä eri yhteisöjen välisen dialogin edistäminen. Mallin avulla alueen toimijat saavat paremmin yhteyden toiminnan kannalta keskeisiin tahoihin tarvittaessa. Samalla parannetaan tiedonkulkua, voidaan yhdenmukaistaa viestintää ja lisätä vuoropuhelua ja –vuorovaikutusta ko. toimijoiden kesken.

Osallisuus Turussa – Monta tapaa vaikuttaa

Osallisuus tarkoittaa asukkaiden, asioiden valmistelijoiden ja luottamushenkilöiden aiempaa läheisempää yhteistyötä. Kaupungin toiminnan pitää vastata asukkaiden ja yrittäjien uusiin tilanteisiin ja tarpeisiin. Osallisuudella tavoitellaan tyytyväisiä asukkaita ja fiksua tapoja tuottaa julkisia palveluja. Turun kaupungin kaikilta toimialoilta on edustajat aluetyön,

esteettömyyden ja osallisuuden kehittäjäryhmässä, jonka tehtävänä on edistää osallisuutta ja kehittää osallisuuden toimintatapoja koko kaupungissa. Turussa osallisuus on jaettu kolmeen kokonaisuuteen: Päätöksenteko-osallisuus, suunnitteluosallisuus ja toimintaosallisuus.

Turun kaupungintalo.

Kuva: Turun kaupunki / Vesa Aaltonen

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa kuusitoista edetään kohti rauhanomaisia yhteiskuntia, pyritään takaamaan kaikille oikeuspalvelut sekä rakennetaan tehokkaita ja vastuullisia käytäntöjä kaikilla tasoilla. Väkivallattomuus, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, päätöksenteon läpinäkyvyys ja vastuunkanto ovat rauhanomaisten yhteiskuntien ja siten kestävän tulevaisuuden peruspilareita. Turussa tavoitetta kuusitoista tarkastellaan erityisesti hyvän hallinnon ja kaupunkilaisten osallistamisen näkökulmasta. Turun kaupunkistrategiaa mittaavista indikaattoreista useat sopivat kuvaamaan tavoitteen kuusitoista edistymistä.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Turkulaisten mielikuvat kunnallisista palveluista	2019: 3,64	↑ *	↑
Osallisuus kehittämissuhteissa			↑
Turvallisuus			↑
Palvelujen saatavuus			
Toiminnan tuottavuus	2018: 5 706 €/asukas		↑

*Tarkasteluvuoteen 2016 verrattuna. Tyytyväisyys on kuitenkin laskenut viimeiset kaksi tarkastelukertaa ja on nyt vertailukaupunkien keski-määräisellä tasolla.

Valtuuston istunnot
esitetään reaaliaikaisesti
suoratoistona

Poimintoja Turun tunnusluvuihin

Äänestysaktiivisuus
kunnallisvaaleissa
2019 oli
59 %

Väestön koettu
elämänlaatu (2018):
54,5

kunnallis-
veroprosentti:
19,5 %

Henkeen ja terveyteen
kohdistuneet
rikokset v. 2018
(määrä/1000 asukasta):
7,7

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

TAVOITE 17

Yhteistyö ja kumppanuus

Kestävän kehityksen edistäminen vaatii kaupungin päättäjiltä vahvaa sitoutumista ja omistautumista. Yhteistyö ja kumppanuus, tiedon jakaminen, oppiminen ja toistemme auttaminen luovat valtavia mahdollisuuksia. Kaupunkeja, valtioita ja maapalloa koskevat haasteet voidaan ratkaista vain toimimalla yhdessä. Yhteistyön merkitys korostuu kaupunkitasolla, koska kaupunkien vaikutusmahdollisuudet ja resurssit, kuten raha, osaaminen ja henkilöstö ovat rajalliset. Uusilla toimintatavoilla ja malleilla voidaan yhdessä asukkaiden, asiakkaiden eri sidosryhmien, toimijoiden ja kumppaneiden potentiaalia ja osaamista hyödyntää kaikkien yhteiseksi hyväksi.

Turun kaupunki on paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettu aktiivinen ja aloitteellinen toimija sekä kestävän kehityksen edelläkävijä. Yhteistyö ei rajoitu pelkästään oman paikallisen alueen tai maan sisälle, vaan se koskee myös kansainvälistä yhteistyötä ja kumppanuuksia.

Turku kansallisesti

Maakuntatasolla Turun kaupunki on merkittävä tekijä ja toimija. Esimerkiksi panostamalla koulutukseen, Turku vaikuttaa vahvasti alueen osaamiseen ja siten myös yrityksiin ja teollisuuteen sekä koko alueen talouteen. Kaupungin paikallisen tason yhteistyö- ja kumppanuusverkostoihin kuuluu tiiviit yhteydet eri tutkimuslaitosten, yliopistojen ja korkeakoulujen, teollisuuden ja yrityssektorin sekä järjestötason toimijoiden kanssa.

Kansallisella tasolla Suomen suurimmat kaupungit tekevät merkittävää yhteistyötä keskenään joko suorasti tai useiden eri verkostojen kautta. Tämän lisäksi Turku myös toimii tiiviissä yhteistyössä Turun seudun muiden kuntien kanssa sekä kansallisesti eri kuntien ja kaupunkien kanssa. Yhteistyö perustuu arvostukseen, avoimuuteen ja luottamukseen. Menestys luodaan yhdessä.

Turku globaalisti

Turku on toiminut pitkään aktiivisena aloitteentekijänä erilaisissa yhteistyöverkostoissa kansainvälisellä tasolla. Turun rooli Itämeren alueella on ollut vahva ja

proaktiivinen. Turku on ollut valmis ottamaan vastuuta ja tekemään yhteistyötä muiden kaupunkien ja sidosryhmien kanssa. Turku on ollut keskeinen jäsen vuonna 1991 perustetussa Itämeren kaupunkien liitossa ja on isännöinyt vuodesta 1997 Itämeren kaupunkien liiton kestävien kaupunkien komission sihteeristöä Turussa.

Kaupungilla on laajamittaista yhteistyötä eurooppalaisissa verkostoissa ja Turku on aktiivinen ystävyyskaupunkitoiminnassa. Erityisesti Pietarin kaupungin kanssa yhteistyö on ollut laajaa ja kohdistunut myös kaupunkien kestävään kehitykseen. Yhteistyön ytimessä on kansainvälisen tason avoin tiedonvaihto- ja hankeyhteistyö kaupungin ja muiden toimijoiden välillä.

Turku on noussut kansainvälisesti tunnetuksi tekijäksi ja toimijaksi erityisesti ilmastotekojensa kautta. Turku osallistuu aktiivisesti YK:n ilmastokokouksiin ja on ollut ICLEI:n aktiivinen jäsen vuodesta 1994. Yhteistyöllä Turku on mukana ratkaisemassa ilmastomuutoksen haasteita ja kehittämässä vähähiilistä kiertotaloutta hyvässä yhteistyössä kaikilla tasoilla paikallisesta globaaliin.

Esimerkkejä Turun toimenpiteistä

Union of the Baltic Cities – Sustainable Cities Commission

Turku on vuodesta 1997 isännöinyt Itämeren kaupunkien liiton (UBC) ympäristö- ja kestävä kehityksen sihteeristöä. Sihteeristön tehtävänä on valmistella ja vahvistaa UBC:n jäsenkaupunkien toimintaa ympäristö- ja kestävä kehityksen alalla. Sihteeristö on koordinoinut useita kestävä kehitystä edistäviä monisektorisia hankkeita, isännöinyt suuria kaupunki-konferensseja ja luonut erilaisia kampanjoita. Erityisen tärkeässä roolissa ovat olleet UBC:n jäsenkaupunkikyselyt, joiden avulla kaupunkien kestävä kehityksen

suuntaa ja haasteita on seurattu ja jotka ovat toimineet pohjana kaupunkien kehittämishankkeille. Vuodesta 2017 UBC on rohkaisut jäsenkaupunkejaan raportoimaan ilmasto- ja vesiasioissa globaalille CDP järjestölle (Carbon Disclosure Project), jonka kautta kaupungit saavat kansainvälistä vertailupohjaa omalle tekemiselleen ja tuloksilleen. Turku on aktiivisesti ollut tukemassa kehitystä, joka tähtää paremman tiedon ja kestävien kehityksen ratkaisujen löytämiseen.

WHO healthy cities network

Turku on osallistunut aktiivisesti Maailman terveysjärjestön (WHO) Terveet kaupungit verkoston toimintaan vuodesta 1987 ja isännöinyt sen alaista Itämeren Terveet kaupungit sihteeristöä vuodesta 1998. Sihteeristön tavoitteena on edistää asukkaiden hyvää terveyden tilaa Itämeren alueen kaupungeissa ja tukea WHO:n ohjelmia ja palveluja. Työtä tehdään yhdessä Turun Yliopiston, Turun kauppakorkeakoulun, Åbo

Akademian ja Kansaneläkelaitoksen kanssa. Toiminnalla tuetaan ja kehitetään muun muassa asukkaiden asiointia helpottavia e-Terveyspalveluja, huomioidaan kaupunkisuunnittelun terveysvaikutuksia ja asukkaiden hyvinvoinnin lisäämistä. Tavoitteena on tuoda esille myös tasavertaiset ja terveelliset mahdollisuudet ja elämäntavat sekä turvallisen seksuaalikasvatuksen tärkeys.

Eurooppa-foorumi

Turku kannustaa myös kuntalaisiaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttamiseen. Tämän mahdollistaa mm. talouden ja politiikan huippu-tapahtuma, Eurooppa-foorumi, joka on vuodesta 2018 vuosittain järjestetty kaikille avoin tapahtuma Turussa. Foorumi tarjoaa ajankohtaista EU-tietoa sekä edistää avointa, tutkittuun tietoon perustuvaa laajaa keskustelua kansalaisten ja päättäjien kesken. Foorumin

pääosassa on demokratia sekä avoin keskustelu ja dialogi yhteiskunnan eri toimijoiden, kuten poliittisten päättäjien, kansalaisjärjestöjen, elinkeinoelämän, työmarkkinajärjestöjen, asiantuntijoiden ja kansalaisten välillä. Tapahtumasta on muodostunut hyvin suosittu keskustelu ja kohtaamispaikka, jossa eri tahot voivat vaihtaa mielipiteitä ja jakaa kokemuksia.

Turun Eurooppa-foorumi.
Kuva: Turun kaupunki

Katsaus tavoitteen tilaan Turussa

Tavoitteessa seitsemäntoista keskeistä on vahvistaa kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta. Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen ei ole mahdollista ilman hallitusten, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan välistä yhteistyötä. Yhteistyön on katettava kansainvälinen, kansallinen ja paikallinen taso. Täten tavoite seitsemäntoista sopii erinomaisesti toteutettavaksi myös kaupunkitasolla. Turussa tavoitetta tarkastellaan kaupungin lukuisten kumppanuuksien ja yhteistyöverkostojen kautta. Turun rooli aloitteentekijänä verkostoissa on merkittävä. Kaupunkistrategian mittaristo ei suoraan sovellu tavoitteen mittaamiseen.

Kaupunkistrategiaan sisältyvät mittarit

Vihreä nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on positiivinen.
Punainen nuoli alaspäin/ylöspäin = Kehityssuunta on negatiivinen.

Kaupunkistrategian indikaattori	Turun indikaattorin arvo	Turun Indikaattorin kehityssuunta	Tavoiteltava kehityssuunta
Ei tunnistettuja mittareita			

Turku on toiminut pitkään
**aktiivisena
aloitteentekijänä**
erilaisissa
yhteistyöverkostoissa

Poimintoja Turun tunnusluvuista

ICLEI-verkoston

aktiivinen jäsen vuodesta
1994

Mukana maailman terveystajärjestön

Terveet Kaupungit – Healthy Cities

verkostossa vuodesta
1987

Mukana
**Itämeren
kaupunkien
liitossa**
vuodesta
1991

Ja isännöinyt sen
**ympäristö-
sihteeristöä**
vuodesta
1997

Turun verkostoja

Kansainväliset verkostot:

- Global Covenant of Mayors
- ICLEI (Local Governments for Sustainability)
- GCCC (Green Circular Cities Coalition)
- CDP – Disclosure Insight Action
- IASP (International Association of Science Parks and Business Areas)
- Urban Transitions Alliance
- WHO Healthy Cities network

Pohjoismaiset ja kansalliset verkostot:

- CLC – Climate Leadership Coalition
- Nordic Smart City Network
- MAL-verkosto
- 6-kaupunki verkosto
- SITRA
- FISU

Eurooppalaiset verkostot:

- EU Covenant of Mayors for Climate and Energy
- Eurocities
- Itämeren kaupunkien liitto (UBC)
- Uuden Ajan Hansaliitto
- Itämerihaaste, the Baltic Sea Challenge
- Ystävyyskaupungit: **1946** Bergen (Norja), Göteborg (Ruotsi), Århus (Tanska), **1953** Pietari (Venäjä), **1958** Gdansk (Puola), Constanza (Romania), Rostock (Saksa), **1963** Varna (Bulgaria), **1967** Köln (Saksa), **1971** Szeged (Unkari), **1976** Bratislava (Slovakia), **1992** Firenze (Italia), **2008** Tartto (Viro)

Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Lähtötaso ja tunnistetut kehittämiskohteet

Turun kaupunkistrategiassa ja muissa toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa ja päivittäisessä toimialojen toiminnassa otetaan jo laajasti ja hyvin huomioon kestävän kehityksen pääosa-alueet eli sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja viitekehys eivät kuitenkaan ole olleet kaupungin strategian tai muiden ohjelmien ja suunnitelmien työstämisen pohjana.

Kestävän kehityksen VLR-raportin avulla on saatu laadittua tilannekuva kaupungin lähtötilanteesta ja suurimmista kehittämiskohteista kestävän kehityksen kontekstissa. Kuten raportista käy ilmi, kaupunki tekee jo nykyiselläänkin paljon kestävän kehityksen tavoitteita edistävää työtä konkreettisilla toimenpiteillä. Arviointiraporttia laadittaessa kehitettäväksi osa-alueiksi tunnistettiin tarve sopivan kestävän kehityksen seurantamittariston kokoamiselle osaksi strategian raportointia. Systemaattisen seurannan mahdollistamiseksi selvitettiin ne kestävän kehityksen tavoitteet, joiden eteen tehtävä työ tulee tunnistaa kaupungin toiminnasta ja tuoda paremmin näkyville strategia-asiakirjoissa. Esimerkkeinä nousivat esille tavoitteet sukupuolten tasa-arvo, vedenalainen elämä ja maanpäällinen elämä joihin liittyviä toimenpiteitä ei ole riittäväällä laajuudella kirjattu kaupungin keskeisiin asiakirjoihin. Tehdyn arvioinnin avulla kaupunki voi päivittää ja muuttaa olemassa olevia suunnitelmia, ohjelmia ja toimenpiteitä sekä laatia uusia. Jatkossa kaupunki voi myös helpommin arvioida ja valita sellaiset toimenpiteet, joilla saadaan aikaan eniten vaikuttavuutta.

Kestävän kehityksen strategia ja johtaminen

Kaupungin nykyinen strategia, strategiset ohjelmat, toimialojen perustoiminnot sekä kaupungin kärkihankkeet sisältävät sekä visiotasolla että toimenpiteinä laajasti kestävän kehityksen edistämiseen tähtäviä asioita. Strategiaa laadittaessa, vuonna 2014 ja päivitettäessä vuonna 2018, YK:n kestävän kehityksen tavoitteet eivät kuitenkaan ole suoraan toimineet strategian, ohjelmien

ja suunnitelmien lähtökohtana. Kaupungin strategian päivittäminen on lähitulevaisuudessa ajankohtaista, ja silloin on hyvä hetki tarkastella myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteita ja tavoiteasetantaa kaupunkikontekstissa tarkemmin. Kaupungin johtamisjärjestelmää ollaan myös muuttamassa ja kaupunki siirtyy kaupunginjohtajamallista pormestarimalliin. Tässä yhteydessä on myös mahdollisuus valmistella kestävän kehityksen johtamisen malli sellaiseksi, että sen toimivuus ja politiikkayhdenmukaisuus voidaan taata myös jatkossa.

Mittaaminen ja vertailukelpoisuus haasteina

Kestävän kehityksen mittaaminen ja edistymisen todentaminen kaupunkitasolla on haastavaa, koska kaupungit toimintaympäristöineen ovat erilaisia ja vertailukelpoista dataa ei aina ole saatavilla. Tässä VLR-arviointiprosessissa olemme käyneet läpi kaupungin nykyiset strategiaindikaattorit ja lukuisan määrän muita kaupungin eri mittareita. Myös kansallisista tietolähteissä tunnistettiin kaupunkitasoisia mittareita, joista osaa voidaan varmasti jatkossa hyödyntää ja ottaa osaksi strategian raportointia.

Kestävän kehityksen tavoitteet ja edistymisen mittaaminen on syytä nivoa tiiviisti osaksi kaupungin strategiaindikaattoreita, mittareita ja säännöllistä raportointia. Näin mahdollistetaan edistymisen jatkuva ja systemaattinen seuranta.

Osaamisen kehittäminen ja kaupunkilaisten osallisuus

VLR-arviointimenettely auttaa kestävän kehityksen tavoitteiden ja toimenpiteiden viestimisessä sekä organisaation sisällä että ulospäin sen eri sidosryhmille. Itsearviointiin yhtenä tavoitteena on myös lisätä kaupungin sisäistä ja poikkihallinnollista yhteistyötä, osaamista ja kompetenssia sekä luoda yhteinen visio kaupungin kestävän kehityksen tavoiteasetannasta.

Kaupunki on panostanut viime vuosina erityisesti kaupungin asukkaiden, asiakkaiden ja muiden toimijoiden osallisuuden edistämiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin, tavoitteenaan saada tämä valtava potentiaali käyttöön meidän kaikkien yhteiseksi hyväksi. Osallistamalla laajalaisesti kaupungin asukkaita ja sidosryhmiä ja toimimalla yhdessä pystymme luomaan kestäviä tulevaisuuden ratkaisuja.

Kuva: Turun kaupunki

Termit ja Lyhenteet

Termit

5G: ns. viidennen sukupolven supernopea tiedonsiirtoverkko, joka mahdollistaa älykaupunkien kehittymisen.

6kaupunki verkosto: Suomen suurimpien kaupunkien yhteistyöverkosto, johon kuuluvat Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu.

EU Covenant of Mayors for Climate and Energy: EU komission perustama kaupunginjohtajien yleiskokous joka kannustaa ja tukee paikallisia viranomaisia toteuttamaan toimenpiteitä kestävien energiakäytäntöjen käyttöönotossa EU-maissa.

Eurocities: eurooppalaisten kaupunkien muodostama yhteistyöverkosto ja etujärjestö. Verkosto on perustettu 1986 ja siihen kuuluu yli 120 kaupunkia. Suomesta jäsenkaupunkeja ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu. Verkoston tavoite on parantaa jäsenkaupungeissa asuvien ihmisten elämänlaatua kaupunkien välisellä yhteistyöllä ja tiedon jakamisella, sekä vaikuttamalla yhdessä kaupunkipolitiikkaan Euroopan Unionin tasolla.

Eurooppa-foorumi: kaikille yhteiskunnan eri toimijoille ja kansalaisille avoin tapahtuma vuosittain, jossa pohditaan Suomen roolia Euroopassa ja Euroopan unionissa.

Kansallinen kaupunkipuisto: [Suomen maankäyttö- ja rakennuslaissa](#)^[1] määritelty kaupunkiympäristössä sijaitseva arvokkaiden kulttuuri- ja luonnonmaisemien sekä virkistysalueiden laaja kokonaisuus, jonka säilyttämiseen ja hoitamiseen kaupunki tai kunta on sitoutunut.

MAL-verkosto: MAL-verkosto on valtakunnallinen maankäytön-, asumisen ja liikenteen kehittämisverkosto, jonka toiminta perustuu valtion ja suurten kaupunkiseutujen kaupunkipolitiikkaan, seudullisen strategisen suunnittelun edistämiseen ja jäsenseutujen vertaisoppimiseen. Verkoston tavoitteena on luoda edellytyksiä kaupunkiseutujen kestäväälle kehitykselle ja elinvoimaisuudelle.

Nordic Smart City Network; Pohjoismaisten älykaupunkien yhteistyöverkosto

Open and Agile Smart Cities (OASC) on globaali yli 140 kaupungin verkosto, jonka tavoitteena on luoda perusta kansainväliselle datapohjaiselle yhteistyölle edistämällä yhteentoimivia ratkaisuja, yritysten innovaatiotoimintaa ja älykkäiden palvelujen syntymistä. Suomen kutoskaupungit ovat verkoston perustajajäseniä

Lyhenteet

CDP – Disclosure Insight Action: Voittoa tavoittelematon organisaatio, joka kerää ja jakaa tietoa sekä auttaa kaupunkeja, yrityksiä ja muita toimijoita ilmastonmuutoksen torjumisessa.

CLC – Climate Leadership Coalition: Suomalaisten yritysten, kaupunkien ja tutkimuslaitosten yhteinen ilmastoverkosto, joka pyrkii vaikuttamaan kilpailukykyyn ja valmiuteen vastata ilmastonmuutoksen ja luonnonvarojen riittävyyden tuomiin uhkiin sekä kykyyn hyödyntää näiden synnyttämiä liiketoimintamahdollisuuksia.

IUC – International Urban Cooperation, EU:n kansainvälinen kaupunkiyhteistyön ohjelma

EIP – European Investment Bank, Euroopan Investointipankki

GCCC – Green Circular Cities Coalition. ICLEI:n käynnistämä kansainvälinen kiertotaloustoimijoiden kaupunkiverkosto, joka etsii ratkaisuja joiden avulla voidaan siirtyä lineaarisesta talousmallista kiertotalouteen

IASP – International Association of Science Parks and Business Areas, kansainvälinen tiedepuistojen ja yrityskeskittymien yhdistys

ICLEI – Local Governments for Sustainability, on yli 1750 paikallis- ja aluehallinnon verkosto, joka on sitoutunut kestävään kaupunkikehitykseen. ICLEI toimii yli 100 maassa kestävä kehityksen edistämiseksi ja edistää paikallisia toimia vähäpäästöisten, luontoperusteisten, oikeudenmukaisten, joustavien ja kiertotalouden mukaisten ratkaisujen löytämiseksi.

UBC – Union of Baltic Cities, Itämeren kaupunkien liitto

KELA – Kansaneläkelaitos

KRP – Keskusrikospoliisi

SECAP – Sustainable Energy and Climate Action Plan: EU:lle raportoitava kaupunkien ja alueiden kestävä energian toimintasuunnitelma

Sitra – Suomen itsenäisyyden juhlarahasto, julkinen asiantuntijaorganisaatio

TEN-T – Trans European Network

WHO – World Health Organization, maailman terveysjärjestö

YK – Yhdistyneet Kansakunnat

Raportin liitteet

Liite 1. Tavoitteiden yhteys Turku 2029 kaupunkistrategiaan

Tavoite	Tavoite näkyy kaupungin strategiassa	Näkyvyyden taso	Tunnistettu mittaamiseen soveltuvia strategiamittareita
1 EI KÖHYHYTTÄ 	Ei	○ ○ ○	Kyllä
2 EI NÄLKÄÄ 	Ei	○ ○ ○	Ei
3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOITTA 	Kyllä	● ● ●	Kyllä
4 HYVÄ KOULUTUS 	Kyllä	● ● ●	Kyllä
5 SUKUPIUOLTEN TASA-ARVO 	Kyllä	● ○ ○	Ei
6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO 	Ei	○ ○ ○	Ei
7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA 	Ei	○ ○ ○	Kyllä
8 IHMISSÄRVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA 	Kyllä	● ● ●	Kyllä
9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA 	Kyllä	● ● ●	Kyllä
10 ERISÄRYYSVAIKKEIDEN VÄHENTÄMINEN 	Kyllä	● ● ●	Kyllä
11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTIÖT 	Kyllä	● ● ●	Kyllä
12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA 	Kyllä	● ● ○	Kyllä
13 ILMASTOTEKOJA 	Kyllä	● ● ●	Kyllä
14 VEDENLAINEN ELÄMÄ 	Kyllä	○ ○ ○	Ei
15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ 	Kyllä	● ○ ○	Ei
16 RAUHA, OIKEUDEMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO 	Kyllä	● ● ○	Kyllä
17 YHTIESTYÖ JA KUMPPANUUS 	Kyllä	● ● ○	Ei

○ ○ ○ Ei lainkaan ● ○ ○ Heikko ● ● ○ Kohtalainen ● ● ● Hyvä

Liite 2. Turku 2029 kaupunkistrategian vastaavuus YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa

Turussa toteutettiin kaupunkistrategian arviointi, jossa selvitettiin miten YK:n Agenda 2030 mukaiset kestävän kehityksen tavoitteet näkyvät Turun kaupunkistrategia 2029:ssä. Vastaavuuden katsottiin löytyvän, mikäli tavoitteen yleinen sisältö oli selkeästi kuvattu ja suoraan nähtävissä kaupunkistrategiassa. Lisäksi kustakin tavoitteesta suodatettiin ne alatavoitteet, joiden arvioitiin soveltuvat tarkasteltaviksi kaupunkitasolla, mutta joita ei kuvattu riittävästi tai lainkaan Turun kaupunkistrategiassa. Tässä tarkastelussa tavoitteista arvioimatta jäivät tavoitteet 1 Ei köyhyyttä, 2 Ei nälkää, 5 Sukupuolten tasa-arvo ja 6 Puhdas vesi ja sanitaatio. Tarkastelun perusteella voitiin havaita, että 43:n

alatavoitteen kanssa tunnistettiin suora yhteys Turun kaupunkistrategiasta. 169 alatavoitteesta tarkasteltiin yhteensä 136 tavoitetta, joista kaupunkitasolle katsottiin soveltuvan 97 alatavoitetta.

Alatavoitteet on kirjattu alla olevaan taulukkoon niitä vastaavin numerotunnuksin ja vastaavuus Turku 2029 kaupunkistrategian kanssa on merkitty värillä. Lisäksi kuhunkin tavoitteeseen on merkitty ne alatavoitteet, joiden arvioitiin soveltuvat tarkasteltaviksi kaupunkitasolla. Vastaavuuksien perusteella voidaan tunnistaa tavoitteet, joiden näkyvyys Turun kaupunkistrategiassa on heikko ja joiden todentamiseen tulee panostaa jatkossa.

Taulukko: Tarkasteltujen tavoitteiden ja alatavoitteiden suhde kaupunkistrategiaan

Kestävän kehityksen tavoite	Tavoite 1 Ei Köyhyyttä								Tavoite 2 Ei Nälkää								Tavoite 3 Terveyttä ja hyvinvointia											
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.a	1.b	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.a	2.b	2.c	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9	3.a	3.b	3.c	3.d
Alatavoite on kuvattu kaupunkistrategiassa																												
Alatavoite sopii tarkasteltavaksi kaupunkitasolla																												

Kestävän kehityksen tavoite	Tavoite 4 Hyvä koulutus												Tavoite 5 Sukupuolten tasa-arvo												Tavoite 6 Puhdas vesi ja sanitaatio											
	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.a	4.b	4.c	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6	5.a	5.b	5.c	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5	6.6	6.a	6.b									
Alatavoite on kuvattu kaupunkistrategiassa																																				
Alatavoite sopii tarkasteltavaksi kaupunkitasolla																																				

Kestävän kehityksen tavoite	Tavoite 7 Edullista ja puhdasta energiaa					Tavoite 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua												Tavoite 9 Kestävää teollisuutta innovaatioita ja infrastruktuureja								
	7.1	7.2	7.3	7.a	7.b	8.1	8.2	8.3	8.4	8.5	8.6	8.7	8.8	8.9	8.10	8.a	8.b	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	9.a	9.b	9.c	
Alatavoite on kuvattu kaupunkistrategiassa																										
Alatavoite sopii tarkasteltavaksi kaupunkitasolla																										

Kestävän kehityksen tavoite	Tavoite 10 Eriarvoisuuden vähentäminen										Tavoite 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt									
Alatavoite on kuvattu kaupunki-strategiassa	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5	10.6	10.7	10.a	10.b	10.c	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	11.6	11.7	11.a	11.b	11.c
Alatavoite sopii tarkasteltavaksi kaupunkitasolla																				

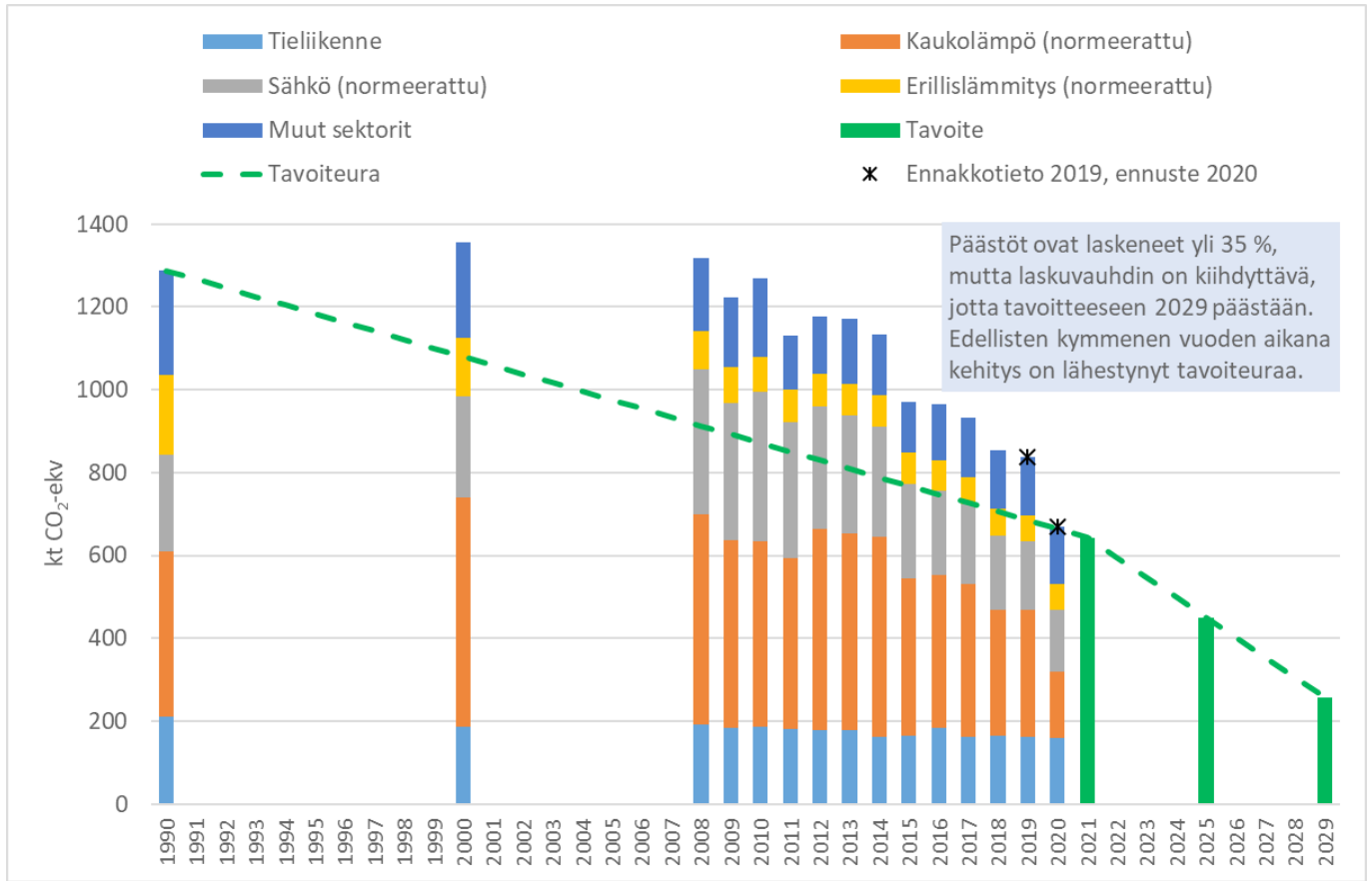
Kestävän kehityksen tavoite	Tavoite 12 Vastuullista kuluttamista											Tavoite 13 Ilmastotekoja			Tavoite 14 Vedenalainen elämä											
Alatavoite on kuvattu kaupunki-strategiassa	12.1	12.2	12.3	12.4	12.5	12.6	12.7	12.8	12.a	12.b	12.c	13.1	13.2	13.3	13.a	13.b	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5	14.6	14.7	14.a	14.b	14.c
Alatavoite sopii tarkasteltavaksi kaupunkitasolla																										

Kestävän kehityksen tavoite	Tavoite 15 Maanpäällinen elämä														Tavoite 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto									
Alatavoite on kuvattu kaupunki-strategiassa	15.1	15.2	15.3	15.4	15.5	15.6	15.7	15.8	15.9	15.a	15.b	15.c	16.1	16.2	16.3	16.4	16.5	16.6	16.7	16.8	16.9	16.10	16.a	16.b
Alatavoite sopii tarkasteltavaksi kaupunkitasolla																								

Kestävän kehityksen tavoite	Tavoite 17 Yhteistyö ja kumppanuus																		
Alatavoite on kuvattu kaupunki-strategiassa	17.1	17.2	17.3	17.4	17.5	17.6	17.7	17.8	17.9	17.10	17.11	17.12	17.13	17.14	17.15	17.16	17.17	17.18	17.19
Alatavoite sopii tarkasteltavaksi kaupunkitasolla																			

Liite 3. Turun seudun päästökehitys

Taulukko 1. Turun seudun päästökehitys ja ennuste vuoteen 2029

Kuva 1. Päästöjen jakautuminen tuotantolähteittäin 1990–2020

